

ΦΩΤΙΟΥ Ν. ΣΥΡΜΟΥ

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ
1902-1987

Δημόσιον

Κεντρική Βιβλιοθήκη Κονίτσας

13/4

3E

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ»

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ
1902-1987

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Copyright: Φώτιος Ν. Σύρμος

4134128

Εκδόσεις «Δωδώνη»

Ε. Κ. Λάζος

Ασκληπιού 3, 106 79 Αθήνα

Τηλ. 36.37.973

ISBN 960-248-955-3

Χαρ. Μ. Συρμος

5238205

ΦΩΤΙΟΥ Ν. ΣΥΡΜΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΜΙΤΕΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	55988
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	12/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.	

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

1902-1987

• ΣΥΛΛΟΓΗ •
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΡΩΓΩΝΙΟΥ

Έκδόσεις «Αδαμνη»
Αθήνα - Γιάννινα
1998

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΣΥΡΜΟΣ

1902 - 1987

Πημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Αγαπητέ μου Φώτη σε φιλώ, μαζί με την οικογένειά σου, ευχόμενος υγείαν και χαράν. Χθες έλαβα το γράμμα σου, πέρασα από το Ταχυδρομείο και το πήρα, διότι την προηγούμενη πέρασε ο ταχυδρόμος και μου άφησε σημείωμα, διότι δεν με βρήκε. Η ανυπομονησία μου με έκανε να ανοίξω το γράμμα μέσα στο Τροαμ· χάρηκα τόσο πολύ γι' αυτό το γράμμα και για την φωτογραφία, δεν φαντάζεσαι πόσο, γι' αυτό σε ευχαριστώ για την επιτυχημένη αυτή ενέργειά σου.

Το διάβασα πολλές φορές για να το ερμηνέψω και να βγάλω συμπέρασμα. Θίγεις πολλά σημεία, τα οποία θέλουν την απάντησή τους. Δεν μπορούν όμως σε ένα μόνο γράμμα να απαντηθούν όλες σου οι ερωτήσεις. Σήμερα σου απαντώ σε όσα ημπορώ και θα τα πάρω με τη σειρά όπως μου 'ρχονται στο μυαλό και θα βγάλεις συμπέρασμα μόνος σου υπό οποίες συνθήκες εδημιουργήθηκε ο χαρακτήρας μου και πιστεύω θα με δικαιώσεις με τα δικά μου κριτήρια.

Η μητέρα μου, απέκτησε τρία αγόρια. Κάθε ταξίδι του πατέρα μου και από ένα παιδί. Είμαι ο τρίτος κατά σειράν. Τα άλλα δύο πέθαναν μικρά, τα θέρισε τότε ο τύφος και η δυσεντερία. Δεν υπήρχαν τα μέσα της ιατρικής επιστήμης.

Γεννήθηκα στις 27 Απριλίου 1902. Το 1910 επέστρεψε ο πατέρας από το τελευταίο του ταξίδι στην Αμερική. Απέθανε 27 Απριλίου 1914. Την 27 Απριλίου 1916 απέθανε και η μητέρα. Έμεινε η γριά μητηργιά, η οποία δεν έτρεφε καμιά αγάπη για μένα και με κατέστρεψε οικονομικά.

Τι σύμπτωση γι' αυτή την ημερομηνία, 27 Απριλίου.

Μετά τον θάνατο της μητέρας μου, όλες μου οι ελπίδες και τα παιδικά μου όνειρα έσβησαν, διότι άρχισε η βιοπάλη.

Τον Σεπτέμβριο του 1916 ήρθαν ιταλικά στρατεύματα κατοχής μέχρι το 1919, (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος). Πείνα και δυστυχία μεγάλη, κανείς δεν μπορούσε να βοηθήσει, ούτε είχα αδελφό ή αδελφή για να αισθανθώ μια συμπόνια και οικογενειακό περιβάλλον, γι' αυτό ήθελα να δημιουργήσω δική μου οικογένεια αργότερα.

Αφού ταλαιπωρήθηκα σε διάφορες δουλειές, μετά έφυγα για το εξωτερικό, διότι αυτού στην πατρίδα δεν υπήρχε ελπίδα να δημιουργήσεις κάτι για να ζήσεις.

Και μέχρι ενός σημείου πραγματοποιήθηκε η επιθυμία μου υπό ομαλές συνθήκες. Πλην όμως, ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος άλλαξε και ανέτρεψε τα πάντα και έχασαξε άλλη πορεία.

Έτσι μαζί με τα τόσα εκατομμύρια ανθρώπων, βρέθηκα πάλι αποκομμένος και ορφανός από την οικογένεια, και πάλι μόνος, διότι δεν μπόρεσα να ενωθώ.

Γι' αυτό ζω με το παρελθόν, με αναμνήσεις, με συγκινήσεις, με ψυχικές διαταραχές, γι' αυτό κάθε άστοχη ενέργεια δικιά σας με τραυματίζει πολύ και κάθε εύστοχη και μετρομημένη και πονετική με χαροποιεί.

Θέλω να επικοινωνώ μαζί σας, να κουβεντιάζω, να συζητώ τα υπέρ και τα κατά και ο μόνος τρόπος για να κουβεντιάζω μαζί σας είναι τα γράμματα. Τώρα που κάπως επιτρέπονται για όλους – όπως μου γράφεις.

Αυτή είναι η ψυχοσύνθεση η δική μου. Κάθε καθυστέρησή σας μου φαίνεται πως με περιφρονείτε. Όταν εργάζεται κανείς έχει απασχόληση και δεν του μένει καιρός, ενώ εγώ δεν εργάζομαι πλέον γι' αυτό μπροστά στο φακό του μυαλού μου σας βλέπω παιδάκια όπως σας άφησα και θέλω να σας προσέχω, να σας προστατεύω και να σας συμβουλευώ για ό,τι εγώ νομίζω καλόν. Ίσως εσείς τώρα,

που είστε άνδρες ώριμοι, να σας ενοχλούν οι φλυαρίες μου. Όμως σας παρακαλώ να μου γράψετε καθαρά: «πάψε να μας συμβουλεύεις, δεν είμαστε παιδιά μικρά τώρα» κι όμως, οι αρχαίοι έλεγαν, «γηράσκω αεί διδασκόμενος...».

Σας φιλώ με αγάπη ο πατέρας σας.

Μελβούρνη τη 12 Μαρτίου 1982

N. Σύρμος

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Εν Μελβούρνη τη 25η Σεπτεμβρίου 1979

Αγαπητέ Νίκο σε χαιρετώ,

Εύχομαι να είσαι καλά στην υγεία σου κι εγώ νιώθω καλούτσικα. Από τον φίλον Θωμά Λίλλην έμαθα την δυσάρεστη είδηση ότι έχασες την σύζυγόν σου. Δέξου τα θερμά συλλυπητήριά μου.

Έτσι είναι η ζωή για όλους μας: όλο πίκρες και στεναχώριες. Τι να γίνει; υπομονή!

Μιλήσαμε αρκετά για την έρημη ιδιαίτερα πατρίδα μας, που ποτέ δυστυχώς δεν βρέθηκε για μας ευκαιρία κατάλληλη χωρίς να δημιουργηθεί κάτι αντίθετο είτε από εξωτερικούς εχθρούς είτε από εσωτερικούς οι οποίοι είναι χειρότεροι και που δυστυχώς ακόμη συνεχίζουν να δρουν.

Απ' ό,τι μιλήσαμε, μου είπες να γράψω κι εγώ ό,τι συγκρατώ ακόμη στη μνήμη ύστερα από 36 χρόνια, που φυσικά πολλά μου διαφεύγουν.

Παρακαλώ λοιπόν, όπως τας πολλές φλυαρίας μου να τας πετάξεις. Να συγκεντρώσεις χρονολογίες και ημερομηνίες που μου διαφεύγουν τελείως και το σπουδαιότερο, θέλω να μείνω στη σκιά, δεν θέλω να αυτοπροβληθώ. Το πολύ που θα κάνεις, εάν είναι ανάγκη, θα σημειώσεις μόνον τα αρχικά του ονοματεπώνυμού μου, Ν. Σ. ως σύνδεσμος.

Δεν ήθελα να γράψω τίποτα αλλά δεν θέλω όμως και να σε αποκαρδιώσω από το να γράψεις κάτι για χάρη της ιστορίας και του ονόματος: Βασίλειος Μ. Σαχίνης.

Ο φίλος σου
Νικόλαος Σύρμος

Σημείωση:

Η επιστολή αυτή απευθύνεται στον Νικόλαο Αθανάσιο Παπαδόπουλον (Λυκειάρχη), Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Δροπολιτών, εν Αθήναις.

ΕΚΘΕΣΗ

Με τον Μακαρίτη Β. Σαχίνη, γνωρίσθηκα όταν επέστρεψα από την Αργεντινά το 1932. Είχα οικονομικές δυσκολίες μαζί του και ὡς εκ τούτου συχνές επισκέψεις εις το γραφείον του στο Αργυρόκαστρο και την επίδοσίν μου στα κοινά της Δερβιτσιάνης ειδικά.

Ο Σαχίνης παρακολουθούσε πάντα το κάθε εκλεγμένο συμβούλιο του χωριού και επιθυμούσε, αυτό να αποτελείται από δυνατούς και σταθερούς άνδρες. Εμένα με έβρισκε πάντα μέλος αυτού και ως εκ τούτου έβγαλε το συμπέρασμα ότι για να με ψηφίζουν συνεχώς οι χωριανοί κάτι είμαι κι εγώ.

Αργότερα ήρθαν τα εκκλησιαστικά και τα σχολικά ζητήματα και δοκιμάστηκαν οι χαρακτήρες και η αντοχή του καθένα μας, διότι όπως ξέρετε όλες οι κρούσεις των Αλβανών γίνονταν στη Δερβιτσιάνη.

Μετά ήρθε ο πόλεμος του 1940 και όταν επέστρεψε από την εξορία στην Ιταλία, εμελέτησε την ενγένει διαγωγή μας τόσο επί της Ιταλικής Κατοχής εν Αλβανία, όσο και της Ελληνικής πενταμήνου εμπολέμου προσφερομένης υπηρεσίας μου – και του καθ' ενός – γι' αυτό είχε καταλήξει εις την ανιδιοτελή προσφερομένη πατριωτικήν υπηρεσίαν μου, μέχρι κινδύνου θανάτου, και έτσι η εκλογή είχε γίνει πια.

Το καλοκαίρι του 1943 με κάλεσε και χωρίς καμιά επιφύλαξη μου είπε:

– Θέλω να πας στα Γιάννενα, να συναντήσεις τον Δεσπότη Σπυρίδωνα Βλάχον και αφού του φιλήσεις το χέρι εκ μέρους μου

και της μητέρας μου, να του πεις ότι ο Βασίλης θέλει να μάθει τι θα πει Ε.Α.Μ.

Επιφορτισμένος τώρα με διπλό καθήκον ξεκίνησα για τα Γιάννινα. Είδα τον Δεσπότη, και τον ερώτησα· η απάντηση μου εδόθη αμέσως και λακωνικά, όπως συνήθιζε ο Μακαριότατος.

– Να πεις του Βασίλη, ΕΑΜ θα πει Κομμουνισμός και να λάβει τα μέτρα του...

Εκτός αυτού, ο Βασίλης μου 'χε δώσει και μίαν επιστολήν για τον Ζέρβα, γι' αυτό μόλις πήρα την απάντηση, είπα στον Δεσπότη ότι θέλω να πάω στον στρατηγό Ζέρβα για ορισμένα πράγματα, να του πω, και να πάρω απαντήσεις. Με ρώτησε εάν ξέρω τον δρόμο και ότι πρέπει να με συνοδεύσει κάποιος, διότι δεν θα με αφήσουν να περάσω τα φυλάκια στις περιοχές ΕΔΕΣ καθότι άγνωστος. Επίσης μου είπε:

– Πού θα πας με αυτό το ντοβλίνο παντελόνι και με αυτά τα παπούτσια επάνω στα βουνά; για να ιδώ τις σόλες σου. Ήταν τρύπια.

Εφώναξε κάποιον υπηρετή και τον διέταξε να μου δώσει ένα ζευγάρι αρβύλες ελληνικές· μου 'δωσε. Ήταν βέβαια μεταχειρισμένες αλλά όχι τρύπιες. Την επομένη με έναν χωροφύλακα, ο οποίος φόρεσε και ρούχα χωριάτη, φύγαμε.

Αφού περάσαμε από το πόστο - μπλόκο της Περίβλεπτης, πήγαμε μέχρι το χωριό Κοπάνι και εκεί συναντήσαμε το πρώτο φυλάκιο της περιοχής ΕΔΕΣ. Αφού μίλησε αυτός με τον επικεφαλής του φυλακίου επέστρεψε πίσω θεωρώντας περιττή την περαιτέρω συνοδεία μου. Οι εκεί αντάρτες (αφού ξεκουράστηκα λίγο) μου είπαν είσαι ελεύθερος να πας στο Στρατηγείο, στα Δερβίζανα. Την επομένη συνάντησα τον Στρατηγό, του ενεχείρησα την επιστολή, την διάβασε προσεκτικά κι ύστερα μου είπε να του αναπτύξω φανερά τι ακριβώς θέλουμε. Παρόντος του Υπασπιστή Μυριδάκη δεν ήθελα να μιλήσω. Τους είπα ότι έχω εντολή να μιλήσουμε κατ' ιδίαν. Μου είπε ότι πάντοτε ο υπασπιστής μου είναι παρών και γι' αυτό μίλα ελεύθερα.

Ο στρατηγός Ναπολέων Ζέρβας

Πρώτον ήθελε να μάθει τι άνθρωπος είναι ο Σαχίνης, τι μόρφωση είχε και αν είναι ο πραγματικός αρχηγός της Μειονότητας. Του είπα ότι είναι ο πραγματικός αρχηγός μας· από μόρφωση είναι απόφοιτος της μεγάλης του γένους Σχολής της Κωνσταντινούπολης, κατέχει επτά γλώσσες και μια μεγάλη ελληνική καρδιά.

– Εύχομαι να τον γνωρίσω και προσωπικά μου είπε.

Και συνεχίσαμε να μιλάμε· εγώ πάντα σύμφωνα με τις εντολές που είχα.

Πρώτο: Μπορούμε να συγκεντρώσουμε 2.000 άνδρες, έχουμε πλήρη οπλισμό ιδιόν μας, έχουμε και Αξιωματικούς για μικρές μονάδες, ιδιούς μας.

Δεν θα γίνουμε βάρος του ΕΔΕΣ για διατροφή, μόνον θέλουμε έναν ή δύο ανώτερους διοικητάς. Θα κάνουμε έδρα την Στουγγάραν επειδή είναι δασωμένη και πιο κατάλληλη για απόκρυψη και διότι ο δημόσιος δρόμος είναι στους πρόποδες του βουνού. Κάλιστα ημπορεί να κρυφτεί μία ολοκληρη μεραρχία σ' αυτό το μέρος· ταυτοχρόνως δε θα καθαρίσουμε τα αγκάθια του 15ου Ε.Α.Μ. και έτσι η επέκταση του ΕΔΕΣ προς Βορράν θα πραγματοποιηθεί μέχρι συνόρων, οπότε θα ενωθούμε εξασφαλίζοντας πλέον τα πλευρά σας και την τροφοδότηση της Οργανώσεως, διότι από εμάς τροφοδοτείστε. Εδώ δεν έχετε τίποτα!

Ο στρατηγός εχάρηκε πολύ και μου είπε γελώντας:

– Έχει και στρατιωτικές γνώσεις ο Αρχηγός σας.

Δεύτερο: Εάν δεν ημπορεί να γίνει αυτό, επιθυμούμε να συγκεντρώσουμε αμέσως δύο τάγματα και να έρθουμε εδώ ως πρώτη αποστολή για την τόνωση του ηθικού του λαού μας.

Τρίτο: Δεν επιθυμούμε να χάσουμε αδελφικό αίμα εις τας διενέξεις και τα μίση που δυστυχώς έχετε δημιουργήσει εδώ μεταξύ σας. Προοριζόμεθα να χύσουμε και το αίμα μας δια την απελευθέρωση της ιδιαιτέρας μας Πατρίδας και όχι για τα πολιτειακά συστήματα και πολιτικά πάθη, ή και προσωπικά ακόμη.

– Αυτά θέλουμε εμείς, του είπα.

Θα τηλεγραφήσω απόψε εις το Κάιρον και είμαι βέβαιος ότι θα τύχω εγκρίσεως· ενώ τα δύο σας Τάγματα θα τα προσλάβω υπό τας διαταγάς μου. Κι εγώ ευρίσκομαι υπό τας διαταγάς του Στρατηγείου της Μέσης Ανατολής· θεωρούμεθα προκεχωρημένα τμήματα αυτού του Στρατηγείου.

Περιχαρής εγύρισα και ανέφερα στον Β. Σαχίνη όλα όσα είπαμε με τον στρατηγό Ζέρβα. Ο Βασίλης ενθουσιάσθηκε πολύ και αμέσως αρχίσαμε να καταστρώνουμε τα σχέδιά μας, ειδοποιώντας καταλλήλως τας διαφόρους Κοινότητες, έτσι που κάθε χωριό να δώσει το παρόν με ορισμένα παιδιά - εθελοντάς.

Εγώ ανέλαβα να μιλήσω στη Δερβιτσιάνη, Γοραντζή, Βάνιστα. Πρώτη η Δερβιτσιάνη με 35 παιδιά, για το καλό παράδειγμα και όλη η Δερόπολη μαζί με το Πωγώνι να συγκροτήσουμε το Τάγμα. Το ίδιο έγινε και από την επαρχία Δελβίνου. Όμως μεγάλη καθυστέρηση και δειλία παρατηρήθη κι έτσι, άλλου ένας ή δύο και στα περισσότερα χωριά κανένας.

Παρήλθε ο καιρός και σαν καταληξη το επόμενο καλοκαίρι αντί για δύο τάγματα, εσχηματίσθηκαν δυο μισοί λόχοι, διότι τα νέα παιδιά προτιμούσαν να πάνε στο Μειονοτικό ΕΑΜ, γιατί ήταν κοντά στα χωριά τους και επί πλέον ήταν και κάμποσα κορίτσια δροπολίτικα. Μόνον από την Δερβιτσιάνη ήταν 5.

Η δεύτερη αποστολή στο Ζέρβα, για να φέρω νέα από το ΕΔΕΣ, ήταν άκαρπη. Ο Ζέρβας ήταν, στα πλαίσια νομίζω, τότε που έκαμαν τη συμφωνία να μην χτυπηθούν με το Ε.Λ.Α.Σ. (Η συμφωνία της Πλάκας).

Αναγκάσθηκα τότε να πάω στο Υπαρχηγείο Κωνσταντινίδη στην Ολίτσα (στο χωριόν Τσαρίτσαινα) για να μάθουμε τι έγινε περαιτέρω κ' εάν οι Άγγλοι ενέκριναν τις προθέσεις μας.

Ούτε τον Αποστόλο Κωνσταντινίδη δεν εβρήκα, ήταν μόνον ο Παπαδάτος.

Εκείνες τις ημέρες είχαν συμπλακεί με τους κομμουνιστές και

είχαν μερικά θύματα, εκατέρωθεν – συνηθισμένα πράγματα άλλωστε.

Επέστρεψα άπρακτος, διότι δεν είχα ούτε χρήματα αρκετά για να ζήσω στα Γιάννενα, να περίμενα για 10-15 ημέρες μήπως έκανα τίποτε για την αποστολή που μου είχαν αναθέσει.

Τρίτη αποστολή: Οπωσδήποτε έπρεπε να φέρω ειδήσεις ή διαταγή, διότι είχαν εκτεθεί διάφορα χωριά μας και μάλιστα τα πιο ζωηρά του Πωγωνίου και του Δελβίνου.

Πήγα στο Αρχηγείο και συναντήθηκα με τον στρατηγό Ζέρβα. Του ζήτησα νέα. Αυτός σκεπτικός μου είπε:

– Αν και δεν θέλω άλλους άνδρες, αφού εσείς θέλετε αίμα ελάτε – όσα παιδιά είναι ελεύθερα – χωρίς υποχρεώσεις. Εμείς θα σας «Αναμείξωμε» με τις διάφορες μονάδες για να λάβετε και τα βάπτισμα του πυρός.

Του είπα ότι τα νεαρά παιδιά χωρίς εμάς τους ηλικιωμένους δεν μπορούν να έρθουν να λύσουν τους λογαριασμούς σας, μεταξύ ΕΑΜ και ΕΔΕΣ· αυτό νομίζω πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε.

Εμείς προοριζόμεθα να λύσουμε τους δικούς μας λογαριασμούς με τους Αλβανούς, για την ελευθερία της Πατρίδας μας την Βόρειο Ήπειρο, για την οποίαν 'σείς αδιαφορείτε.

– Για την Βόρειο Ήπειρο δεν αδιαφορώ εγώ, μου είπε, αλλά μόνον έτσι μπορεί να γίνει.

– Μου υποσχέθηκες άλλα, του είπα.

– Δεν σου υποσχέθηκα, όχι, μου είπε.

Εκνευρισμένος του είπα είσαι ψεύτης.

Αυτός όμως ήρεμα μου απάντησε: Δεν είμαι εγώ ψεύτης, οι Άγγλοι δεν εγκρίνουν. Εγώ, μου είπε, εξήτησα τηλεγραφικώς ό,τι μιλήσαμε. Του είπα: – *Εξετέθημεν πλέον πώς θα γίνει;*

Η απάντησή τους όμως ήταν ότι θέλουν μερικές πληροφορίες. Μας ζητούν τας εξής:

Πόσες Μεραρχίες Ιταλικές βρίσκονται σήμερα στην Αλβανία,

– ονομαστικώς ποιες Μεραρχίες – πόσες πυροβολαρχίες και ποιων διαμετρημάτων, πόσα αεροπλάνα και τι τύπου· γενικά τον οπλισμό τους.

Επειδή καταλαβαίνω ότι είσαι θερμός Έλληνα τόσο εσύ, όσο και ο αρχηγός σας, θέλω να μου στείλετε αυτές τις πληροφορίες και ας αναβληθεί για λίγο η Οργάνωσή σας.

Επέστρεψα λίγο χαρούμενος στο χωριό. Την επομένη είδα τον Βασίλη και του είπα: έχω πολλά νέα... Μου είπε, πήγαινε πάνω στη Μητέρα να πεις καφέ, (διότι ήρθε ο γραφέας του, Χρήστος Τσάλος). Επήγα. Σε λίγο άφησε το γραφείο και ήρθε επάνω. Καθίσαμε πολύ σιμά ο ένας με τον άλλο. Του είπα όλα όσα διεμείφθησαν μεταξύ Ζέρβα και μένα. Στέκονταν αφηρημένα πολλή ώρα. Ξαφνικά πετάχθηκε όρθιος.

– Ξέρεις, μου είπε, έχουμε απόβαση στην Ελλάδα, εδώ στην Ήπειρο. Αύριο θα 'ρθεις εδώ και θα πας στα Τίρανα. Θα σου έχω ετοιμάσει ό,τι χρειάζεται· θα 'ρθεις πρωί για να πάρεις το λεωφορείο της γραμμής. Τον υπάκουσα τυφλά - άβουλα.

Πήγα πρωί και τον βρήκα πάνω στο δωμάτιό του μαζί με τον Κωστάκη Δεσπότη – Προτοδίκη Αργυροκάστρου. Ήταν οι δυο τους και με περίμεναν. Κατόπιν συστάσεως, θερμής χειραψίας και αληθινής χαράς και γνωριμίας μου ενεχείρησε την επιστολή προς τον αδελφόν του Δημήτρη Δεσπότην, Ταγματάρχη εν ενεργεία του Αλβανο-Ιταλικού στρατού στα Τίρανα και αφού με χαιρέτησε με την ευχήν, έφυγε. Ο δε Βασίλης μου έδωσε – 100 – Ναπολεόνια (είκοσόφραγκα χρυσά), να τα έδινα σε κάποιον μεγαλέμπορον στα Τίρανα, (για τις δουλειές του), γιατί προς το παρόν αυτός δεν θα πήγαινε στα Τίρανα. Ο Σαχίνης επλήρωσε το εισιτήριο του αυτοκινήτου Αργυροκάστρο - Τίρανα μετ' επιστροφής και τίποτα άλλο.

– Σημειώνω ότι όλες αυτές οι αποστολές και κινήσεις μου ήταν εις βάρος της ατομικής περιουσίας μου μέχρι την ολοκλήρωση της

πτωχεύσεώς μου. Ορκίζομαι εν ονόματι του Χριστού και της Πατρίδος μου, ούτε καταδέχθηκα να ζητήσω ποτέ τίποτα.

Την επομένη το πρωί αφού πήρα και αυτά τα λίγα χρήματα που είχα για να ψωνίσω κι εγώ λίγο εμπόρευμα, ξεκίνησα και αργά το απόγευμα έφθασα στον προορισμό. Η πρώτη δουλειά ήταν να βρω ξενοδοχείο. Άφησα τη βαλίτσα μου και βγήκα να βρω το δρόμο και τον αριθμό του σπιτιού που ήθελα. Αφού τα βρήκα, βέβαιος, γύρισα στο ξενοδοχείο κατάκοπος. Στα Τίρανα καμιά κίνηση απολύτως, νέκρα μεγάλη και τρομαχτική ανησυχία υπήρχε παντού.

Την άλλη μέρα (αργά) ξαναπέρασα κι αφού δεν είδα κανέναν εκτύπησα την πόρτα και βημάτιζα για να μην δείξω στόχο.

Δειλά-δειλά άνοιξε η εξώπορτα και μια ηλικιωμένη γυναίκα βγήκε να δει. Κατάλαβα ότι ήταν η μητέρα τους. Της μίλησα αρβανίτικα και της είπα, ότι έχεις χαιρετισμούς από τον Κωστάκη. Έρχομαι απ' το Αργυρόκαστρο και δώσε αυτό το γράμμα στον Δημήτρη. Πρόσεχε μην το χάσεις και μην το ανοίξεις γιατί είναι σοβαρό. Θα περάσω πάλι το απόγευμα αργά. Πέρασα. Πράγματι, αυτή ήταν φρουρός πίσω απ' την πόρτα και περίμενε. Δέκα βήματα προτού πλησιάσω, η πόρτα άνοιξε λίγο και αμέσως μόλις εμπήκα ξανάκλεισε.

Ο Δημήτρης ήταν επάνω. Μόλις χαιρετηθήκαμε και η μητέρα του μας έφερε δύο βερμούτ, έκλεισε η πόρτα του δωματίου και αρχίσαμε την κουβέντα: Πώς γνωρίστηκα με τον Κωστάκη· τι κάνει ο κ. Σαχίνης και τι γίνεται στην οργάνωση του Ζέρβα. Πώς είναι ο ενθουσιασμός των μαχίμων μονάδων του Ζέρβα και τι ακριβώς θέλεις.

Του είπα ακριβώς ό,τι ζητούσαμε.

Μου είπε ότι αύριο θα συγκεντρώσει όλες αυτές τις πληροφορίες και το βράδυ αργά θα τις έχω, για να κανονίσω τα ταξίδι μου. Ήταν ο μόνος που μου είπε αδελφικά:

– Έχεις λεφτά για να ζήσεις; για το ξενοδοχείο πώς τα κανόνισες;

– Έχω του είπα, και ας μην είχα μία, γιατί θα έκανα κι εγώ το «εμπόρευμά μου» και έπρεπε να γυρίσω όσο το γρηγορότερο γινόταν στο χωριό μου. Πήγα το βράδυ. Αφού με καλωσόρισαν... άρχισα να αντιγράφω. Μ' ερώτησε εάν ήξερα στενογραφία, του είπα όχι, αλλά θα γράφω το αρχικό γράμμα της κάθε ονομασίας και συνέχεια θα γράφω άλλα ανόητα, που δεν θα έβγαινε κανένα συμπέρασμα· του είπα πως το μόνο που θα μου δώσεις είναι το σημείωμα, για να το αποστηθίσω διαβάζοντάς το στο κρεβάτι, έτσι και έγινε. Έμεινα άυπνος όλη τη νύχτα, κατέστρεψα το χαρτί εκείνο, εψώνησα και λιγάκι το εμπόρευμά μου και την άλλη μέρα το πρωί έφυγα από τα Τίρανα. Το βραδάκι έφθασα στο Αργυρόκαστρο.

Πήγα στο Βασίλη. Έναν καφέ και δύο λόγια, ήρθαν όλα τους κατ' ευχήν.

– Κανόνισε, μου είπε, δική σου δουλειά είναι πότε και πώς θα ενεργήσεις.

Μπήκα σ' ένα φορτηγό αυτοκίνητο και έφθασα στο σπίτι πεθαμένος απ' την κούραση.

Την εβδομάδα που απουσίαζα είχε «πέσει» μια ιδέα, δεν ξέρω ακριβώς από που ήρθε, ότι εκ μέρους της Μειονότητας πρέπει να σχηματισθεί μια επιτροπή και να πάει να ρωτήσει το ΕΑΜ και εν συνεχεία το ΕΔΕΣ τι σκέπτονται αυτές οι οργανώσεις για μας, δηλαδή, για την ελληνική Μειονότητα.

Ως εκ τούτου έγινε μια συγκέντρωση κάτω στα Πλατάνια του Κόλι Μάλλιου, σε ένα περιστοιχισμένο χασίλι, για απόκριση από το δημόσιο δρόμο.

Εκεί κοντά, είχε γίνει μια τέτοια συγκέντρωση, για το Σχολικό Ζήτημα το 1933. Παρόντος και σου, που σου είπα, φύγε τώρα Νίκο, βεβαίως θυμάσαι, αλλά τώρα ήμασταν 40-50 άνδρες για να βγάλουμε απόφαση εάν πρέπει να στείλουμε κάποιον άνθρωπο.

Από τα Ριζά Δελβίνου, είχαν ήδη εκλεγεί, ο Γιώργος Ζώτος και από την Δρόβιανη ο Πτολεμαίος Καλάφας. Από το Βουλιαράτι ο Γιώργος Μπίτσης και ένας νεαρός δάσκαλος, ή από το Κλησσάρι ή από το Λόγγο, (αυτοί οι δύο από την Άνω Δρόπολη). Από την Δερβιτσιάνη επέλεξαν εμένα και μου δώσανε εκατό (100) λιρέτες για τα έξοδά μου από το Ταμείο της Κοινότητας, δηλαδή για χαρτζιλίκι. Αυτά δεν ήταν ούτε για καφέ. Όμως είναι γελοίο, αλλά γεγονός.

Τους είπα: Τι να τα κάνω αυτά; Παπούτσια να σολιάσω ή καφέ να πω;

Επειδή, όμως, ήμουν φορτωμένος με την αποστολή το έριξα στην κοροϊδία και είπα γελώντας – «θα πάω, ξέρω πώς άλλη φορά θα με ικανοποιήσετε και για καμιά φασολάδα».

Η είδηση ήταν ότι την ερχόμενη Κυριακή θα συγκεντρωθούμε στην Βοστίνα Πωγωνιανής. Πράγματι ανταμώσαμε. Ενώ την επομένη τραβήξαμε για τη Βήσανη. Έχοντας σχετική άδεια από την Πωγωνιανή φθάσαμε και ανταμώσαμε τους εκεί υπευθύνους του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ, (Γιώργο Μπεκιάρη από τα κάτω Ρεβένια και Καπετάν Νεμέτσκα από τα Φρασαννά του Πωγωνίου) οι οποίοι κρατούσαν μια Ναπολεόντιο πόζα.

Μίλησε ο Γιώργος Ζώτος.

– Είμεθα Επιτροπή, διορισμένη από τη Μειονότητα και θέλουμε να μάθουμε το τι σκέπτεστε για μας (το ΕΑΜ). Ταυτόχρονα, θέλουμε να πάμε και στην Οργάνωση ΕΔΕΣ να δούμε τι σκέπτεται και αυτή για εμάς· γι' αυτό ζητούμε τη σχετική άδεια διαδρομής.

Η απάντηση ήταν δικτατορική, ιδιότροπη, ασυνήθιστη.

– Έχουμε διατάξει να επαναστατήσετε, να συνεργασθείτε με τους Αλβανούς παρτιζάνους, ακόμα δεν έχετε ξεσηκωθεί;

Ζώτος: Δεν έχουμε λάβει τέτοια εντολή. Αλλά και εάν έχετε ειδοποίηση, αυτή είναι ανεύθυνη, ατομική διαταγή. Εμείς θέλουμε από την Κεντρική Ιωαννίνων υπεύθυνη, για να

Ξέρουμε τι να κάνουμε. Πώς μπορούμε να καταστρέψουμε τις επαρχίες Πωγώνι - Δρόπολη - Δέλβινο - Χειμάρρα; και ποιος θα μας πιστέψει;

Η απάντηση ήταν: Σας είπαμε, φύγετε τώρα αμέσως, και να πάρετε τα βουνά.

Προτού φθάσουμε όμως στην Βίσανη, ο νεαρός δάσκαλος, έφυγε κρυφά από την παρέα μας (από ένα μονοπάτι σύντομο) και μίλησε με αυτούς, αφού ήταν και αυτός ομοϊδεάτης τους (δεν θυμάμαι το όνομά του).

Τους είπε λοιπόν, ότι αυτοί που θα 'ρθουν είναι όλοι τους εθνικιστές, διότι μιλούσαμε καθ' οδόν, προπάντων ο Ζώτος.

Τον συναντήσαμε την ώρα που εμείς φθάσαμε· αυτός έβγαινε. Από τότε τον χάσαμε πλέον, δεν ξέρω πού κατέληξε: χάθηκε, ούτε ήταν στην συζήτηση.

Η παρέα μου, έχοντας χρήματα, πήγαν για φαγητό και μετά για ύπνο. Εγώ μη έχοντας, κοιμήθηκα στα σανίδια του Σχολείου καταγής με το σακάκι μου.

Δεν προσφέρθηκαν οι «συναγωνισταί» μας ούτε μια παλιοκουβέρτα να μου δώσουν να στρώσω στο πάτωμα, αλλά έτσι είναι, δείγμα πατριωτισμού κι αυτό.

Την επομένη φύγαμε. Βαδίζοντας σιγά-σιγά και όχι όλοι μαζί, περάσαμε το δημοσιο δρόμο για το Βουλεράτι, αλλά καταλήξαμε στη Σωτήρα. Την μεθεπόμενη, οι πιο πλουσιότεροί μας, νοίκιασαν μουλάρια του Κουμανέλη για να περάσουν στον Τσαμαντά μέχρι την Κεραμίτσα.

Ο Βασίλης Κουμανέλης, ζητούσε δύο λίρες χρυσές για αγώγιον, μέχρι Κεραμίτσα μετ' επιστροφής για κάθε μουλάρι (Χαονεία, άλλοι σκοτώνονται και πολλοί άλλοι θησαυρίζουν). Εάν είχα δύο λίρες χρυσές θα αγόραζα δύο τσουβάλια καλαμπόκι για τα παιδιά μου.

Τελικά, φθάσαμε στην Κεραμίτσα. Εκεί βρήκαμε και αντιπροσώπους του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ για μια συνεννόηση καταπαύσεως των

Ο Κρις Γουντχάουζ ταγματάρχης των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών στα Βαλκάνια – Intelligence Service.

εχθροπραξιών με τη μεσολάβηση του Συνταγματάρχη Chris Wound House, Αρχηγού της Αγγλικής Κατασκοπίας στα Βαλκάνια – Intelligence Service.

Οι αντιπρόσωποι του ΕΑΜ ήταν δύο στρατιωτικοί, ο ένας είχε τον βαθμό του Λοχαγού, άκουσα που τον φώναζαν Στεργιόπουλο, ο άλλος ήταν Υπολοχαγός, δύο πολίτες και κάποιος Παπά Καίσαρης.

Τον έναν από τους δυο πολίτες τον έχω εδώ στην Αυστραλία, από Κομμουνιστής έγινε Καπιταλιστής, διότι έγινε πλούσιος εδώ, ενώ ο λεγόμενος Παπάς-Καίσαρης, αφού έφαγε όλο το βιός του Μοναστηριού έβγαλε τα ράσα, έκοψε τα γένια και τα μαλλιά του και μας έγινε κομμουνιστής.

Έτσι τον είδα εγώ και μιλώντας με τους πατριώτες του, τον ειρωνεύονταν και εκείνοι.

Ο Κρις, μίλησε εις την Εκκλησία. Είπε ότι πρέπει να συμφιλιωθούμε και ότι το Πολιτειακό σύστημα στην Ελλάδα, θα είναι Δημοκρατικό, αντιπροσωπευόμενο από όλα τα κόμματα αδιακρίτως και ότι τον πόλεμο η Γερμανία τον έχασε και πολύ σύντομα θα ελευθερωθεί η Ελλάδα, λέγοντας χαρακτηριστικά τα εξής:

«Στην απόβαση της Συκελίας, οι Σύμμαχοι έπιασαν και τον Γερμανό Στρατηγό αιχμάλωτο. Τον ρώτησαν τι πιστεύουν οι ανώτεροι Γερμανοί στρατιωτικοί ηγέτες. Η απάντησή του ήταν ότι ο Πόλεμος για την Γερμανία χάθηκε· θα κερδίζαμε τον πόλεμο εάν είχαμε τους ανεξάντλητους πόρους της Αμερικής και εάν είχαμε σύμμαχο την Ελλάδα και εχθρόν την Ιταλία».

Μετά τον λόγο τού Κρις, εγώ μίλησα με τον Λοχαγό Ευάγγελο Ζώτο. Του είπα ότι το Στρατηγείο σας, μου έχει ζητήσει ορισμένες πληροφορίες τις οποίες σας τις ζητούν οι Άγγλοι όπως ξέρω. Θέλω να πάω στα Δερβίζανα να τις παραδώσω, παρακαλώ να συνεννοηθείτε με το Στρατηγείο.

Μου είπε να τηλεφωνήσω.

Σε μισή ώρα με κάλεσε και μου είπε ότι τις πληροφορίες βε-

βαίως τις θέλουν οι Άγγλοι, εφ' όσον ο Κρις είναι αυτού και ο σύνδεσμος επίσης αυτού. Ας συναντηθούν και ας μιλήσουν μεταξύ τους.

Αφού ξεκουραστήκαμε καμιά ώρα (κι αυτοί και εμείς), με κάλεσε ο Κρις σε ιδιαίτερο δωμάτιο. Μαζί του είχε και έναν αντισυνταγματάρχη Σκοτσέζο, ο οποίος δεν ήξερε καθόλου ελληνικά (ενώ ο Κρις μιλούσε απταίστως την Ελληνικήν).

Με ρώτησε περί Σαχίνη, κ.λπ. Ήξερε όμως όλα όσα εγώ είχα μιλήσει με τον Ζέρβα.

Αφού μου είπε ότι ο Σαχίνης είναι Τραπεζίτης, και είναι πολύ έξυπνος άνθρωπος κ.λπ. μου είπε στο τέλος ότι αυτά που σκέπτεται ο Αρχηγός σας δεν μπορούν να γίνουν. Του είπα:

– Γιατί το κρίνετε έτσι, αφού εμείς είμαστε οι πιο πειθαρχημένοι και υπάκουοι στις διαταγές σας· βεβαίως και είμαστε φιλο-άγγλοι. Έχουμε ενταχθεί όλοι εθελοντικά στην υπηρεσία· τότε τι είναι εκείνο που εμποδίζει την Αγγλία να μας κατατάξετε; μου είπε:

– Ίσως θα πειθαρχήσετε λίγο καιρό και ύστερα δεν θα πειθαρχήσετε, διότι εσείς έχετε να λύσετε τους λογαριασμούς σας με τους Αλβανούς· αυτά να πεις στον Αρχηγό σας Βασίλη Σαχίνη... Στην συνέχεια μου είπε:

– Πόσο πληρώνεσαι για την υπηρεσία που κάνεις και σε ποια ομάδα συνδέσμων ανήκεις; του είπα:

– Μόνον στην Υπηρεσία της Πατρίδος μου ανήκω και δεν πληρώνομαι από κανένα να το ξέρετε, δεν με πληρώνει κανείς.

Τότε γέλασε και με ξαναρώτησε.

– Πώς είναι δυνατόν; Πώς ζεις;

– Του είπα:

Έχασα όλη την περιουσία μου και την ζωή μου ακόμη βάζω σε κίνδυνο, όπως με βλέπετε, χάνομαι απ' την οικογένειά μου.

Αλληλοκοιτάζονταν και έκαναν μορφασμούς μεταξύ τους. Ύστερα μου ζήτησε τα χαρτιά· τα είδε και εξηγούσε στον άλλο. Μιλούσαν οι δυο τους αγγλικά. Διαβάζοντας τις πληροφορίες, σκεπτικός, μου είπε:

– Ασφαλώς δεν ξέρεις πόσο θα ζητούσε όποιος θα έφερνε αυτές τις πληροφορίες;!

Μετά μου είπε να υπογράψω, διαφορετικά είναι άκυρα· δεν τα δέχονταν. Του είπα:

– Δεν είμαι στην υπηρεσία σου για να υπογράψω.

– Εάν δεν υπογράψετε, δεν μπορώ να τα πάρω, είπε.

Αφού είδα ότι όλοι οι κόποι θα πήγαιναν χαμένοι τότε του είπα:

– Ολογράφως δεν ημπορώ. Θα υπογράψω μόνον με τα αρχικά γράμματα του ονόματός μου. Δέχθηκε και έβαλα Ν. Σ.

Δεν ξέρω εάν είχαν αληθινή αξία ή όχι· πάντως ένα ξέρο, αυτό το σημείωμα βρίσκεται εις το Αρχείο του ΕΔΕΣ.

Εντωμεταξύ είχαμε τηλεφωνικώς μιλήσει με τον Ζέρβα, ότι πήγαμε και ρωτήσαμε το ΕΑΜ και μας είπαν ότι έπρεπε να είχαμε πάει κιόλας στα βουνά, συμπράττοντες με τους Αλβανούς. Του ζητήσαμε ποια ήταν και η γνώμη του για να μην ταλαιπωρηθούμε κι έρθουμε. Η απάντησής του ήταν:

– Φτάνει που καταστραφήκαμε εμείς εδώ, μην καταστραφείτε κι εσείς, διότι και χίλιοι άνθρωποι να 'ρθετε ακόμη δεν έχει καμιά σημασία για μένα. Γι' αυτό καθίστε ουδέτεροι... μην χάσομε κι εμείς τον εφοδιασμό της τροφοδοσίας μας.

Είχα λάβει λοιπόν και την γνώμη του ΕΔΕΣ. Επέστρεψα όπως πάντοτε πελοπορώντας, είχα δε πολύ ανάγκη να ξεκουραστώ. Κάτι όμως έπρεπε να κάνω για την διατροφή της οικογένειάς μου την οποία είχα εγκαταλείψει τελείως από τις ραγδαίες αλλαγές και συνεχείς μετακινήσεις μου.

Στη διάρκεια αυτή το Αλβανικό Κομμουνιστικό ΕΑΜ εκάλεσε μια μικτή συνεδρίαση με την προοπτική να λάβαινε μέρος στη συζήτηση και το Ελληνικό ΕΑΜ.

Η συγκέντρωση αυτή θα γινόταν στην Κάτω Επισκοπή ή (Τσιφλίκι) για να μας δείξει την αδελφοσύνη τους, και πόσο μας αγαπά, φυσικά ήταν συνεργαζόμενο με το Ελληνικό Κ.Κ.Ε.

Και πάλι με υποχρέωσαν οι χωριανοί να πάω σ' αυτή τη συνεδρίαση μαζί με τον Λάκη Γ. Μάσσιο.

Αυτή τη φορά μου έδωσαν μια φοράδα, πήγα και γύρισα καβάλα. Ήταν βέβαια και από πολλά άλλα χωριά. Αρχισε η συνεδρίαση. Τον λόγο τον είχαν οι Οθωμανοί του Αργυρόκαστρου. Ήταν 5-6 άτομα. Αφού μας είπαν ότι είμαστε αδέρφια και θα ζήσουμε μαζί όπως πάντα, άλλα τώρα υπό καλύτερες συνθήκες (όλοι μιλούσαν στην Αλβανική γλώσσα).

Πήρε το λόγο ο γιος του Αλίμ Καραγγιόζι ο επονομαζόμενος καπετάν τσελνίκ, δηλαδή τσέλιγκας, ο οποίος είπε ότι το τσιφλικι που συνεδριάζουμε και πατούμε είναι κτήμα δικό του, αλλά για το καλό και την ευτυχία του λαού της Δροπόλης, το δωρίζει στο Κόμμα.

Τρανή απόδειξη της αγάπης του προς τον λαό της Δροπόλεως, αφού αυτός είναι πλουσιόπαιδο και δεν θέλει καθόλου τα πλούτη. Κατά τα διαστήματα που μιλούσαν, ο μακαρίτης ο Λάκης κι εγώ, παρατηρούσαμε έναν νεαρό, ο οποίος είχε στο κεφάλι του έναν σκούφο άσπρο λιάμπικον.

Ήταν το παιδί του Γιάννη Κουλίδα από την Σωτήρα, που έπλενε κατσαρόλες στο εστιατόριο του Κολοβού στα Γιάννενα. Ο Λάκης τον γνώρισε γιατί τον είχε δει στα Γιάννενα όταν ήταν γυμνασιόπαις. Συνεννοηθήκαμε οι δυο μας τι θα πούμε.

– Ποιος θα μιλήσει τώρα από εσάς; είπαν οι Αλβανοί.

– Οι Δερβιτσιώτες, είπαν οι άλλοι.

– Ερχόμεθα ως αντιπρόσωποι της μειονότητας, είπα εγώ. Μας είπατε όμως ότι θα είναι και αντιπρόσωποι από το Ελληνικό ΕΑΜ, εφ' όσον υπάρχει συνεργασία και αδελφοσύνη.

– Εγώ είμαι απεσταλμένος της Κεντρικής Ιωαννίνων, είπε το παιδί και είμαστε καθ' όλη τη γραμμή σύμφωνοι και αδελφωμένοι όπως μίλησαν οι συναγωνιστές.

– Δεν νομίζεις ότι είσαι πολύ νέος εσύ; του είπε ο Λάκης ή μήπως δεν είχε κανέναν άλλον πιο ηλικιωμένο να στείλει εδώ η Κεντρική Ιωαννίνων;

– Είμαι αρκετά κατάλληλος για να με στείλουν, είπε το νεαρό παιδί.

– Δεν μπορούμε να μιλήσουμε με το παιδί του Κουλίδα από την Σωτήρα ως απεσταλμένο δήθεν του ΕΑΜ. Είναι εντροπή μας κάτι τέτοιο, είπα εγώ.

Σηκωθήκαμε αμέσως, πήραμε τα ζώα και φύγαμε. Έγινε ένας θόρυβος μεγάλος, έφυγαν και όλοι οι άλλοι Δροπολίτες. Ο αρχηγός όμως των Οθωμανών δεν ξέχασε να πει ότι η Συνεδρίαση αυτή θα μείνει ιστορική...

Πράγματι, για μας έμεινε, δυστυχώς, ιστορική. Φύγαμε πρώτοι, φύγαν και οι άλλοι μειονοτικοί χωρίς να αποχαιρετίσουμε κανέναν, ούτε καν μια λέξη.

Οι καταστάσεις άλλαζαν συνεχώς. Τα διάφορα ΕΑΜ αθετούσαν τις συμφωνίες και κτυπούσαν παντού τόσο από το Ελληνικό όσο και το Αλβανικό, απεθρασύνησαν.

Οι αγάδες του Αργυρόκαστρου τα χρειάστηκαν· έπρεπε να λάβουν τα μέτρα τους για να σώσουν τις περιουσίες τους γι' αυτό έκαμαν μια μεγάλη σύσκεψη, κάλεσαν και τον Σαχίνη διότι τον είχαν ανάγκη. Απεφάσισαν να ειδοποιήσουν το Ζέρβα να συναντηθούν.

Επειδή οι περισσότεροι απ' αυτούς ήταν γέροντες, θα πήγαιναν με αυτοκίνητο και φρουρά στη Δρόβιανη, εκεί θα περίμεναν την συνάντηση του Ζέρβα.

Παρακάλεσαν τον Βασίλη να συντάξει την επιστολή στη γαλλική γλώσσα, επειδή κάποιος απ' αυτούς ήξερε γαλλικά να την διαβάσει, να ήταν σίγουρος για το περιεχόμενο της επιστολής.

Ο Βασίλης έστειλε τον Γραμματέα του και ήρθε στο σπίτι μου, λέγοντάς μου ότι οπωσδήποτε πρέπει να πάω στο Αργυρόκαστρο.

– Σε θέλει ο Βασίλης, είναι επείγουσα ανάγκη, μου είπε.

Την επομένη πήγα.

– Τους έβαλα στο τσουβάλι, μου είπε περιχαρής. Αλλά θα πεις στον Στρατηγό να μη δώσει καμιά γραπτή υπόσχεση. Μόνο με λό-

για ωραία να τους υποσχεθεί ότι θα τους εξασφαλίσει τη ζωή, την τιμή και την περιουσία τους, χτυπώντας κάθε κομμουνιστικό στοιχείο, είτε ελληνικό, είτε αλβανικό. Εάν θέλουν φυσικά θα είμαι κι εγώ εκεί, αλλά δεν μπορώ να μιλήσω.

Μου έδωσε την επιστολή και μου είπε:

– Να φύγεις όσο γρήγορα μπορείς. Θα πείσεις όμως τον Στρατηγό να 'ρθει, είναι ανάγκη για μας, έστω και βιαίως, ας ανοίξει το δρόμο μια και βρίσκονται στην Κεραμίτσα τα δικά του τα τμήματα, δεν είναι πολύ μακριά.

Άρχισα να ετοιμάζομαι σκεπτόμενος από πού να περάσω για σύντομα; Να περάσω από περιοχήν Εαμοκρατούμενη για Κεραμίτσα, αλλά με ποιο δικαιολογητικό θα πήγαινα, τι θα πουλήσω ή θα αγοράσω από εκεί που δεν έχει τίποτα εκτός από γανωσίδες;

Σκεφτόμουνα, αλλά το βράδυ (τη νύχτα) μου ξαναήρθε ο Γραμματέας του Σαχίνη και μου είπε να παραμείνω μέχρι νεωτέρας διαταγής. Περιμένοντας ανησυχούσα: έτσι μετά λίγες ημέρες πήγα στο Βασίλη.

– Μετάνιωσαν μου είπε. Τις είδε, ποιος και γιατί τους άλλαξαν ιδέα! Πάντως κρύψε την επιστολή, κι εγώ κρατώ εις το αρχείο μου αντίγραφο.

Επειδή όμως η πείνα μεγάλωνε και καμιά δουλειά δεν υπήρχε για μένα, αποφάσισα να πάω ένα μικρό ταξίδι μέχρι τα Γιάννενα για να εξοικονομήσω τίποτα ωθούμενος από μια ντουζίνα λάστιχα ποδηλάτου, το μόνο εμπόρευμα που μου είχε μείνει.

Έγινα «μαυραγορίτης» κι εγώ με (3-4) λίρες εμπόρευμα, μάλλον για να καλύπτομαι στις κινήσεις μου, αφού τις περισσότερες φορές δεν κέρδιζα τίποτα, ούτε μισή λίρα, όσο για τα έξοδά μου.

Έβαλα λοιπόν τα λάστιχα στο σακούλι και δρόμο για την Πωγωνιανή. Εκεί αντάμωσα έναν σύνδεσμο των Άγγλων έχοντας άδεια κυκλοφορίας από το ΕΑΜ για να κυκλοφορεί παντού ως Ταχυδρόμος της αγγλικής αποστολής. Όντας οπλισμένος καθό-

νταν και μιλούσε μαζί με έναν Δικηγόρο από την Σωπική. Μόλις με αντίκρισε με φώναξε και μου είπε:

– Θέλω να πάω στο Αργυρόκαστρο, να ψάξω για να βρω τον Άγγλο σύνδεσμο των παρτιζάνων Αλβανών για να του δώσω τα γράμματα (είχε μια τσάντα γεμάτη). Βλέπω πως έχεις λίγα πράγματα. Ούτε τα έξοδα για να πας στα Γιάννενα δε φτάνουν, δώσ' τα σε κανέναν από την παρέα σου και κάνε μου τη χάρη να πάμε στο χωριό σήμερα. Αύριο πηγαίνω στο Αργυρόκαστρο, έχω ειδική άδεια να κυκλοφορώ. Είμαι από τη Χειμάρρα και λέγομαι Αχιλλέας Ζούπας.

Φιλοτιμήθηκα και πούλησα τα λάστιχα, χωρίς πεντάρα κέρδος. Το ίδιο βράδι φύγαμε πεζοί και ήρθαμε στο χωριό. Τον φιλοξένησα στο σπίτι μου παρά την θέλησή μου, διότι δεν είχα τίποτα να τον φιλέψω.

Την επομένη, έστειλα τον αγροφύλακα του χωριού με ένα σημείωμα προς τον Βασίλη, λέγοντάς του ότι ένας σύνδεσμος των Άγγλων θέλει να ανταμώσει τον Άγγλο που είναι στο παρτίζ... για να του δώσει τα γράμματα που φέρει μαζί του.

Εάν είναι αυτού καλώς εστί, εάν όχι να τα δώσει του Βασίλη διότι δεν έχει εμπιστοσύνη σε κανέναν άλλον, ή να επιστρέψει πίσω άπραχτος και να φύγει.

Ο Βασίλης διέταξε να πάει στο Αργυρόκαστρο.

Την επομένη πήγε· τι έκανε δεν ξέρω. Το μόνο που ξέρω είναι ότι οι Αλβανοί με συνοδεία τον έδιωξαν λέγοντάς του, ότι μπορεί να κυκλοφορεί στην ελληνική επικράτεια.

Το γεγονός αυτό όμως ήταν και ένα σκόπιμο επιβαρυντικό για τον Βασίλη. Οι Αλβανοί κομμουνιστές ισχυρίστηκαν ότι κάνει προπαγάνδα με τους Άγγλους εναντίον της Αλβανίας και ας είχαν Άγγλους μαζί τους. Ο Β. Σαχίνης ήταν όμως προδιαγεγραμμένος από το Ελληνικό ΕΑΜ, διότι ήταν μεγάλο εμπόδιο για τους σκοπούς των γενικά. Αυτή όμως ήταν μια αφορμή για να τον εκτελέσουν ως έσχατον προδότην. Βαριά κατηγορία, ο Έλληνας επρόδωσε τους Αλβανούς!

Έρθε ο Σεπτέμβριος και ο Στρατηγός Μπαντόλιο συνθηκολόγησε με τους συμμάχους. Εφούντωσε πλέον η δράση των Κ.Κ. Ελλάδος-Αλβανίας. Οι παρτιζάνοι μπήκαν στο Αργυρόκαστρο, άνοιξαν τις φυλακές ελευθερώνοντάς τους βαρυποινίτες και κακούργους, οπλίζοντας τους και με αρχηγούς τους Νοβρούζ και Καραφίλ Μπέλο, τους έστειλαν να αιχμαλωτίσουν το Σύνταγμα των Ιταλών στους στρατώνες Αργυροκάστρου, με εμπροσθοφυλακή αυτά τα «παλικάρια».

Οι Ιταλοί όμως είχαν λάβει τα μέτρα τους και με πολυβόλα και νάρκες εκκαθάρισαν καμιά εκατοστή καθάρματα.

Ύστερα από αυτό οι παρτιζάνοι δεν τους ενόχλησαν ποτέ πια. Μετά από δύο-τρεις ημέρες οι Ιταλοί ξεκίνησαν για Αγίους Σαράντα - Κέρκυρα. Αυτή ήταν η διαταγή να συμπιυχθούν στην Κέρκυρα απ' όπου θα τους παίρνανε τα αγγλέζικα πλοία. Δυστυχώς οι Άγγλοι τους την έφεραν. Δεν παρουσιάστηκε κανένα πλοίο. Τους έπνιξαν όλους οι σύμμαχοί τους, Γερμανοί.

Αφού δημιουργήθηκε πλέον τετελεσμένο γεγονός, οι παρτιζάνοι έγιναν κύριοι και εμπαινόβγαιναν στο Αργυρόκαστρο. Αρχισαν οι εκτελέσεις και οι λεηλασίες.

Οι Γερμανοί ήταν μόνο μια φάλαγγα και αναλόγως εκινούνταν πότε Αγίους Σαράντα, πότε Δέλβινο, πότε Αργυρόκαστρο, πότε Τεπελένι, Κλεισούρα, Πρεμετή. Μάλλον φύλαγαν τα γεφύρια παρά τις πόλεις, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους παρτιζάνους να αλωνίζουν, να δολοφονούν και να εκτελούν.

Έτσι στις 18 Νοεμβρίου 1943 συλλαμβάνουν τον Αρχηγό μας Βασίλειον Σαχίνη και σε μια ολόθυκτη ανάκριση, στο Γυμνάσιο Αργυροκάστρου, την πρωίαν, 19 Νοεμβρίου, τον εκτέλεσαν στον δρόμο με τη κατηγορία του προδότη.

Πιστεύω, πως όλοι αυτοί οι αγάδες που μετείχαν της συσκέψεως εκτελέστηκαν το ίδιο βράδυ μαζί με τον Σαχίνη με την κατηγορία του προδότη.

Ξέρω όμως ότι το ΕΑΜ είχε εγκρίνει την εκτέλεση του Αρχη-

γού μας για να τρομοκρατηθούμε και να δεχθούμε την Αλβανική Ηγεμονία υπό νέα μορφή. Και ερωτώ:

– Το σύνθημα περί Βαλκανικής Συνομοσπονδίας τι έγινε;

Αυτό το ξέρουν μόνο οι αρχηγοί του ΚΚΕ, οι οποίοι σήμερα ευρίσκονται στην Ελληνική Βουλή. Αίσχος για την λεγόμενη Ελλάδα. Ησύχασαν όμως, διότι έχουν το στόμα γεμάτο δολάρια. Πολύ ωραία τα κατάφεραν!

Μετά την εκτέλεση του Βασίλη δημιουργήθηκε ένα μεγάλο κενό και γενική σύγχυση. Ασφαλώς τώρα, ερχόνταν και η δική μας σειρά και προπάντων της Δερβητσιάνης, την οποία έπρεπε να αποπλίσουν πρώτα και ύστερα να καθαρίσουν.

Γι' αυτή τη δουλειά όρισαν την Μειονοτική Ταξιορχία υπό τον διοικητή Βασίλη Νταλιάνη, (δάσκαλον από το Βουλευτάκι της Άνω Δρόπολης).

Αφήνοντας προς στιγμή τα ατομικά μας πάθη και βάσανα, σ' αυτή την περίπτωση έπρεπε να εκλέξουμε και όντως εκλέξαμε τον δρόμο που επέβαλε η Τιμή. Πρώτοι φύγαμε μια νύχτα ο Λάκης Γ. Μάσσιος κι εγώ. Βαδίζοντας όλη τη νύχτα, το πρωί φθάσαμε εις την γέφυρα της Αρίνιστας-Κτηνοματα. Εκεί βρήκαμε φυλάκιο Γερμανών. Ο Λάκης είχε ένα μπουκάλι ρακί για να το πίναμε στο δρόμο, αλλά ούτε καν το θίξαμε, μιλώντας για την κατάσταση που διαμορφώθηκε έτσι ώστε να καταστραφούμε. Είχαμε και μερικά αυγά βραστά, τα προσφέραμε στους στρατιώτες, μας ευχαρίστησαν. Αφού ξεκουραστήκαμε λιγάκι από τόση πεζοπορία, συνεχίσαμε τον δρόμο μέχρι το Καλπάκι χωρίς να συναντήσουμε τίποτε άλλο. Εκεί βρήκαμε κάποιο αυτοκίνητο που κουβαλούσε χώμα για το δρόμο, ευτυχώς ο Λάκης ε γνώριζε τον σοφέρ και μπήκαμε μέσα μαζί με τους λοιπούς εργάτες και φθάσαμε στα Γιάννενα.

Έτσι έκλεισε η σελίδα της «εν Πατρίδι» δράσεως για ν' αρχίσει μια νέα με διαφορετικές περιπέτειες.

Προτού αρχίσω το άλλο κεφάλαιον της ιστορίας μου, σε παραπέμπω εις το Αρχείο της Εφημερίδας Ηπειρωτικόν Μέλλον της

21 Νοεμβρίου 1962. Όπως θα διαβάσεις δημοσιεύθηκε επιστολή του κ. Κ. Τριανταφυλλίδη.

Ίσως είναι παρμένη από το Αρχείο Σαχίνη. Καλόν είναι να ψάξεις στο Αρχείο του ΕΔΕΣ, ίσως βρεις και άλλα που να σε βοηθούν εις την προσπάθειά σου.

Ο Φίλος σου Νικόλαος Σύρμος

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

(Το κείμενο της επιστολής)

Κύριε Στρατηγέ,

Ελήφθη επιστολή σας, Μαΐου παρελθόντος μηνός. Το περιεχόμενον εμελετήθη μετά μεγάλης προσοχής.

Ιδού αι απόψεις μας:

1. Η δύναμις της περιφέρειας Αργυροκάστρου και της Χειμάρας ανέρχεται σε 3.000 περίπου άνδρας, σχεδόν αοπλους, ανοργανώτους, ευρισκόμενους μεταξύ της Ιταλικής επιτηρήσεως και της Αλβανικής δυσπιστίας και υπόνοιας. Η θέλησις του πληθυσμού φυσικά είναι τα ταχθεί υπό ελληνικήν οργάνωσιν και στελέχη ελληνικά, όπερ ασφαλώς θα προσκρούσει εις τα εθνικιστικά ιδεώδη περί ανεξαρτητου Αλβανίας, τελείως ελευθέρας με τα προπολεμικά της σύνορα. Και κατά τούτον είναι πλήρως σύμφωνοι τόσο οι εθνικισταί, όσον και οι κομμουνισταί Αλβανοί, τους οποίους αργά ή γρήγορα θα ενώσει ο ενδεχόμενος ελληνικός κίνδυνος και αι βλέψεις της Ελλάδος επί της Β. Ηπείρου.

2. Μόνον – Βρεττανική μεσολόβησις και επέμβασις εάν είναι επίκαιρος και συμφέρουσα θα μπορούσε να αναγκάσει μόνον, όχι όμως και να πείσει τους Αλβανούς να δεχθούν άθελα ενδεχόμενη προσχώρησιν μας εις ελληνικάς ομάδας.

3. Εάν δεν λυθεί το πολιτικόν ζήτημα, τότε ή πρέπει οι ελληνικοί υπό την Αλβανίαν πληθυσμοί να τεθούν υπό την οργάνωσιν αλβανικών ομάδων, οπότε ασφαλώς οι Ιταλοί θα τους κτυπήσουν ως μέλη ήσσονος αντιστάσεως ή να συνεχίσουν την μέχρι τούδε στάσιν των, της απολύτου ουδετερότητος, οργανούμενοι παθητικώς δια την στοιχειώδη άμυνά των κατά των αλβανικών ληστοσυμμοριών.

Όθεν η λύσις του λεπτεπίλεπτου τούτου ζητήματος δι' ημάς ξεπερνά τα όρια της αρμοδιότητός μας, πρέπει να έλθει εκ των άνω και κατόπιν ν' ακολουθήσει η συστηματική οργάνωσις, εκτός αν προτιμηθεί η μέση λύσις της βαθμιαίας και ανεπαισθήτου διαρροής των μαχίμων προς την οργάνωσίν σας όπερ όταν θα γίνει τελείως αντιληπτόν παρά των Ιταλών και Αλβανών ενδεχομένως να έχει πιεστικές συνεπειάς εις βάρος του αμάχου ελληνικού πληθυσμού.

4. Ένας εκ των κυρίων σκοπών του μέτρου της απαγορεύσεως παντός εμπορεύματος προορισμένου δια την Ελλάδα, το οποίον προ δύο εβδομάδων έλαβε το εδώ Εθνικιστικόν Κόμμα, αποβλέπει εις τον εξαναγκασμόν των εθνικιστικών Ελλήνων να παραιτηθούν πάσης διεκδικήσεως επί της Αλβανίας και προς τούτο το εν λόγω Κόμμα σας απευθύνει την συνημμένην επιστολήν επιζητούν ν' αποσπάσει παρ' υμών έγγραφον δήλωσιν περί παραιτήσεως, πάσης εδαφικής αξιώσεώς σας επί της Αλβανίας μέχρι πέρας του πολέμου, όποτε η τύχη των Κρατών θα κανονισθεί υπό της αρμοδίας διασκεύσεως της ειρήνης. Εκτός τούτου διακαής πόθος των εθνικιστών Αλβανών τους οποίους οι κομμουνισταί Αλβανοί έχουν παρουσιάσει εις τους Άγγλους ως πληρωμένα όργανα των Ιταλών. Κατά τύπους έτσι είναι, αλλά κατ' ουσίαν είναι και ως εθνικισταί Αλβανοί πατριώται αντιφασίσται, όσον και οι κομμουνισταί, διακαής λοιπόν πάθος αυτών είναι να έλθουν εις επαφήν με την αγγλικήν αποστολήν εν Ελλάδι δια πολιτικούς σκοπούς, δηλαδή ν' αποσπάσουν και από αυτήν δηλώσιν περί ακεραιότητος της Αλβανίας. Διότι τους τρομάζει η μέλλουσα τύχη της Αλβανίας και έχουν ακριβώς την συνείδησιν τρικυμιώδη και ταραγμένην, όπως ο ένοχος που συναισθάνεται την προσέγγισιν της δικαίας τιμωρίας. Γι' αυτό ούτε ύπνος τους πάνει.

5. Αναμένομεν από έξι περίπου μηνών την υπεσχημένην αποστολήν ανωτέρου αξιωματικού δια την οργάνωσιν, η δε

μη άφιξίς του μέχρι σήμεραν επιδρά ηττοπαθώς επί του συνόλου.

6. Αι αιτηθείσαι πληροφορίαί αποστέλλονται όσον το δυνατόν πλήρεις, είναι όμως επιδεκτικάί αυξομειώσεων με την καθημερινήν μετακίνησιν δυνάμεων λόγω και του συστηματικού τελευταίως σαμποτάζ των Αλβανών, όπερ κατέληξεν εις αιματηράς και συνεχιζομένας εισέτι μάχας και συνέπεια του οποίου είναι η παρουσία γερμανικών πυρήνων καθ' όλην την αλβανική ζωή.

Διαβιβάζων τους αδελφικούς χαιρετισμούς των σπαιμόνων και εν αναμονή οριστικών οδηγιών διατελώ μετά βαθυτάτου σεβασμού και πατριωτικής αγάπης.

Β. Σ. 30.6.1943

Επιστολή των Αλβανών εθνικιστών δεν έλαβε ο στρατηγός Ζέρβας. Υπάρχει σχετικά στο Αρχείο το εξής σημείωμα:

Κύριε Αρχηγέ,

Όσον αφορά την επιστολήν των Εθνικιστών Αλβανών, δεν μας έδοθη ίσως μετενόησαν. Τας δε στρατιωτικάς πληροφορίας τας έδωσα εις τον Άγγλον Συνταγματάρχη.

Προσέτι, εις το μέσον του δρόμου μεταξύ Δυρραχίου - Τιράνων παρά τω χωρίον Άγιος Ιάκωβος και εις απόστασιν 150 μέτρων δεξιά, οι Ιταλοί υδρύουν Νεκροταφείον δια 5000 τάφους, περισυλλέγουν τα οστά των απανταχού Ελλήνων πεσόντων επί της Αλβανίας εις το εν λόγω Νεκροταφείον δια πολιτικούς λόγους.

Κεραμίτσα 11.7.1943

Ο Σύνδεσμος, Ν. Σ.

Δερβιτσιανιώτες που κατετάγησαν στο ΕΔΕΣ

Χρήστος Πάπος
Θωμάς Λίλλης
Χρήστος Μπόμπολης
Γιάννης Ντάκος
Σπύρος Σαμαράς
Γιάννης Τσιάμης
Θωμάς Τσιάμης
Κώστας Μούλης
Σπύρος Κονίνης
Σπύρος Λίτσης
Νίκος Κορκάρης
Νίκος Σύρμος
Λάκης Γ. Μάσσιος
Γιώργος Γκολέμης
Γεώργιος Μ. Τσιουφής
Γιάννης Σταμούλης
Γιώργος Σταμούλης
Σπύρος Ντάκος

Μίχο Κολάς
Γιάννης Λίλλης
Περικλής Κύρος
Βαγγέλης Μπεκιάρης
Μήτσιος Ζτάβος
Λάκης Τσιάμης
Λάκης Ν. Μάσσιος
Μίχος Ξέρρας
Βαγγέλης Κύρος
Σπύρος Κυργιάκος
Ηλίας Νίκας
Φώτιος Μπάκος
Πάνος Σπάκας
Βαγγέλης Κρασσάς
Θεόδωρος Παππός
Μάνθος Σταμούλης
Βασίλης Ντάκος
Κώστας Μπεκιάρης

Η Δεβιτσιάνη, άποψη 1935.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΚΑ ΜΟΥ

Τον αείμνηστο Εθνομάρτυρα αρχηγόν της Δροπόλεώς μας Βασίλειον Μανθαίου Σαχίνη πολλοί τον κρίνουν ως φιλοχρήματο και εκμεταλλευτή του λαού της Δροπόλεως ως τοκογλύφο και μαυραγορίτη. Έτσι τον κρίνουν όσοι δεν τον γνωρίζανε καλά. Είναι αλήθεια ότι όταν εγύριζε από τις διάφορες εξορίες, (και αυτές δεν ήταν λίγες) βρισκόταν οικονομικά καταστραμμένος αλλά πολύ γρήγορα ορθοποδούσε χάριν της ευφυΐας του, της ευγενείας του, της ανυποχώρησής του για κάθε ζήτημα που ο ίδιος επέλεγε να βγάλει εις πέρας, γνώστης εώς πολύ μικρών λεπτομερειών.

Όπως ανάφερα και πιο πάνω εγνώριζε επτά γλώσσες, ήταν καταπληκτικός γλωσσομαθής. Δυστυχώς, όχι πολλοί άνθρωποι έχουν τέτοιες ιδιότητες. Γι' αυτό και ανάκαμπτε συνεχώς.

Την τελευταία εξορία του από την Ιταλία και εν συνεχεία της διαρκούσης ιταλικής κατοχής, έπαυσαν τα εμβάσματα από το εξωτερικό, ασφαλώς έπαυσαν και οι συναλλαγές.

Ο κόσμος πείναγε, προπάντων όσοι περίμεναν (Cheque) από τις διάφορες χώρες του εξωτερικού για να ζήσουν.

Ήταν ο Σαχίνης τότε που άρχισε να δανείζει πολλούς, αναγκασμένος να εμπορεύεται, ήτε κατ' ευθείαν από την Ιταλία ή από το Δυρράχειο ή από τα Τίρανα για να κερδίζει κάτι χρήματα για να δανείζει στους πελάτες του και θα τα έπαιρνε... όταν τελείωνε ο πόλεμος.

Το γραφείο του, στο Αργυρόκαστρον, δεν εργαζόταν πια, δικαίως λοιπόν να πέσει και στην μαυραγορά γιατί κανείς άλλος έμπορος σαράφης (αργυραμοιβός) δεν υπήρχε εκτός από τους κα-

Ο αείμνηστος Β. Σαχίνης εις την Ακρόπολιν τον Μάρτιον του 1934.

ραγκιοζάτηδες μωαμεθανούς Αργυροκάστρου. Στον καιρό του πολέμου πρέπει να έχεις κότσια.

Πρώτος ήτο και σε διάφορες φιλανθρωπίες πτωχών κοριτσιών.

Όταν όμως επρόκειτο για πατριωτικά ζητήματα ήταν πάντοτε πρώτος, όπως το έδειξε εμπράκτως.

Οι ιστοριογράφοι πρέπει πάντοτε τέτοιες προσωπικότητες να τις περιγράφουν ως σύμβολα ηρωισμού ώστε να μάθουν οι μεταγενέστεροι συμπατριώτες.

Ζούσε κοντά μας στο Δερβητσάνη με την αγάπη ενός ευγενούς πατριώτη. Η πικραμένη Μάνα του Αικατερίνη (Λίνα, έτσι τη φωνάζανε) ύστερα από το μοιραίον, στο Δερβητσάνη άφησε την πνοή της στα σκληρά αυτά χρόνια της πείνας, της φτώχειας και της ψείρας.

Ίσως φαίνεται παράδοξο, αφού η μοίρα της φέρθηκε τόσο βαρετά. Πείναγε για ένα κομμάτι ψωμί. Ποια; η Μάνα του Εθνομάρτυρα Βασίλειου Σαχίνη που στις καταστάσεις των αρχείων αναφέρετο ότι μόνον το Αλβανικό ΕΑΜ του πήρε 5.000.000 (πέντε εκατομμύρια) Γαλλικά φράγκα!

Ε! λοιπόν αυτός ήταν ο Αρχηγός μας, ο φυσικός και ψυχικός, αυτός ο φιλόanthropos που όπως του εκφώνησε στο μνημόσυνο ο αείμνηστος Μητροπολίτης Ιωαννίνων Σπυρίδωνας Βλάχος... ήτο δε άξιος να κυβερνήσει την Ελλάδα.

Ο κύριος σκοπός της ζωής του ήτο η διάσωση του Ελληνισμού στην Βόρειον Ήπειρον και ιδιαίτερα της Δροπόλεως που είναι το προπύργιον του Ελληνισμού στα Βαλκάνια.

Ήμουν ευτυχής που μ' επέλεξε να συνεργαστώ μαζί του. Άκουσα και έμαθα πολλά, εγώ το φτωχόπαιδο από το Δερβητσάνη, εμπνεύστηκα απ' αυτόν τον καθαρών και λαμπρόν Έλληνα πατριώτη, για να αγωνιστώ για την ελευθερίαν της ιδιαίτερας μου πατρίδος την Β. Ήπειρον.

Ο Βασίλειος Σαχίνης ήτο ο Αρχηγός της πατριωτικής οργάνωσης *MABH*, που ιδρύθηκε το βράδυ της προηγούμενης ημέρας

της μάχης της Δερβητσάνης με την έννοια, «Μέτωπον Αμύνης» και όχι «Μέτωπον Απελευθερωτικόν της Βορείου Ηπείρου». Στην Οργάνωση αυτή συμμετείχαν εκτός του Ελληνικού Στοιχείου της Επαρχίας και Χριστιανοί Αλβανόφωνοι από όλους τους πληθυσμούς Αυλώνος, Βερατίου, Φίερι, κ.λπ. Ως αρχικοί ιδρυταί της φέρονται π.χ. οι:

- Δικαστικός. Κωστάκης Δεσπότης (Κοριτσά)
- Δικαστικός. Θωμάς Θωμάς (Κοριτσά)
- Ταγμ./Αλβ. Στρ. Δημήτρης Δεσπότης (Κοριτσά) (Εκβχολής ενεργ.)
- Υπάλληλος. Σπύρος Ντίσιος (Β. Η.)
- Καθηγητής. Ηλίας Μάτης (Β. Η.) κ.λπ.

Πιο αναλυτικά θα σου τα γράψει ο φίλος μας και συγχωριανός μου Θωμάς Λίλλης, άνθρωπος της πένας και ένας καλός πατριώτης, όπως καλά τον γνωρίζεις.

- Σου 'γραψα λοιπόν και τα δικά μου πιστεύω μέχρι εδώ. Θα ξαναγράψω και άλλα πιο κάτω στην συνέχεια της δράσεώς μου, όλα με βάση βγαλμένες από την επαφή με πρόσωπα μεγάλα που ίσως δεν ήμουν άξιος να 'ρθω σε επαφή και να συζητήσω.

Καταλαβαίνω ότι έχω φύγει από το θέμα, αλλά παρακινούμενος από τον Θωμά που μου είπε γράψε λεπτομερώς ό,τι θυμάσαι, γι' αυτό εφλυάρησα τόσο. Επειδή όμως είσαι φίλος και τυπικός δε θα παραξηγήσεις.

Θα έπρεπε να σταματήσω μέχρι εδώ αλλά θα συνεχίσω για την περαιτέρω δράσιν μου· ίσως βρεις κάτι.

- Πρώτοι όπως προανάφερα εφύγαμε ο Λάκης Γρ. Μάσιος κι εγώ. Ήταν ο τελευταίος μου αποχωρισμός από τα πέντε παιδιά μου απ' την ταλαιπωρημένη γυναίκα μου, από τους συγγενείς μου και από τους φίλους.

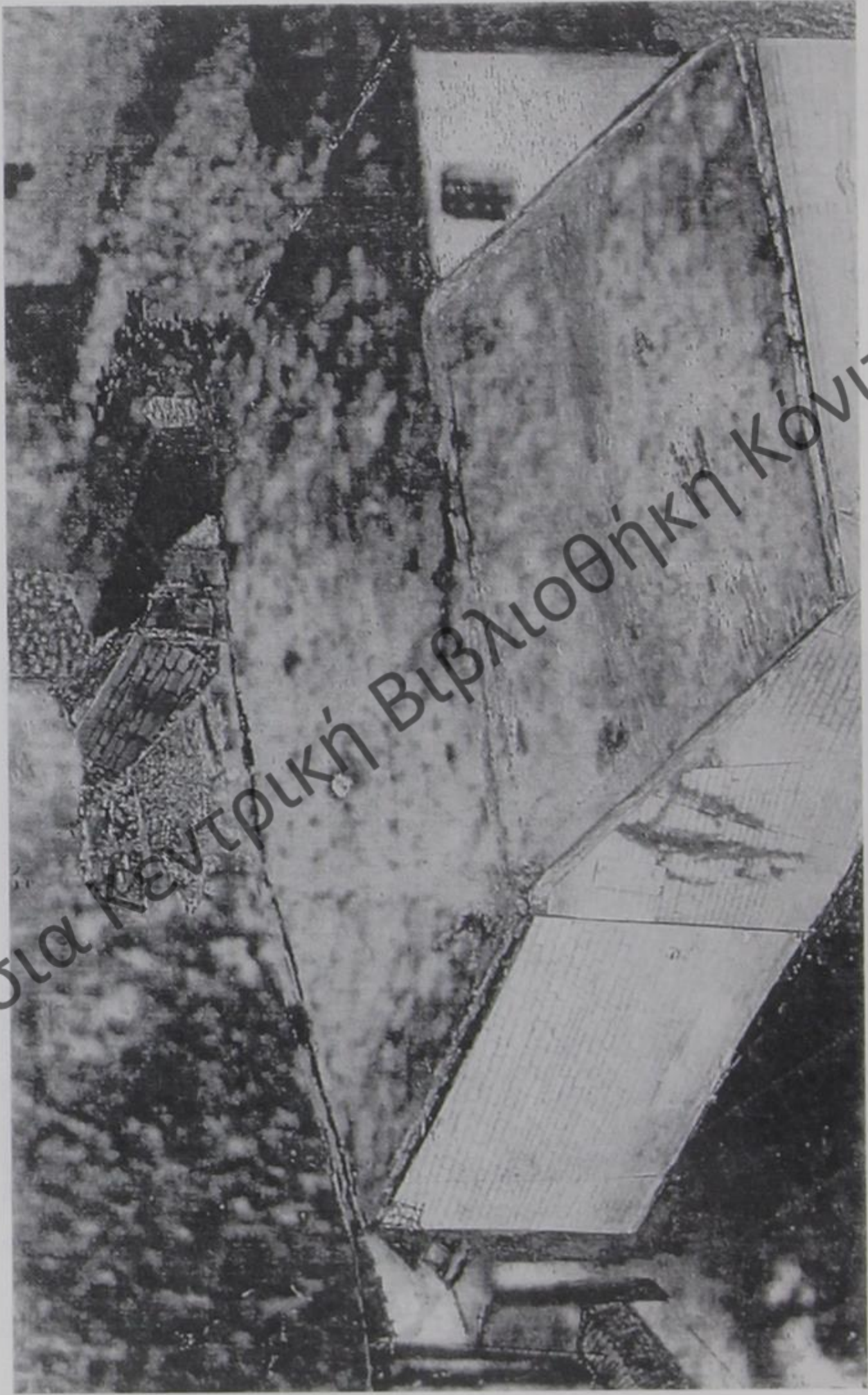
Όλοι αφήσαμε πίσω τους δικούς μας σ' αυτήν την βαριά ένταση πολέμου και δεν ξέραμε εάν θα ξαναγυρίζαμε...

Φύγαμε με βουρκωμένα μάτια και πικραμένη καρδιά αλλά με γεμάτη ψυχή και θάρρος για το δίκαιον αγώνα μας, με βέβαιη πίστη πως γρήγορα θα είμασταν ελευθερωτές της δόλιας αυτής Πατρίδος μας.

Σήμερα που σου γράφω αγαπητέ Νίκο, φέρνω στο φακό της μνήμης μου, ύστερα από 35 χρόνια, αυτό το κρύο βράδυ της εκπνοής του Φεβρουαρίου του 1944 όταν φίλησα στο μέτωπο τα μικρά παιδιά μου (που ήταν 12 ετών έως 6 μηνών), έτσι όπως κοιμόντουσαν στα σανίδια του πατώματος αυτού του φτωχόσπιτού μου και δεν ξέρω εάν θα τα ξαναειδώ...

1943, καλοκαίρι. Η Κωνσταντώ με τα τέσσερα παιδιά της.

Το φτωχόσπιτο που γεννήθηκε και μεγάλωσε ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΣΥΡΜΟΣ Δεκεμβριανά 1957

ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΖΕΡΒΑ

Όπως σου προανέφερα, φτάσαμε στα Γιάννενα, καθίσαμε δύο τρεις ημέρες, έως ότου έφτασαν και οι άλλοι συγχωριανοί μας δηλαδή, 30 (τριάντα) άνδρες.

Εν συνεχεία ήρθαν και τα άλλα Δεροπουλίτικα παιδιά:

Από Γοραντζή 5 (πέντε), από Βάνητσα 1 (ένας), από Χάσκοβο 1 (ένας), από Δούβιανη 1 (ένας), ο Γρηγόριος Κέντρος, ο οποίος ήταν στη Σχολή Υπαξιωματικών της Κέρκυρας.

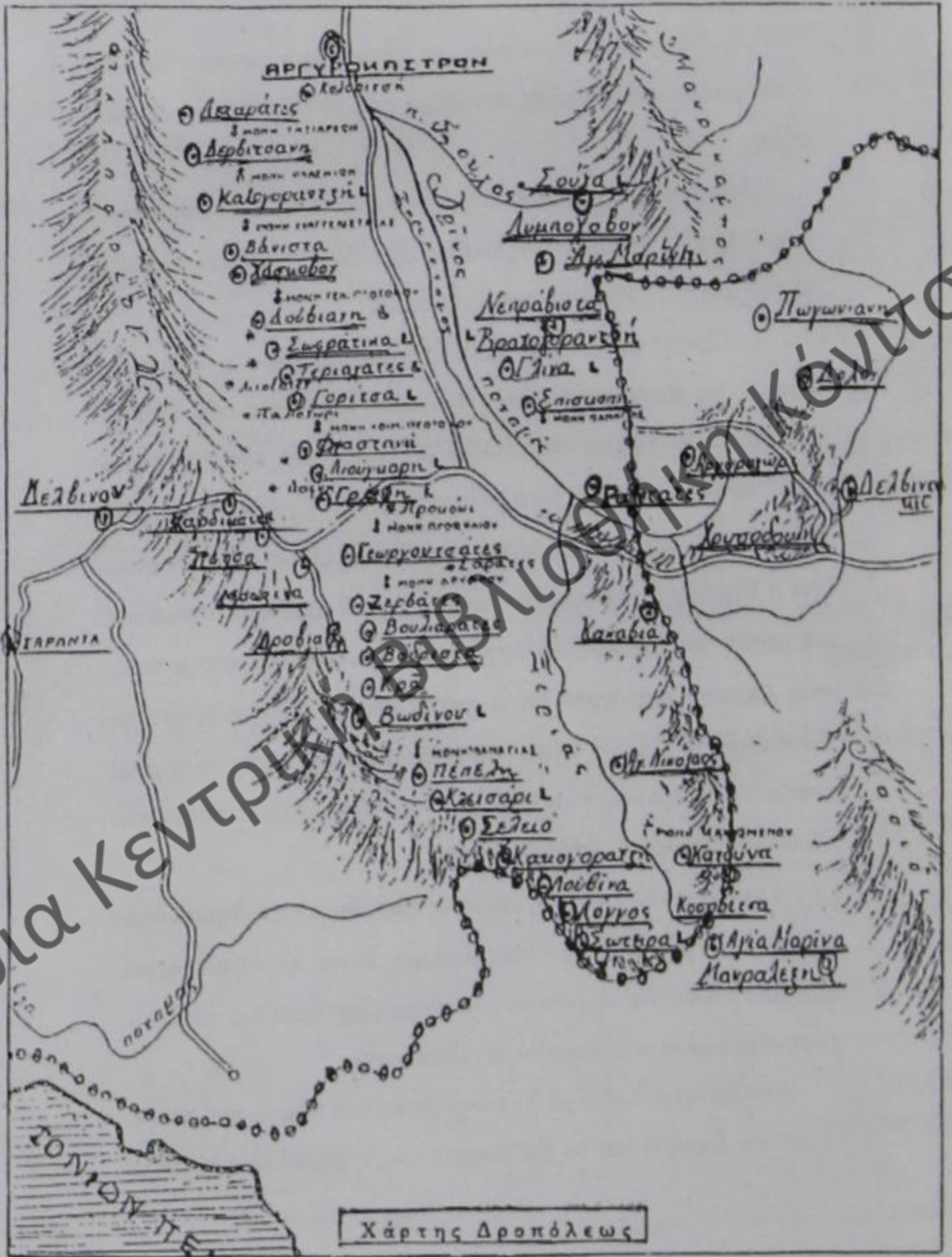
Από τα Σωφράτικα κανείς, από Τετραχάτες 2 (δύο), ο ένας, κάτοικος Κέρκυρας, ήταν αξιωματικός. (Βασ. Τσούτσης).

Από την Γορίτσα κανείς, από Φραστάνη κανείς, από Λιούγκαρι κανείς, από την Γράψη ήταν πολλοί που δούλευαν και εργάζονταν για χρήματα. Δεν θυμάμαι κανέναν στις ομάδες, μάχιμους. Αυτοί ήταν από την Κάτω Δερόπολη, ενώ από την Απάνω Δερόπολη ήταν:

Από Γεωργουτσάτες 2 (δύο), από Ζερβάτες κανείς, από Βουλιαράτες κανείς, από Βόδρητσα κανείς, από Σωτήρα 2 (δύο), οι Κουμανέληδες, που ήρθαν όταν φύγαμε για την Κέρκυρα, από την Κακαβιά μόνον ο Αχιλλέας Πράσος και τράβα κορδέλα.

Αυτοί λοιπόν ήταν οι αντάρτες από όλη την Δερόπολη. Βέβαια ήταν και πολλοί άλλοι από το Πωγώνι, από την Μαύρη Ρίζα και οι περισσότεροι ήταν κοινές ομάδες Ριζών Βούρκου με επικεφαλής τον φίλο μου, τον Ελευθέριο Γκουβέλη.

Πήγαμε στο Στρατηγείο, στο Δερβίζενα, που βρίσκεται στη

Λάκκα Σουλίου, άλλωστε εγώ είχα περάσει μερικές φορές αυτούς τους δρόμους πεζοπορία.

Το Στρατηγείο του ΕΔΕΣ δημιούργησε ξεχωριστούς λόχους με Βορειοηπειρώτες και τους κατέταξε στο Πρώτο και Δεύτερο Τάγμα των ΕΟΕΑ με Διοικητές τον Δημήτριο Γαλάνη και Νικόλαο Χατζηδάκη από την Κρήτη. Είχαμε δε δικούς μας Βορειοηπειρώτες ανθυπολοχαγούς. Επισημαίνω ότι ο Στρατηγός Ναπολέον Ζέρβας ήταν απόλυτα σύμφωνος με αυτόν τον τρόπο που οργανωθήκαμε παρόλο που ο τελικός σκοπός μας ήταν να συγκροτήσουμε ένα ανεξάρτητο Σύνταγμα ή Τάγμα μόνο από Βορειοηπειρώτες αντάρτες (γιατί καθημερινώς πληθαίνανε, έτσι που υπηρετούσαν και σε άλλες μονάδες) αλλά, δεν εγκρίθηκε.

Τους λόγους για τους οποίους εμπόδισαν τη δημιουργία αυτού του Τμήματος δεν τους μάθαμε. Είναι άλλοι πιο αρμόδιοι από εμένα να εξηγήσουν αυτά τα μυστήρια και τους παράγοντες αυτού, του άμεσου περιβάλλοντος.

Δεν θα ασχοληθώ με λεπτομέρειες του αγώνα μας που έζησα την Άνοιξη και το Καλοκαίρι του 1944, αλλά πρέπει να αναφέρω τον ενθουσιασμό των μαχομένων, που επικρατούσε σε όλους τους συμπολεμιστές των ΕΟΕΑ (Εθνικές Ομάδες Ελλήνων Ανταρτών).

Δεν ήταν επίσης λίγοι αυτοί που προσφέρανε το αίμα τους για την τελική νίκη του κοινού σκοπού μας.

Έλαβα μέρος μαζί με πολλά πολύ πιο νεαρά παιδιά από εμένα (άντως έτρεχα στα 43 μου) δείχνοντας έτσι νεαρή ομοψυχία.

Αοχικά οπλιστήκαμε και ντυθήκαμε με αγγλικά εφόδια (όπλα, σφαίρες και όλα τα άλλα εξαρτήματα). Μόνο τα παπούτσια μάς τα δώσανε λίγο αργότερα όταν έφτασε ο εφοδιασμός υποδημάτων από τους Άγγλους σύμμαχους. Γυμναζόμασταν και κάναμε ασκήσεις μάχης, μετακινούμασταν σε δύσβατες περιοχές και σε αρκετά μακρινές αποστάσεις για πολλές ώρες πεζοπορία, φορτωμένοι με οπλισμό και με εφόδια.

Επιδιώκαμε κορφοβουνιές και πλαγιές γιατί σ' αυτή την πε-

ριοχή δράσεως του ΕΔΕΣ είχαμε να αντιμετωπίσουμε δύο εχθρούς, τους Γερμανούς που τους πολεμούσαμε σαν κατακτητές που ήταν και από την άλλη πλευρά είχαμε τις συνεχείς επιθέσεις του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ.

Μ' όλο που η συμφωνία της «Πλάκας» τον Φεβρουάριο του 1944 ανέφερε να μην χτυπιόμασταν μεταξύ μας – ΕΔΕΣ - ΕΑΜ - ΕΚΑ ΨΑΡΡΟΥ –, οι Ελασίτες πιο έντονα τώρα μας ενοχλούσαν. Το αρχιπαλίκαρο του ΕΛΑΣ, Άρης Βελουχιώτης, απάντησε στην έκκληση του Υπαρχηγού του ΕΔΕΣ Πυρομάγλου για να χτυπήσουμε από κοινού τους Γερμανούς με ρητή φράση: «Ο μόνος εχθρός για το ΕΑΜ - ΕΛΑΣ είναι ο Ζέρβας και όχι οι Γερμανοί». Ο αγώνας μας ήταν μεγάλος, οι μάχες διαδέχονταν η μία την άλλη, πολλοί νεκροί και τραυματίες, πολύ αίμα πότισε την Ηπειρωτική αυτή γη.

Θα σου αναφέρω για τη Μάχη στο Νικολίτσι Πρέβεζας στις 24-25 Μαρτίου 1944 που το Τάγμα μας με διοικητή τον Κρητικό Νίκο Χατζηδάκη αντιμετώπισε σκληρά την επιδρομή των Γερμανών. Τα συμμαχικά Αγγλικά αεροπλάνα κάνανε νυκτερινές ρήψεις εφοδίων για τους μαχόμενους αντάρτες, ενώ στο λιμανάκι της Σπλιάντζας αποβατικά Αγγλικά πλοία και αρματαγωγά έφεραν άφθονο πολεμικό υλικό και αρκετά ορειβατικά πυροβόλα. Δυστυχώς την Αγγλική πολιτική δεν την κατανοούσαμε γιατί από τα ίδια εφόδιά τους έπρεπε να παίρνουνε και οι Εαμιτο-Ελασίτες!...

Πιάσαμε θέσεις σε διάφορα υψώματα κατά μήκος του δρόμου Πρεβέζης - Παραμυθιάς, κάναμε ολυνυκτίς χαρακώματα, μαζεύαμε τα εφόδια που ρίχνανε τα συμμαχικά αεροπλάνα για τρεις συνεχείς βραδιές και τα μεταφέραμε στις γενικές αποθήκες.

Η ολονύκτια αυτή τριήμερη κούραση που καθρεφτιζόνταν στα μάτια μας, στη σωματική αντοχή μας, δεν λύγισε το ηθικό κανενός αντάρτη, αντιθέτως το ηθικό ανέβηκε. Οι Γερμανοί πανικοβλήθη-

καν, δεν έβρισκαν ησυχία. Πολλές φορές βρεθήκαμε να πεινάμε, να διψάμε και όταν πηγαίναμε στα χωριά κάτω και ζητούσαμε ψωμί και νερό πολλοί χωρικοί φοβόντουσαν να μας δώσουν από φόβο μήπως και τους εκδικηθούν οι Ελασίτες. Πρέπει να σημειώσω ότι οι Άγγλοι και το Αρχηγείο μας για κάθε οκά ψωμί και για κάθε σφακτό τούς πλήρωνε με χρυσές λίρες.

Επιστρέψαμε στο Δερβίζενα για να ξεκουραστούμε λιγάκι, να πλυθούμε και να ανταμωθούμε με τους άλλους συμπατριώτες μας.

Στις 27 Ιουνίου 1944 ήμουν στη Μάχη του Ζαλόγγου Πρεβέζης - τώρα έφερα τον βαθμό του επιλοχία - μέσα σε μια σκληρή μάχη οι Γερμανοί υποχωρούν ατάκτως, αφήνοντας πολλούς νεκρούς και τραυματίες.

Οι Συμμαχικές Δυνάμεις προετοιμάζονταν για να κάνουν την απόβαση στη Νορμανδία. Το Στρατηγείο Μέσης Ανατολής διέταξε τον Στρατηγό Ζέρβα να επιτεθεί εναντίον των Γερμανών σε όλη την περιοχή Πρεβέζης - Παραμυθίας, γι' αυτό από τις 5-10 Ιουλίου 1944 διεξάγαμε πολλές μάχες. Πρώτα εναντίον των Εαμοκομμουνιστών και εν συνεχεία εναντίον των Γερμανών στην Καστροσυκιά Πρεβέζης κοντά στην παραλία.

Έτσι, η 10η Μεραρχία των ΕΟΕΑ επιτέθηκε εναντίον των Γερμανών και συνεργατών τους αλβανοτσάμηδες. Σε σκληρές μάχες μέχρι το πρωί απελευθερώνουν την Παραμυθιά. Ήταν η πρώτη πόλη που απελευθερώθηκε από τις Εθνικές Ομάδες του Ν. Ζέρβα.

Άλλα τμήματα χτυπούσαν τους Γερμανούς και καταλάμβαναν διάφορα χωριά. Το Τάγμα μας θα έκανε έφοδο τα μεσάνυκτα στα χωριά της Πρεβέζης Σαμψούντα - Αρχάγγελο - Καστροσυκιά. Αφού θα καταλαμβάναμε αυτούς τους κόμβους και αποκόβαμε τις οδικές συγκοινωνίες που ένωναν την Πρέβεζα με τα Γιάννενα, τότε θα κάναμε γενική επίθεση. Οι αντάρτικες δυνάμεις είχαν εξαπλωθεί μέχρι την Φιλιπιάδα. Τώρα τα εφόδιά μας ήταν αρκετά, μας μοίραζαν μέχρι και επιδέσμους.

Η μάχη ήταν πολύ σκληρή. Οι Γερμανοί χτυπούσαν με τα μυδράλια, εμείς απαντούσαμε με οπλοπολυβόλα, με αυτόματα, με πολυβόλα. Οι σφαίρες πέφτανε παντού τριγύρω μας σαν βροχή. Ακούγονταν εκρήξεις όλμων που είχαν επεκταθεί σε όλα τα τμήματα των ανταρτών. Είχαμε προχωρήσει πολύ κοντά και οι Γερμανοί δεν μας παίρνουν στον στόχο. Οι όλμοι και οι οβίδες του πυροβολικού τους πέφτουνε μακριά μας, πίσω. Μεσ στον αναβρασμό της μάχης μερικοί από τους αντάρτες μας είχαν πιαστεί στα χέρια με τους Γερμανούς στρατιώτες, και πολεμούσαν σώμα με σώμα.

Το σύνθημα «Αέρα - Αέρα» ακούγονταν μέσα σ' αυτό το βογκητό σε όλο το μήκος του μετώπου. Δεν καταλαβαίναμε τι γινόταν. Γαζώνανε με τα οπλοπολυβόλα παντού. Φωνές και βογκητά ακούγονταν παντού. Φτάσαμε στα χαρακώματα των Γερμανών και οχυρωθήκαμε καλά μέσα σ' αυτά και τους ρίχναμε χειροβομβίδες. Τα εχθρικά πυρά άρχισαν να αραιώνουν. Οπισθοχωρούσαν πανικόβλητοι για την Πρέβεζα.

Τα ξημερώματα όμως άλλες Γερμανικές δυνάμεις ήρθαν από την Πρέβεζα. Μας διέταξαν να οπισθοχωρήσουμε στις κορυφές του Ζαλόγγου. Διψούσαμε πολύ και νερό δεν υπήρχε εκεί ψηλά. Περπατώντας ο λόχος μας έφτασε σε μια απότομη χαράδρα. Κάπου βαθιά ακούγονταν το τσιρούλισμα του νερού αλλά δεν κατεβαίναμε εύκολα.

Ένα παλικάρι συγχωριανός μου, ο Ευάγγελος Μπεκιάρης, παίρνει μερικά παγούρια και δεμένος κατεβαίνει στο απότομο αυτό μέρος και με τη βοήθεια της αλυσίδας που σχηματίσαμε με τα όπλα μας μάς εφοδίασε με κρύο νερό σε αυτή την ασφυκτική ζέστη του Ιουλίου 1944.

Οι απώλειες των Γερμανών έμειναν άγνωστες, ήταν πολλές. Και από την πλευρά μας είχαμε αρκετούς νεκρούς και τραυματίες. Πιάσαμε πολλούς αιχμαλώτους Γερμανούς. Σε αυτή τη σκληρή μάχη είχαμε και τη βοήθεια των αγγλικών αεροπλάνων που

βομβαρδίζανε συνεχώς τα οχυρά των Γερμανών μέρα και νύχτα· έλαμπε ο ουρανός.

Πρέπει να επισημάνω ότι ο μόνιμος ανθυπολοχαγός Ιωάννης Βιδέλης σκοτώθηκε. Το Βορειοηπειρωτικό του αίμα πότισε την Καστροσυκιά μαζί με τόσους άλλους συμπατριώτες του.

Είναι παραδειγματική η κίνηση ενός παλικαριού από το Κούδεσι της Χειμάρας. Είχε αγελάδες στην ΑΘΗΝΑ και αφού άκουσε το σάλπισμα της Λευτεριάς ήρθε κι αυτός να χαρίσει το αίμα του για την Πατρίδα.

Στη συνέχεια το Τάγμα μας πέρασε για ενίσχυση των άλλων ταγμάτων που είχαν πολύ καιρό που μάχονταν για την απελευθέρωση της Θεσπρωτίας.

Εκεί είχαν γίνει καταστροφές ολόκληρων χωριών από τους Τσάμηδες κάτω από την ομπρέλα των Γερμανών με τους οποίους συνεργάζονταν.

Μπορώ να πω ότι ο θάνατος είχε κυριαρχήσει παντού. Φανερή εξαθλίωση, ζητιάνοι και έρημοι στην κόλαση του φρικτού πολέμου. Με έτρωγε η σκέψη γιατί να πεθάνει ένας αθώος κόσμος;

Περνώντας από έναν μεγάλο ελαιώνα βγαίναμε απέναντι στο βουνό που ήταν οι Γερμανοί και οι Τσάμηδες. Τα τμήματά μας είχαν ελευθερώσει σχεδόν όλη την περιφέρεια Θεσπρωτίας. Φοβούμενοι οι Τσάμηδες πήγαιναν στην Ηγουμενίτσα, στους Γερμανούς, για καταφύγιο. Τα γυναικόπαιδα έφευγαν στην Αλβανία, ενώ πολλοί άλλοι κατετάγησαν αντάρτες στο 15ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ. Οι Αρχηγοί του ΕΑΜ τους χαρακτήριζαν ως διωχθέντες από το φασιστικό ΕΔΕΣ! Έτσι μας αποκαλούσαν και εμάς οι ΑλβανοΕαμίτες! Πρωτάκουστο να πολεμάς για τη Λευτεριά της πατρίδας και να είσαι Φασίστας! Ενώ οι εγκληματίες Τσάμηδες που θέλανε να αποσπάσουν και να προσαρτήσουν την Θεσπρωτία στην Αλβανία, ήταν «δημοκρατικοί πολίτες, διωχθέντες, του Φασιστικού ΕΔΕΣ». Αυτή ήταν η εκτίμησή τους για τους Τουρκοτσάμηδες.

Δεν είναι δικό μου πρόβλημα να αναφερθώ σε πολύ γνωστά

εγκλήματά τους απέναντι στον Ελληνικό λαό, αλλά θα αναφερθώ σε ένα μεγάλο έγκλημα.

Την 28η Σεπτεμβρίου 1943 μια ομάδα από 8 Γερμανούς στρατιώτες και δεκάδες οπλισμένους μουσουλμάνους Τσάμηδες, πηγαίνανε από την Παραμυθιά προς το χωριό Πόποβο. Στο δρόμο συγκρούστηκαν με αντάρτες των ομάδων του ΕΔΕΣ, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν 5 Γερμανοί στρατιώτες και ένας αξιωματικός, τραυματίστηκαν δε άλλοι δύο στρατιώτες, ενώ οι Τσάμηδες μουσουλμάνοι ετράπησαν σε φυγή.

Η Γενική Διοίκηση κατοχής Παραμυθιάς σε αντίποινα διέταξε τους μουσουλμάνους Τσάμηδες να συλλάβουν 60 πρόκριτους της Παραμυθιάς για εκτέλεση. Με τη βοήθεια των Γερμανών στρατιωτών συνέλαβαν 49 πρόκριτους και δημόσιους υπαλλήλους, που τους εκτέλεσαν και άλλους 11 χωρικούς, που τους εκτέλεσαν και αυτούς προς συμπλήρωση του αριθμού των 60 εκτελεσθέντων Ελλήνων δηλαδή, 10 Έλληνες άμαχοι πολίτες προς 1 Γερμανό στρατιώτη. Η ονομαστική κατάσταση των φονευθέντων, όπως γνωρίζω, βρίσκεται στο Αρχείο σε έγγραφο της Νομαρχίας Ιωαννίνων με ημερομηνία 7 Οκτωβρίου 1943.

Τέτοια και πιο χειρότερα αισχρά κακουργήματα έκαναν οι «δημοκρατικοί πολίτες» όπως τους χαρακτήριζαν οι διεθνιστές ΕΑΜ-ίτες τους μουσουλμάνους Τσάμηδες ή τους Τουρκαλβανούς να τους πούμε. Και πιο ανατριχιαστικά εγκλήματα έπραξαν οι ίδιοι οι ΕΛΑΣ-ίτες. Δεν μπορεί να ξεχαστεί η μακάβρια σφαγή στο Μυρόφυλλο των 19 ανταρτών και γερόντων που τους πετάγανε μισοσφαγμένους στο λάκκο του Ξηροπόταμου, ή η τραγική τύχη των ανταρτών του Συντάγματος Ευζώνων 5/42 στα βουνά της Ρούμελης τον Απρίλιο του 1944.

Ένα Σύνταγμα άνω των 300 ανδρών που το αιχμαλώτισαν, τους άνδρες αυτούς τους σφάξανε και τους εκτέλεσαν οι «αντάρτες» του Άρη Βελουχιώτη. *Έλληνες εναντίον Ελλήνων!!*

Τα αναφέρω αυτά γιατί φέρνω στη μνήμη μου τη σφαγή των 39 Γληνωτών της Δερόπολης μας στις 2 Αυγούστου 1943 από τους Εθνικιστές Αλβανούς που πλιατσικολογούσαν τα χωριά της Βορείου Ηπείρου. Επωφελούμενοι της επικρατούσας αναρχίας προέβησαν εις την εξόντωση του Χριστιανικού στοιχείου.

Το ΕΛΑΣ, προϊόν του ΕΑΜ, συνέχιζε τις επιθέσεις εναντίον των ανταρτών του Ν. Ζέρβα και το μήνα Αύγουστο και αργότερα μετά την υποχώρηση των Γερμανών προς Βορρά. Όσες φορές επεχείρησε το ΕΔΕΣ να περάσει προς τους Φιλιάτες και το Πωγώνι, αντιμετώπιζε λυσσώδη αντίσταση του ΕΛΑΣ. Αυτές τις δύο περιοχές οι Ελασίτες τις κράτησαν υπό την επιρροή τους μέχρι την Απελευθέρωση της Ελλάδος.

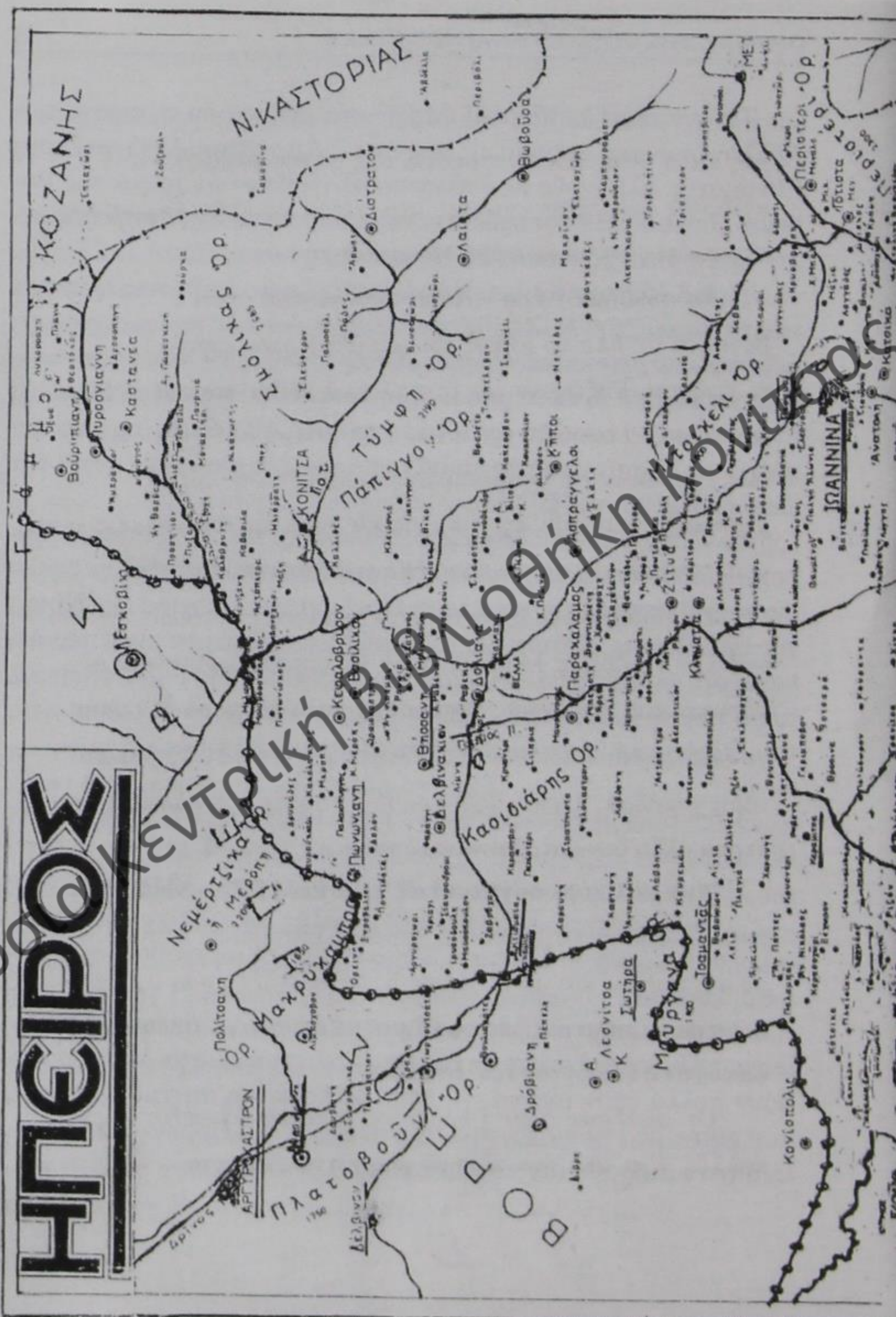
Στις μάχες που διεξάγαμε το καλοκαίρι του 1944 ιδίως οι Βορειο-Ηπειρώτες αντάρτες, προσέφεραν πολλά στην Ελλάδα αλλά δυστυχώς τίποτα στην ιδιαίτερα Πατρίδα μας. Η χαρά της Νίκης, της Ελευθερίας γινόταν πιο αισθητή στους αγωνιστές και περιμέναμε την ώρα που θα γυρίζαμε σηματοφόροι της Γαλανόλευκης, τώρα που το μπλοκ του Άξονος κατακυλούσε στην τελική ήττα του, τώρα φάνηκαν νέα σύννεφα στον ορίζοντά μας.

Τους Βορειο-Ηπειρώτες αντάρτες (άνω των 200) οι ευνοϊκές εξελίξεις των καταστάσεων τους εύρισκε μακριά από την ιδιαίτερα Ήπειρο και αδύνατους να συμβάλλουν στην Απελευθέρωση.

- Το Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής διέταξε ανασυγκρότηση ολοκληρωμένου Εθνικού Στρατού και τη μη εισβολή στη Βόρειο Ήπειρο.

Όπως είπε στην Επιτροπή μας, που την επισκέφτηκε ο Κομνηνός Πυρομάγλου, τα ξεχωριστά τοπικά τμήματα δεν προσφέρουν πολλά στον αγώνα, γι' αυτό κι εσείς να παραμείνετε εκεί που είστε, στα τμήματα, στα τάγματα κ.λπ. Οι Βορειο-Ηπειρώτες αντάρτες πικράθηκαν και βρισκόνταν σε δίλημμα.

ΗΠΕΙΡΩΣ

Δημόσιον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΝΑΣ

Χωρία με πληθυσμόν μέχρι 500 κατοίκους

Κωμοπολεις - 1500

Πολεις - 5000

Ανω των 5000

Δημοσία Γεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

*Ευάγγελος Ζώτος Λοχαγός Πυρο/κού (Αν/χης ΕΟΕΑ)
Διοικητής του 10ου Συντάγματος.*

Πολλοί παράδωσαν τα όπλα τους και φύγανε κακήν κακώς χωρίς και τον ιματισμό που μας είχαν δώσει.

Σε δίλημμα ήταν και ο Στρατηγός Ζέρβας. Πολύ θα το ήθελε να περάσει τα σύνορα... όμως οι Άγγλοι δεν του έδιναν το πράσινο φως.

Απ' την άλλη μεριά οι Εαμιτο-Ελασίτες μάς πολεμούσαν, όπως προανέφερα, άγρια με ένα φοβερό μίσος.

Αυτή την περίοδο βρισκόμασταν κάπως σκορπισμένοι. Σχεδόν οι μισοί παρέδωσαν τα όπλα, μερικοί φύγανε για τα Γιάννενα και αρκετοί άλλοι παρέμειναν στις μονάδες τους. Όμως ο συνταγματάρχης Ευάγγελος Ζώτος τους περισυμμάζεψε τους άθλιους αυτούς γυμνούς Βορειο-Ηπειρώτες αντάρτες, τους ξαναέντυσε, τους ξαναόπλισε και τους κατέταξε στο 26ο Σύνταγμα ΕΔΕΣ στην Κεραμίτσα κοντά στα Αλβανικά σύνορα.

Εγώ με εντολή μετατέθηκα στα Γιάννενα και υπηρέτησα στην Διλοχία Ιωαννίνων υπό τον Ταγματάρχη Δερέκα, μέχρι την απελευθέρωση της Πόλεως από τις Εθνικές Ομάδες, τα τμήματα των οποίων έμπαιναν από τις προηγμένες ώρες της 15ης Οκτωβρίου 1944. Ψηλά πολύ ψηλά κυμάτισε η σημαία των ΕΟΕΑ - ΕΔΕΣ.

Μερικά τμήματα συνέχισαν την πορεία τους μέχρι τα σύνορα στην Κακαβιά! Έτσι ήταν η συμφωνία της Καζέρτας... Όχι πιο πέρα!... Ξανά η Ηπειρός μας στη σκλαβιά!

Στη συνέχεια της στρατολόγησής μου υπηρέτησα στην Φρουρά της πόλεως μέχρι της συμπύξεως στην Κέρκυρα στα τέλη του Δεκεμβρίου 1944 και τελικά βάσει της κλάσεως επιστρατεύσεώς μου (1943) στην αναδιοργάνωση του Εθνικού Στρατού στα μέσα Φεβρουαρίου 1945 κατατάχτηκα στην Εθνοφυλακή με το βαθμό του Λοχία, μέχρι το Μάιο 1945.

Ο Γενικός Αρχηγός των Εθνικών Ομάδων Ελλήνων Ανταρτών ΕΔΕΣ, Ναπολέον Ζέρβας εκτιμώντας όλες τις προσφορές μου στον Εθνικό Απελευθερωτικό Αγώνα κατά των Γερμανών κατακτητών μου απένειμε το ΔΙΠΛΩΜΑ του Αργυρού Μεταλλίου.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΟΡΕΙΝΗ ΕΜΑΣ

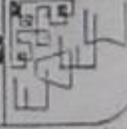

Εἰς τὸν ἀφοσιωμένον ἕνα Ἀνταρτῶνα
Στρατιῶνα Πρωτοπόρου

ὁ Γενεὸς Ἀρχηγὸς τῶν Ἑθνικῶν Ὀπλιτῶν Ἑλλήνων Ἀνταρτῶν
ΖΕΡΒΑΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ
ἀπονέμει τῷδε τὸ ΔΙΠΛΩΜΑ μετὰ ἀποτίμησιν
μεταλλίου εἰς τὴν ἐμπρὸς συμμετοχὴν του ἐν τῇ
Πολεμικῆ ἑστῆσει Ἑλλάδος 1942-1944

Ἐν Σ. Δ. Γ. Α. τῇ 31 Δεκεμβρίου 1944

Γενεὸς Ἀρχηγὸς τῶν Ε.Ο.Ε.Α

12 ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

10 ΤΑΓΜΑ κ.κ. Ξεροβουνίου

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ Σύγκτος Νικολάου

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ Χαραλαμπίου

ΚΑΤΑΓΩΓΗ { Χωρίον ΔΕΡΒΙΤΣΩΝ
{ 'Επαρχία Δροσίκων ΣΤΡΑΤΟΛ. ΚΛΑΣΙΣ 1921 -
{ Νομός Αργυροκάστρου

ΒΑΘΜΟΣ εις τας Ε. Ο. Ε. Α. πληρωτής

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ { Ημερομηνία παρουσίσεως 20-3-44
{ λοιπαί μεταβολαί και ήθικαί άμοιβαί

ΔΙΑΓΩΓΗ ήν επέδειξεν κατ' την ύπηρεσίαν του εις τας Ε.Ο.Ε.Α.

εξαιρετικός

Βάσει των διαταγών και των προσκληθεισών κλάσεων εις την συγκρότησιν της 'Εθνοφυλακής Κερκύρας (Νά διαγραφή τὸ ἐν ἐκ των [ ] αναλόγως).

Υποχρεούται πῶς κατέταξεν

Δέν υποχρεούται πρόσκατάταξιν

ΠΑΡΑΔΟΘΕΙΣ ΟΠΛΙΣΜΟΣ και ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ

- α) μαχίφ
- β) 35 σφιδάκι
- γ) _____

(Διά τους άόπλους θα μητρονευθῆ ή ειδικότης και θα δικαιολογηθῆ ή αιτιολογία του άόπλου)

Εν Ξ. Δ. Τ. τῆ 11 Φεβρουαρίου 1945

Ο Διοικητής τῶν Ταγμάτων
Νοτίων Δευ.

11^η ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

200 ΤΑΓΜΑ

2^{ος} ΛΟΧΟΣ

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟΝ

Ἐπώνυμον **Ξίρμος**

Ὄνομα **Νικόλαος**

Ὄνομα Πατρὸς **Χαράλαμπος**

Κλάσις Ἐπιστρατεύσεως **1934**

Α. Σ. Μ.

Ὅπλον ἢ Σῶμα **Πεζιῶν**

Εἰδικότης **-**

Ἐπάγγελμα **Κτηματίας**

Γραμματικαὶ Γνώσεις **Ἐχομαρχείου**

Διαγωγή **Ἐξαιρετός**

ΚΑΤΑΓΩΓΗ { Χωρίον **Δερβιτσίου**
Δῆμος **Ἀργυρομακίρου**
Νομὸς **Φλεγυρονιάτρων**

Ἔτος γεννήσεως **1913**

ΚΑΤΑΤΑΞΙΣ Κατατάξις εἰς τὴν Ἐθνοφυλακίαν
τὴν **12-Φεβρουαρίου 1945**

ΑΠΟΛΥΣΙΣ Ἀπολύεται σήμερον συνεπείᾳ τῆς
ὑπ' ἀριθ. Ε. Π. 2194/9-3-45 Διαταγῆς Γενικοῦ
Ἐπιτελείου Στρατοῦ.

Ἐν **Χοροαῖναν** τῇ **25** Ἀπριλίου 1945

Ὁ

Χορηγίσας τὸ ἀπολυτήριον

Ἐθεωρήθη

Ὁ

Ἐπιτελεὶς

Ἐπιτελείου

Θέσις

φωτογραφίας

Μια από τις πολλές εργασίες που έκανε για να επιζήσει ήταν αυτή του κοσιτζή (θεριστής χορταριού).

Η ιδιαίτερη Πατρίδα μας δεν Ελευθερώθηκε.

Είναι βέβαιο ότι για την παρούσα σκλαβιά μας ευθύνεται αποκλειστικά το Ελληνικό ΕΑΜ και η μεταβαλλόμενη Αγγλική συμπαράσταση.

Ύστερα από τόσους και τόσους αγώνες των Βορειο-Ηπειρωτών στα βάθη της Ιστορίας, δε μπόρεσε ούτε αυτή τη στιγμή, αυτή την ιερή ευκαιρία, να λάμψει η Λευτεριά, ενώ για την παρούσα σκλαβιά ευθύνεται αποκλειστικά το ξενοκίνητο Κομμουνιστικό ΕΑΜ.

Θα περιορισθώ σε μερικά από τα άφθονα ντοκουμέντα που ρίχνουν φως στην ξεδιάντροπη συνομοσία τους κατά της Πατρίδος μας.

– Εν γνώσει του ΕΑΜ δημιουργήθηκαν παραρτήματα του Κ.Κ.Α. στη Μειονότητα με τους διάφορους διδασκάλους μνημένους στο Κ.Κ.Ε. όπως π.χ. ο Ελευθέριος Τάλιος (από το Βούρκο) οι Θεόδωρος Σιάνος, Φίλιππος Λίτσος, Ευάγγελος Μάνος (από Δερβιτσάνι), ο Σπύρος Τζιάς (από Σωφράτικα), ο Αθανάσιος Κυρίτης (από την Κάτω Επισκοπή) και άλλοι που ήσαν γνωστοί για τα αριστερά τους φρονήματα.

Ο κύριος σκοπός του ΕΑΜ ήταν πρώτο να είχε τα νώτα του εξασφαλισμένα και να μπεινοβγαίνουν όποτε ήθελαν για να προμηθεύονται τα πάντα από την Αλβανία και το δεύτερο και το κυριότερο τη διάλυση ή την υποταγή του ΜΑΒΗ στο Κ.Κ.Α. την εξόντωση των στελεχών του και την παραπλάνηση των οπαδών του. Εξετέλεσαν τον Ιωάννη Γκίκα από την Γλύνα, τον Βασίλειο Τσιάκα από το Τεριαχάτες και πολλούς άλλους Έλληνες πατριώτες.

Το Δεκέμβριο 1943 αμέσως μετά την άνανδρη δολοφονία του Αρχηγού μας Βασίλη Σαχίνη, τα Αλβανικά Εαμητόπουλα, προέβησαν σε γενικές επιχειρήσεις αφοπλισμού των «αντιπάλων τους», επωφελούμενοι και από την υποχώρηση των Γερμανών της περιοχής.

Ένα βράδυ, αφού είχαν περικυκλώσει το χωριό για ενδεχόμενη φυγή μας, μας αφοπλίσανε πρώτα όλους τους «φασίστες του Ζέρβα» στα σπίτια μας και μετά μας συγκεντρώσανε στο Αρεναγωγείο του χωριού, με βία, όπου οι «κομισάριοι» του Αλβανικού ΕΑΜ, της περιοχής, προσπάθησαν να μας πείσουν να συνεργαστούμε με αυτούς (τους Παρτιζάνους) για το καλό της Πατρίδας όπως μας είπαν. Εξιστόρησαν και πολλές άλλες μπουρδες. Μετά εμένα και τον Βασίλη Γ. Μάσσιο μας πήρανε, μας βγάλανε μέχρι τη Δολιανή (έξω από το χωριό) για να μας εκτελέσουν... Ένας Θεός το ξέρει γιατί δεν μας εκτέλεσαν...!

Αργότερα μάθαμε ότι ανάμεσά τους ήταν ένας καλός αντιπρόσωπος της Ελληνικής Οργάνωσης που συνεργαζόταν με το Αλβανικό Ε.Α.Μ. και μας άφησε ελεύθερους. Ίσως δεν ήθελε αυτή η αιώνια κατάρα της φυλής μας να αναζωπυρώνονταν στη Δερβιτσάνη. Αν σκεφτούμε ότι ο Δερβιτσάνι θα είχε 35-40 Έλληνες πατριώτες μόνον ενταγμένους στις μαχόμενες μονάδες του Ε.-Δ.Ε.Σ. και άλλους τόσους θα ήταν στο Παρτιζάνικό τους.

Το μίσος όμως ήταν φανερό. Οι ακέφαλοι και απάτριδες κομμουνιστές τραγουδούσαν με ειρωνεία για μας:

...Πέντε, έξι παλιοτόμαρα
και πάλιο μασκαράδες
επήγαν και γραφήκανε
στου Ζέρβα τις Ομάδες...
Αχ πατρίδα μου γλυκιά
Θάνατος ή λευτεριά!...

Για το κομμουνιστικό ΕΑΜ έλεγαν το άλλο τραγούδι τους:

Το ΕΑΜ μας έσωσε απ' την πείνα
 έφτιαξε ΕΠΙΟΝ και το ΕΛΑΣ
 και έχει πρόγραμμα Λαοκρατία
 Ζήτω, Ζήτω το ΕΑΜ...

Ήταν αυτό το μίσος που σπέρνανε οι κομμουνιστές στα νεαρά παιδάκια, που με βία τους στρατεύανε στις μονάδες τους. Η Ιστορία απέδειξε το αντίθετο του Λαοκρατισμού των.

Ας μην ξεχάσουμε το γεγονός πως όταν ο Ταγματάρχης Κολιόπουλος επεχείρησε να περάσει το Πωγώνι για να επεκτείνει το ΕΔΕΣ στην περιοχή αυτή με έδρα τη Βίσανη, καθώς Βισανιώτης, το ΕΑΜ τον πρόδωσε στους Γερμανούς και τότε κατέβηκε μοίρα τεθωρακισμένων και τους κύκλωσε στο Κρουονέρι. Τα δε μεταγωγικά του συνοδευόμενα από 8 άνδρες τα χτύπησαν οι γανώσιδες του Λια Μπαμπούρι μαζί με την Τσέτα του δασκαλου Βασίλη Νταλιάνη από το Βουλαράτες.

Για να δείξουν οι δικοί μας το «καλό παράδειγμα» εκτυπούσαν τους νεκρούς με πλάκες μεγάλες και τους τσόλισαν τα κεφάλια προς παντός τα δασκαλάκια.

Και απορώ γιατί αυτό το απαίσιο μίσος στα δασκαλάκια μας, ενώ αυτοί ήταν Άλβανοί; Αλλά ήταν η εντολή τέτοια για τη συνεχή δίωξη κάθε εθνικόφρονου. Ό,τι έκαναν οι ΕΑΜ-ίτες κομμουνιστές εντός της Ελλάδος αυτό έκαναν και στη Μειονότητα.

Το σύνδεσμο μας του ΜΑΒΗ με τον Ζέρβα ιατρό Ιωάννη Γκινάλη τον συνέλαβαν οι Ελλασίτες και τον σκότωσαν το 1943, αφού πήραν τα έγγραφα.

Τον σύνδεσμο Νικόλαο Παπαγιάννη τον εξετέλεσαν το 1944 στη Δρόβιανη. Εγώ δεν ξέρω πώς είχα διασωθεί!

Τον σύνδεσμο του ΓΕΣ, στο Κάιρο, Αχιλλέα Ζούπα που είχα την τύχη να τον φιλοξενήσω μια άλλη φορά στο σπίτι μου, τον εβασάνισαν οι Ελλασίτες τον Απρίλιο 1944, αφού του κατάσχεσαν 27 λίρες Αγγλίας που έφερε για πληρωμή όπλων.

Μια μεγάλη λωρίδα εδάφους έστησαν επί των συνόρων με τη Βόρειο Ήπειρο οι ΕΑΜ-ίτες για να εμποδίσουν την ελεύθερη διάβαση της νεότητας προς το Ζέρβα. Όσους νέους πιάνανε τους ξυλοκοπούσαν και τους επέστρεφαν πίσω στα σπίτια τους αφού αρνιόνταν να πάνε στο Παρτιζάνικο.

Με την εντολή του Κ.Κ.Ε. έγινε η ίδρυση του μικτού Τάγματος Αλβανών και ΕΛΑΣ με αρμοδιότητα την περιοχή Αργυροκάστρου - Αυλώνος. Ο αντιπρόσωπος του 15ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ Γκραμπαλάς και ο αντιπρόσωπος του Κ.Κ.Α. Μπεντρί Σπαχή υπέγραψαν τη σχετική αυτή απόφαση, με σκοπό την επιδίωξη ή παρεμπόδιση της Εθνικοαπελευθερωτικής δράσης των Βορειοηπειρωτών.

Ήταν ο Αλέξ. Γιάνναρης πρίνο και έξαρχο, και εντολή του Κ.Κ.Ε. συνεργάστηκε μετά τους Αλβανούς για τη διάλυση του ΜΑΒΗ και τη δολοφονία εκατοντάδων Βορειο-Ηπειρωτών στελεχών και την επιβολή πνεύματος αλβανικού ΕΑΜ. (Παρτιζάνικο).

Όλη η νεότητα, αν υπήρχε ελεύθερα διάβαση και εάν η πολιτική μας δεν θα ήταν παθητική, θα κατήρχετο στο Ζέρβα. Αυτό αποδεικνύεται από έγκυρες πηγές. (Μ. Σπυρομήλιος - Ιούνιος 1944). Υπάρχει δήλωση ΚΛΑΡΑ δια συμφώνου παραιτήσεως της Β. Ηπείρου.

Η συνεργασία Αλβανών και Κ.Κ.Ε. υπήρξε θανάσιμο πλήγμα για τους Βορειο-Ηπειρώτες. Χωρίς αυτή τη συνεργασία, χωρίς την προδοτική πολιτική του Ε.Λ.Α.Σ. -Κ.Κ.Ε., οι Εθνικές Αντάρτικες Ομάδες του Ζέρβα θα εχάριζαν την ελευθερία. Οι δικοί μας Κομμουνιστές εξολόθρευσαν εμάς χωρίς την παρουσία κανενός Αλβανού. Από την άλλη ο Ενβ. Χότζας στερεώνοντας στη δική του περιφέρεια τον κομμουνισμό με δικά μας χέρια, επεξέτεινε τη δράση του προς Βορρά πέρα του Τεπελενίου στην Μαλακάστρα και Σκραπάρι με τον Μεχμέτ Σέχου και αφού δε βρήκαν καμία αντίσταση από τους μπαλίστες, (οι οποίοι έφυγαν για την Ιταλία,

οι δε τελευταίοι από αυτούς έγιναν κομμουνιστές) στη συνέχεια, ύστερα από πολλά χρόνια, κατόρθωσε να υποτάξει τους Γκέγκιδες στο Βορρά.

Ο Ενβέρ Χότζα εκράτησε το λόγο του μέχρι τέλους του Συμμοριτοπόλεμου στο Γράμμο και Βίτσι και τους δέχτηκε όλους τους ΕΑΜ-ίτες εντός της χώρας του. Αργότερα όλα τα όργανα τα δικά μας τα παραμέρισε αφού στρέωσε το καθεστώς του.

Τον συγχαίρω για τον πατριωτισμό του.

Τον Οκτώβριο του 1949 συνήλθε στο Μπουρέλι της Αλβανίας η 6η Ολομέλεια της Κ.Ε. και απεφάσισε να συγκροτήσει ένα υποκατάστατο του Κ.Κ.Ε. για να κάνει τη συνεννόηση όλων των προοδευτικών δυνάμεων σε ένα κοινό μέτωπο πάλης. Στην 7η ολομέλεια αποδοκίμασαν τη Δημοκρατική παραταξη και καθοδηγούμενοι από τον Ν. Πλουμίδα συνεκρότησαν το Δημοκρατικό Συναγερμό (1950) και ακολούθως την ΕΔΑ (1951) που κατευθύνετο από ηγέτες του Κ.Κ.Ε. μέσα στην Ελλάδα.

Όλα αυτά προς ανταμοιβή των ιδεών του υλιστικού Μαρξισμού, του Διεθνισμού ή της Βαλκανικής Συνομοσπονδίας!;

Αγαπητέ Νίκο,

Να με συγχωρέσεις για όλες αυτές τις ανοησίες που σου σώριασα, αλλά επειδή σ' αγαπώ και σε εκτιμώ λες και εξομολογήθηκα, βγάζοντας έτσι ένα βάρος απ' την καρδιά μου, από την πονεμένη καρδιά μου...

Αποκαρδιώνεται κανείς με τον πατριωτισμό μας. Κανείς μα κανείς δεν ήθελε να χαλάσει το σπίτι του, μόνο εμείς μερικοί ρεμπέτηδες, τεμπέληδες, τυχοδιώκτες επήγαμε για λίρες, διότι ο Ζέρβας μοίραζε λίρες!...

Ακούσαμε και την ειρωνεία αυτή όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και εδώ στην Αυστραλία. Όλοι είναι πατριώτες τώρα προπάντων ύστερα από τόσα χρόνια αφού νοικοκυρεύτηκαν και τώρα είναι ανώτεροι. Μόνο τα κορόιδα που σκοτώθηκαν και τραυματίστη-

καν και δυστύχησαν και έπαθαν από πάσης φύσεως ταλαιπωρίες αυτοί είναι οι πιο άχρηστοι και περιφρονούμενοι..

– Δεν στα γράφω αυτά από προσωπική εμπάθεια αλλά από πατριωτική αγανάκτηση.

Και σε ερωτώ: Ποια μέριμνα έλαβαν οι ευπορούντες να βοηθήσουν τις χήρες και τα ορφανά των σκοτωμένων; Μόνο να διασκεδάζουν και να δείχνουν τον πλούτο τους· αλλοίμονο από εμάς τους ταλαιπωρημένους!...

Σκλάβοι άνθρωποι και να μην έχουν αίσθημα πατριωτικό! Πού ακούστηκε αυτό; Όταν λείπει ο εθνικισμός από τους Σκλάβους ποιος θα τον έχει; Τρομερό, είμεθα άξιοι της τύχης μας.

Ως προς την Αγγλική πολιτική την είδαμε εμπράκτως και προ της Απελευθέρωσης και μετά. Αφού δε μας άφησαν να κατέβουμε πέρα του Μπιζδουνίου και του Περάματος (μέχρι την είσοδο του Σπηλαίου είμασταν), μπορούσαν κάλλιστα να αφήσουν στο Ζέρβα ολοκλήρη την Ήπειρο τη στιγμή που το ΕΑΜ - ΕΛΑΣ είχε όλη την Ελλάδα.

Αλλά όταν έφθανε ο Ζέρβας μέχρι των συνόρων δεν θα υπήρχε Μειονοτικός Κομμουνισμός, ούτε μακρόχρονος Συμμοριτοπόλεμος για να ολοκληρωθεί η καταστροφή της Ελλάδος.

Είναι όμως γνωστό απ' όλους μας ότι οι Άγγλοι κατά παράδοση είναι φιλέλληνες. Ξέρουμε επίσης ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν έχουν ποτέ πραγματικούς φίλους – έχουν μόνο συμφέροντα. Ωστόσο η Αγγλία είναι Αυτοκρατορία και σαν τέτοια, την Αγγλική πολιτική δεν θα μπορούσαμε να τη μάθουμε ποτέ .

Ο Κρις Γουντχάουζ, αρχηγός της Β.Σ.Α. που τον γνώρισα και είχα και επαφές, έλεγε: «Εμείς θα βοηθήσουμε με διάκριση όλες τις οργανώσεις που θα ενεργούσαν σύμφωνα με την ακολουθούμενη πολιτική της Βρετανικής Κυβέρνησης...» Ο Ελληνικός λαός στάθηκε μοναδικός σύμμαχος κάποια περίοδο στον πόλεμο και στην κατοχή του από τις δυνάμεις του Άξονα.

Ο πρωθυπουργός Τσώρτσιλ έφτασε να δηλώσει ότι θα μοιραστούμε τη νίκη· οι ήρωες πολεμάνε σαν Έλληνες έλεγε.

Ενώ ο Στάλιν, μιλώντας με τον Ήντεν εκτίμησε, εξαιρώντας, την ένδοξη δράση της Ελλάδος στον Πατριωτικό αυτό Αγώνα.

Τον Ιούλιο 1944 όταν ο Ζέρβας ζήτησε από το Γενικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής (δια του αντιπροσώπου του Συν/ρχη Μεταξά) να γίνει επίθεση κατά των επιστρατευμένων υπό των Γερμανών τσάμηδων, οι οποίοι φρουρούσαν σημεία ακτών της Θεσπρωτίας, οι Άγγλοι τον απέκρουσαν για να μην προκαλέσουν ερεθισμό των Αλβανών κατά των Ελλήνων!

Αναφέρω πως την τελευταία στιγμή που τα τμήματα του Ζέρβα συνοδεύανε τα αποχωρούντα Γερμανικά στρατεύματα μέχρι την Κακαβιά, τα Αγγλικά τμήματα ήδη είχαν φτάσει στη μεθόριο για να απαγορεύσουν (όπως είχαν διαταγή) την είσοδο Ελλήνων Ανταρτών στη Βόρειο Ήπειρο με τα όπλα και σε περίπτωση που τα τμήματα θα διαβούν τα σύνορα να θεωρηθούν εχθρικά! (Ήταν η διαταγή του Γενικού Αρχηγού, Στρατηγού Σκόμπη).

Εάν αναφερθούμε λίγο πιο πέρα, το Φεβρουάριο του 1942, στο Φόρεϊν Όφφισ ο κ. Ήντεν ήταν σύμφωνος με τη Δήλωση του Τσουδερού ότι «επί τα Δωδεκάνησα και τη Βόρειο Ήπειρο δικαιώματά μας είναι αναμφισβήτητα». Η Βρετανική Κυβέρνηση θεωρεί το ζήτημα των συνόρων του Αλβανικού Κράτους ως ζήτημα το οποίο θα πρέπει να εξετασθεί κατά τον διακανονισμό της Ειρήνης.

Από την άλλη μεριά ο κ. Βισίνσκι το Δεκέμβριο 1942 έλεγε: η Σοβιετική Κυβέρνηση δηλώνει ότι ο Αλβανικός λαός θα έχει το δικαίωμα να καθορίσει ελεύθερος το πολίτευμά του ώστε οι άλλοεθνείς πληθυσμοί θα έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν ελευθέρως την επιθυμία τους όπως μη συμπεριληφθούν εντός Αλβανικού Κράτους.

Τον Ιούλιο 1942, ο κ. Bracken απαντώντας στην ερώτηση δημοσιογράφων περί της θέσης της Αλβανίας είπε ότι η διεθνής θέση της Αλβανίας είναι ακαθόριστη... Ενώ για τον πόλεμο εναντίον των Ιταλών αναφέρει ότι δεν υπάρχει τίποτα το κοινό μεταξύ της θέσης της Αλβανίας και Αβησσυνίας. Οι Αβησσυνοί πολέμησαν και βοηθούν το Συμμαχικό αγώνα.

Το 1943 ο Πρεσβευτής της Αγγλίας μιλώντας σε συνάδελφο του Γιουγκοσλάβο του είπε: «Είμαστε της αρχής όπως κράτη μέλλοντα συμμετάσχουν περιφερειακές Ομοσπονδίες αφού θυσιάσουν μέρος Εθνικής των κυριαρχίας αποκαθιστώντας κοινή εξωτερική πολιτική, κοινά οικονομικά και κοινές ένοπλες δυνάμεις».

– Όπως βλέπεις οι λόγοι και οι δικαιολογίες των συμμάχων είναι πολλές και διάφορες. Αλλοίμονο από τους μικρούς που αγωνίζονται για τη Λευτεριά τους, το υπέρτατο αυτό αγαθό που κατακτιέται με θυσίες, και δεν χαρίζεται.

Αντιφασιστική Ομάδα Μειονότητας

Προς λαό της Ελληνικής Μειονότητας εν Αλβανία.

Στη σύσκεψη της 8ης Αυγούστου εις την οποία έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι των περισσοτέρων χωρών της Ελληνικής μειονότητος απεφασίσθη όπως η μειονότητα μετάσχει του αντιφασιστικού αγώνος περισσότερο ενεργά. Κατέστη δε φανερό πως για να επιτευχθεί τούτο, πρέπει να ιδρυθούν ομάδες της μειονότητας κάτω από καθοδήγηση Αρχηγείου αποτελουμένου από Αλβανό αντιπρόσωπο, αντιπρόσωπο της Μειονότητας και αντιπρόσωπο της Ελληνικής οργανώσεως της συνεργαζόμενης μετά του εθνικοαπελευθερωτικού Μετώπου Αλβανίας. Ο ίδιος τρόπος καθοδηγήσεως απεφασίσθη και δια την πολιτική οργάνωση, την 10 Αυγούστου δε, εις κοινή σύσκεψη αντιπροσώπων των συνεργαζόμενων ελληνοαλβανικών οργανώσεων μελετήθηκαν τα προβλήματα του αγώνα μας τα οποία παρουσιάζουν η Μειονότητα στην Αλβανία και η Μειονότητα στην Ελλάδα και κατέληξαν στην δημοσιευμένη απόφαση. Ελπίζουμε ότι ο λαός της μειονότητας θα κατανοήσει το κρίσιμο των περιστάσεων, το βάθος του αγώνα μας και τη λεπτότητα των μειονοτικών ζητημάτων. Χρειάζεται επομένως απόλυτη πειθαρχία στην καθοδηγητική επιτροπή και λεπτή διαχείριση και του παραμικρότερου ζητήματος.

Ο λαός να προσέξει να μην αναθέσει υπεύθυνη θέση σε ανθρώπους που αναμίχθηκαν σε παλιούς αγώνες και έχουν δημιουργήσει ορισμένες παρεξηγήσεις. Επίσης να μην αναθέσει υπεύθυνη θέση σε άτομα γνωστών σωβινιστικών φρονημάτων.

Κάθε προπαγάνδα σωβινιστική και διασπαστική απαγορεύε-

ται απολύτως. Ο λαός δέον να απομονώσει όσους θέλουν ως αυτόκλητοι προστάτες να τον παρασύρουν σε πράξεις εκτός της γραμμής του αντιφασιστικού αγώνα. Σήμερα γίνεται αγώνας των λαών και η νίκη θα είναι νίκη των λαών, η νίκη της λαϊκής δημοκρατίας η θέληση του κάθε λαού μετά τη νίκη θα είναι σεβαστή και αυτή το εγγυώνται οι συμβάσεις των Μεγάλων Συμμάχων. Ελπίζουμε ότι ο λαός θα προσέξει λέξη προς λέξη τις πιο πάνω γραμμές γιατί τούτο απαιτεί το συμφέρον του αντιφασιστικού αγώνα, το συμφέρον της μειονότητας. Κάθε παρέκκλιση αποτελεί καταστροφή. Οι ομάδες δε θα φέρουν κανένα σύμβολο.

Δια την ομάδα της Μειονότητας
(Τ. Σ. η Επιτροπή)

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Μετά τον πόλεμο

Είναι αλήθεια θλιβερός ο απολογισμός του αγώνα μας για την ελευθερία του ηρωικού Ηπειρωτικού λαού.

Όπως το 1913-14 και το 1940-41 έτσι και τώρα το 1944-45 οι Μεγάλες Δυνάμεις ήταν όλες εναντίον μας. Τις συμφωνίες της Γιάλτας και του Βερολίνου δεν τις τήρησαν ούτε οι ίδιοι τους οι Σύμμαχοι.

Το ΕΑΜ - ΕΛΑΣ όπως στα Δεκεμβριανά του 1944 έτσι και στη συνέχεια δεν τράβηξε χέρι ποτέ από την επάνοδο στη διακυβέρνηση της Ελλάδας δια της βίας.

Η Ρωσική αποστολή που έφτασε στα Βαλκάνια στις αρχές του 1944 αποτελούμενη από 17 Ρώσους (4 στο ΕΛΑΣ, 3 στην Μακεδονία, 3 στο Αλβανικό L.N.C. και 7 στον Τίτο) κράτησε παθητική στάση σ' αυτά τα γεγονότα, ενώ η Ελλάδα με τη συμφωνία Τσώρτσιλ - Στάλιν στη Μόσχα στις 9 Οκτωβρίου 1944 θα υπάγετο εις την Αγγλική σφαίρα επιρροής. Ο Στάλιν το καλοκαίρι του 1945 σε σύσκεψη των ανώτερων Κομμουνιστικών στελεχών της Βαλκανικής είπε: «δεν σας είπα να αφήσετε ήσυχη αυτή τη γωνιά; Τι κάματε αυτήν την ανόητη εξέγερση και τώρα έχετε εις βάρος σας μια ορθή κατακραυγή;»

Το ΕΑΜ όμως είχε υπογράψει συμφωνία με τους Βούλγαρους Κομμουνιστές, με τους Αλβανούς L.N.C. και με τον Τίτο που καθόριζαν το Σοβιετικό μέλλον των Βαλκανικών κρατών. Στη Συμφωνία αναφέρεται επιγραμματικά «εν οίς γίνονται σχόλια επί της εν λόγω συμφωνίας» (Ιούνιος 1994). Άλλωστε μεταξύ των ΕΑΜ και L.N.C. συγκαταλέγοντο τρεις Σέρβοι, ένας Μαυροβούνιος, ένας Μακεδόνας και δύο Έλληνες (Αύγουστος 1944).

Το ΕΔΕΣ, αντίθετα από το ΕΛΑΣ, πειθάρχησε στη Συμφωνία της Καζέρτας, κατάθεσε τα όπλα στα χέρια της Ελληνικής Κυβέρνησης και ο Στρατηγός Ζέρβας, με την συμφιλιωτική πολιτική του, βοήθησαν να ξεφύγει το Αντιστασιακό Κίνημα από πολλές παγίδες των εχθρών μας, μολονότι το ΕΔΕΣ το 1945 ήταν τακτικός Στρατός.

...Οι Συμμαχικές δυνάμεις που αντιμετώπισαν τις τόσες σκληρές δυνάμεις του άξονος, σε σπάνιες περιπτώσεις είχαν συναντήσει τέτοιους απαίσιους αντιπάλους όπως τους Έλληνες Κομμουνιστές Αντάρτες του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ, γράφανε οι εφημερίδες αυτής της εποχής.

Ο Τσώρτσιλ απ' το μέρος του ζήτησε να θεωρηθεί ο Άρης Βελουχιώτης διεθνής εγκληματίας και διέταξε τον Στρατηγό Σκόμπη «...να τους στριμώξει κάπου που να μην μπορούν να ξεφύγουν και να τους χτυπήσει αλύπητα...».

Έτσι διαμορφώθηκαν τα γεγονότα σ' αυτήν την περίοδο γι' αυτό η Πατρίδα μας κάλεσε σε νέες σημαντικές δραστηριότητες. Τα πράγματα είχαν πάρει άλλη ροή.

Το σχέδιο που θα εξέταζε ο Ζέρβας με τον Στρατηγό Βεντίρη για το Βόρειο Ηπειρωτικό έμεινε ανεκπλήρωτο όνειρο. Η Λευτεριά ήρθε και κάθησε στην Κακκαβιά, όχι πιο πέρα, μου είπε ένας παλιός πατριώτης μου.

Θα ήθελα να είμαι λιγάκι σύντομος αλλά ξεφυλλίζοντας αυτές τις λίγες σημειώσεις μου, βλέπω πως οι περιπέτειές μου δεν θα έχουν τελειωμό.

Προανέφερα ότι ο Ζέρβας συγκρότησε Επιτροπές στις πόλεις και παραρτήματα για έμπυχο υλικό, για τρόφιμα και το κυριότερο ανέθεσε τη μυστική δράση. (Δολιοφθορές, συλλογή πληροφοριών, διευκόλυνση της προσέλευσης των εθελοντών στις Αντάρτικες Ομάδες). Η Διοικούσα Επιτροπή ΕΔΕΣ των Ιωαννίνων που ορίστηκε από το Ζέρβα, με πρόεδρο τον Ταγματάρχη Αναστ. Τρια-

νταφύλλου αποτελούσε ένα πολύ σημαντικό κέντρο δράσης· διαμέσου αυτής διατηρούνταν η επαφή με τους απομένοντες αγωνιστές του ΜΑΒΗ. Η Διοικούσα αυτή επιτροπή σχημάτισε μαχητικά τμήματα από ενθουσιώδεις νέους που έδρασαν σκληρά για την απελευθέρωση της πόλης των Ιωαννίνων.

Το έργο ήταν δύσκολο γιατί ο ΕΑΜ προσπάθησε να διαλύσει τις Οργανώσεις και τις Επιτροπές του ΕΔΕΣ. Η δράση των μελών των επιτροπών για την *υλοποίηση* των αποφάσεων ήταν πολυσχιδής και συνεχής γιατί τον εχθρό τον μαντεύεις, δεν τον έχεις μπροστά σου. Οι καταστάσεις είχαν αλλάξει πια.

Ίσως κάποτε να καταστεί δυνατή η πλήρης εξειδίκευσή της, καθήκον κάποιας Ελληνικής Κυβέρνησης, καθήκον των επιζώντων αυτού του Αγώνα προς τους νεκρούς συναδέλφους μας, καθήκον της Ιστορίας.

...Το καλοκαίρι του 1946 με κάλεσε ο Χαράλαμπος Βάρφης τότε Πρόεδρος της Ε.Α.Β.Η. και μου είπε:

Η Μεραρχία όπως αντιλαμβάνεσθε ζητάει ορισμένες πληροφορίες, δεν έχω κανέναν άλλο για να μου κάμει σωστή δουλειά... (εννοούσε την πείρα μου που είχα αποκτήσει όλον αυτόν τον καιρό ως σύνδεσμος). Επήγα τέσσερις φορές μέσα (στη Βόρειο Ήπειρο).

Τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα. Επικρατούσε φοβερή φτώχεια όπως και στα Γιάννενα. Οι διώξεις των Ελληνόφρονων ασύγκριτη. Παντού όργανα οπλισμένα του κατεστημένου. Ο κόσμος τα μάτια του τα είχε στραμμένα προς τα σύνορά μας, ο τρόμος και η απελπισία διαβάζονταν μέσα τους.

Τα όνειρα τους «για μια κοινωνία ελεύθερη» έσβησαν προτού ανατείλει η αυριανή μέρα.

Το σύνθημα των Κομμουνιστών για Λαοκρατία, για γενική ισότητα και ελευθερία ήταν μόνο προπαγάνδα που έπιασε στους καθυστερημένους.

Στην πορεία του ο Κομμουνισμός έδειξε ότι κατ' ουσία είναι δικτατορικό σύστημα διοικήσεως.

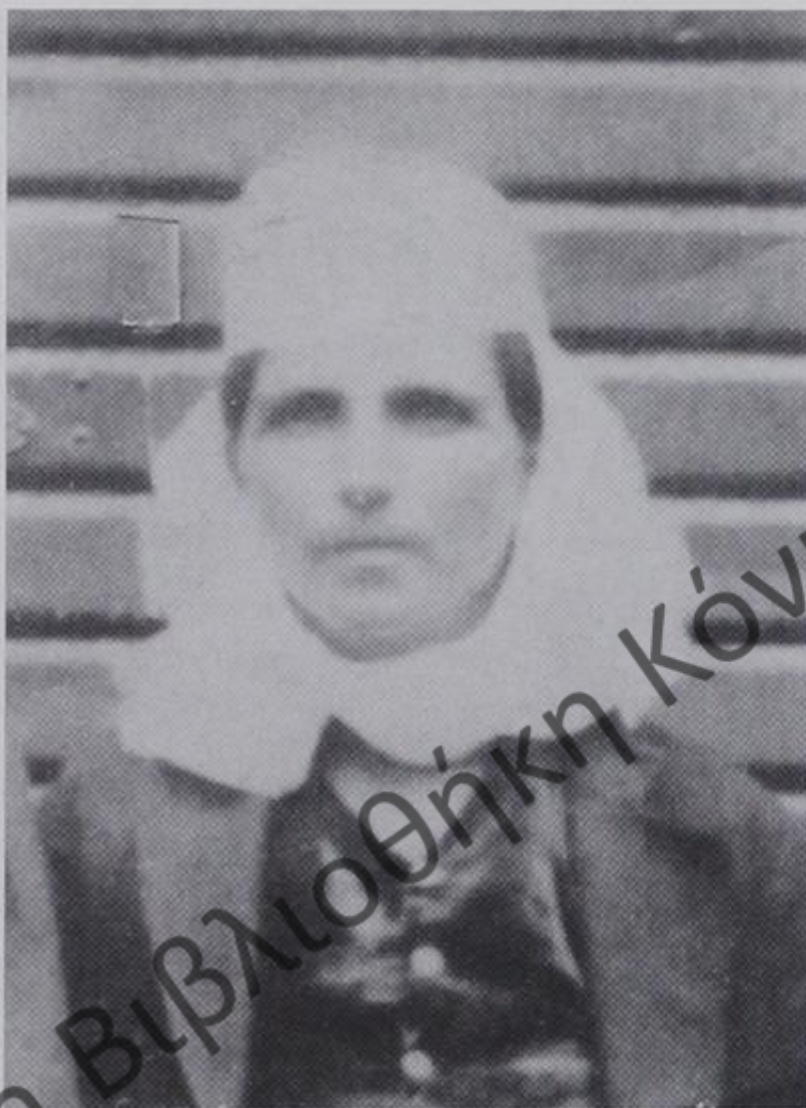
Μ' όλον που οι αποστολές μας ήταν πολύ δύσκολες και λόγω της φύσεως τους ίσως δεν έπρεπε να έρθουν προς το παρόν στο φως ή δεν πρέπει να έρθουν στη δημοσιότητα... έπρεπε εντούτοις να καθαρίζαμε μερικά αγκάθια...

– Το Νοέμβριο μήνα 1947 καταδικάζεται (χωρίς αποδείξεις βέβαια) η σύζυγός μου Κωνσταντώ Σύρμου με ένα χρόνο φυλάκιση με όρους και αφήνεται ελεύθερη. Το φθινόπωρο του 1948 συλλαμβάνεται και καταδικάζεται με φυλάκιση 8 (οκτώ) ετών. Η αιτιολογία: «Στέγαση και εφοδία για κατασκόπους!» Άλλη ήταν η αιτία. Προσφυγή για την Ελλάδα, λυτρωμό ζητούσαν αυτοί οι άθλιοι άνθρωποι.

Τις περιπέτειες αυτές μας τις είπαν το μπουλούκι από άλλα γυναικόπαιδα που φτάσανε στα Γιάννενα.

«Την Κωνσταντώ σου, μου είπαν, τη φώναξαν στο πλήθος που περιμέναμε κολαούζο για την Ελλάδα με το όνομά της. Την πήραν μαζί με τα δύο μικρά παιδιά και την γριά μάνα της. Τα άλλα τρία παιδιά σου δεν τα είδαμε..».

Αυτό ήταν το πιο βαρύ πλήγμα που δέχτηκα μέχρι τότε. Τα παιδιά μου έμειναν χωρίς κηδεμόνες με ζωντανούς γονείς!

Σεπτέμβριος 1947

Φαίνεται πως η μοίρα με είχε καταδικάσει σε ορφάνια. Έψαχνα αδίκως για μία λύτρωση όπως και οι άλλοι συμπολεμιστές μου Βορειοηπειρώτες. Ήταν τα πιο απογοητευμένα χρόνια σε αυτές τις διαμορφωμένες καταστάσεις.

Έχω όμως την συνείδησή μου αναπαυμένη γιατί έκανα το καθήκον μου προς την σκλάβια πατρίδα μου τελείως αφιλοκερδώς και χωρίς υστεροβουλία.

Η παραπέρα παραμονή μας στα Ιωάννινα δημιουργούσε δυσκολίες στο να βοηθήσουμε τους εγκαταλειμμένους μας στην ιδιαίτερη Πατρίδα. Όλοι μας ψάχνουμε διέξοδο.

Η φτωχογειτονιά στην συνοικία των εξοντωμένων Εβραίων από τους Γερμανούς κάτω στη λίμνη που μας φιλοξένησε και εγκατασταθήκαμε σχεδόν όλοι μας οι Βορειοηπειρώτες αντάρτες του ΕΔΕΣ και μερικές οικογένειές των, ερήμαζε καθημερινώς. Με πίκρα θυμάμαι τους φίλους μου Γιάννη Ντάκο (καντηλανάφτης), Σπύρο Κοννίνη, Μιχάλη Μάνο, Σπύρο Ντάκο (συμπολεμιστή μου) και τα άλλα νεαρά αντάρτικα παιδιά που μοιράζαμε το συσσίτιο του Κώστα Μπεκιάρη (μάγειρα). Με νοσταλγία κουβεντιάζουμε με τον Θωμά τον Λίλλη όλα εκείνα τα παράξενα του εξαφανισμού του Ευάγγελου Μπεκιάρη το 1947 στο Μέτσοβο από τους Εαμίτες, την εξονυχιστική ανάλυση της εφημερίδος «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» του αρθρογράφου Γ. Βλάχου, την διέρευση των μυστικών πληροφοριών από τον Κίτσιο Λίτσιο και άλλα πολλά.

Έτσι λοιπόν ξαναχτύπησα την πόρτα της Ξενιτιάς, την οποία την είχα δοκιμάσει και το 1930 που ταξίδεψα νέος τότε για την Αργεντινή και έμεινα τρία (3) χρόνια απελπιστικά. Τώρα γνωρίζω καλά την ξενιτιά, την απόγνωση, τη θλίψη.

Κάπου όμως τώρα υπήρχε ένα στήριγμα στη μακρινή αυτή Αυστραλία. Εκτός από πολλούς άλλους συγχωριανούς μου υπήρχε και ο μπατζανάκος μου Νικόλαος Κότρος, οικογενειακά. Η απομακρυσμένη αυτή φιλόξενη χώρα των 34 ημερών θαλασσινού τα-

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1946

Ξιδιού μου έγινε δεύτερη Πατρίδα. Μου απάλυνε με την απασχόλησή μου την πίκρα των δημιουργούμενων καταστάσεων που κουβαλούσα μέσα μου, την ελπίδα να δημιουργήσω κάτι για την άθελα εγκαταλελειμμένη οικογένειάν μου, για να την βοηθήσω οικονομικά μέσα σ' αυτόν το συρματοκλεισμένο χώρο που ζει.

Αποχαιρετήθηκα με τους γνωστούς και φίλους μου και τις 11 Απριλίου 1949, ημέρα Δευτέρα, (όπως διαβάζω το σημείωμα στο κειμήλιο του φίλου μου Σπύρο Μ. Μέτσι, Αγγλική μέθοδος), ξεκίνησα από τον Πειραιά με το υπό Ελληνική Σημαία πλοίο «Κυγενία» γι' αυτό το μακρινό ταξίδι για την Μελβούρνη, όπου και βρίσκομαι.

Αγαπητέ

Νίκο Παπαδόπουλε

Από την ταραχή και την τρικυμία των αισθημάτων μέσα μου την ώρα που σου γράφω, επαναφέροντας στη μνήμη μου, ασφαλώς έφυγα από τον σκοπό που πρέπει, αλλά Εσύ θα τα ξεκαθαρίσεις και θα πάρεις όσα σου χρειάζονται και εάν σου χρειάζονται.

Με αγάπη
Ν. Σ.

Pyrrhus Benevolent Society, Inc.

307 WEST 54TH STREET

NEW YORK 19 N Y

ΠΥΡΡΟΣ

Δεκέμβριος 28 1957

ΕΝΩΣΙΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

P. G. BOX 748 - F

Αγαπητέ Κύριε Πρόεδρε,

Θεωρήσαντες καθήκον μας όπως κατ' έτος επί τη ευκαιρία των αγίων και μεγάλων εορτών και της συγκεντρώσεως υμών, επικοινωνούμε με όλους τους εν τη ξένη συμπατριώτας σας γράφωμεν προς υμάς και σας πληροφορούμεν ότι και πάλιν εφέτος θα εμφανισθώμεν εις εσπερίδα, και θα εκδώσωμε και λεύκωμα και προς τούτο ένας χαιρετισμός σας θα είναι ευπρόσδεκτος.

Ευχόμενοι όπως το νέον έτος αποβή ευτυχές και κοσμοσωτήριοιον διατελούμεν.

Μετά πατριωτικής αγάπης
ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ Ο ΠΥΡΡΟΣ

Ευάγγελος Ανδρούτσος

Ευάγγελος Ανδρούτσος
Γεν. Γραμματεύς

Χαρ. Δήμας

Χαράλαμπος Δήμας
Πρόεδρος

ΕΝΩΣΙΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ
G. P. O. BOX 748 - F
MELBOURNE - AUSTRALIA

25 Ιανουαρίου 1958

Προς
Το Δ. Σ. του Βορ/τικού Συνδέσμου
«ΠΥΡΡΟΣ»
307 WEST 54 - TH STREET
NEW YORK 19 N. Y.

Αγαπητοί Κύριοι,

Ευχαριστούμεν πολύ δια τον φιλικόν σας λακωνισμόν, αλλά διόλου δια το τυπικόν γραφειοκρατικόν τρόπον της εκφράσεώς σας.

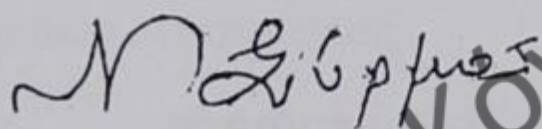
Αρχικά σας μεταδίδομεν το πικρόν παράπονον όλων των μελών μας δια την αδικαιολόγητον σιωπήν όλων σας και ειδικώτερον του Προεδρείου της Πανηπειρωτικής Ομοσπονδίας.

Πολλάκις παρακαλέσαμε τόσοσ υμάς όσον και το Προεδρείον της Πανηπειρωτικής Υπάτης Ομοσπονδίας να μας τιμήσετε με την απάντησίν σας σε ό,τι σας στέλλομε. Εζητήσαμε επανειλημμένως υλικό, διαφώτισις και κατευθύνσεις ακόμα γύρω από το Βορειοηπειρωτικό και τον αγώνα μας. Εζητήσαμε συντονισμόν εργασίας, ανταλλαγή ιδεών δράσεως, αφού έχετε το προτέρημα να ζήτε εις τον κέντρον των συγχρόνων πολιτικών ζυμώσεων, και ιδίως όσον αφορά το ζήτημα και τον αγώνα μας. Αλλά υμείς μεν μας ενεθυμήθητε δια τας τυπικάς μόνον ευχάς επ' ευκαιρία των Χριστουγέννων οι άλλοι δε καθόλου. Επαναλαμβάνομεν την ανάγκη συνεργασίας, τακτικής αλληλογραφίας, ανταλλαγής γνωμών στον κοινό μας αγώνα.

Εσωκλείστως σας αποστέλλομεν τον χαιρετισμόν που μας ζητάτε δια τον νέον σας λεύκωμα, πλην όμως σας παρακαλούμεν άμα της δημοσιεύσεώς του να μας αποστείλετε ένα αντίγραφο, ως και ένα περυσινόν, πράγμα που ελησμονήσατε να πράξητε.

Με θερμούς πατριωτικούς χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος
Νικόλαος Σύρμος

Ο Χαιρετισμός μας.

Η «ΕΝΩΣΙΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ» μία δράκα αλύγιστων παιδιών της αγωνιστικής Βορειοηπειρωτικής παραδόσεως αντί για χαιρετισμό βροντοφωνεί στους απανταχού της γης διασκορπισμένους συμπατριώτας, την ανάγκην εντατικής δράσεως, ακοίμητης παρακολουθήσεως του Βορειοηπειρωτικού, ομονοίας και στενής συνεργασίας μεταξύ μας με το μοναδικό σύνθημα:

«Και την τελευταία μας πνοή για την Βόρειο Ήπειρο»

.....

ΕΝΩΣΙΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ
G. P. O. BOX 748 - F
MELBOURNE - AUSTRALIA

27 Ιανουαρίου 1958

Προς
Την Α. Εκλαμπρότητα
Τον Πρόξενον της Ελλάδος
εν Μελβούρνη
κ. κ. Κούμπον

Εκλαμπρότατε,

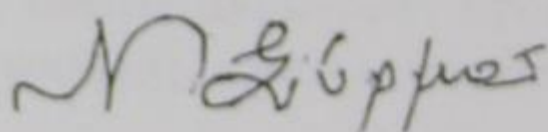
Η «Ένωσις Βορειοηπειρωτών Αυστραλίας» καθαρώς πατριωτική Οργάνωσις, με σκοπόν τον αγώνα δια την απελευθέρωσιν της σκλαβωμένης Βορείου Ηπείρου από τον απεχθή Αλβανικόν ζυγόν, εις το πρόσωπον Σας διαβλέπει έναν τίμιον αγωνιστήν υπέρ των ιδεωδών της, ιδεώδη τα οποία ουδέποτε εξέφυγαν από την Ελληνικήν διπλωματικήν πολιτικήν.

Επί τη ευκαιρία η Ένωσις μας χαιρετίζει με ενθουσιασμόν και με απείρους ελπίδας την άφιξίν Σας εν Μελβούρνη, θεωρεί δε τιμήν της την σύναψιν στενούς συνεργασίας και φιλίας μεθ' Υμών.

Δραστήριοι της ευκαιρίας ερχόμεθα δια της παρούσας μας να παρακαλέσωμεν την Υμετέραν Εκλαμπρότητα, όπως τιμήσητε δια της παρουσίας Σας την οργανωθείσα υπό της ημετέρας Ενώσεως, την καθαρώς πατριωτικήν ΕΚΔΡΟΜΗΝ, ήτις θα λάβη χώραν την 2αν Φεβρουαρίου ε.ε. ημέραν Κυριακήν, εις την εξοχικήν τοποθεσίαν Warrandyte picnic ground.

Μετ' εξαίρετου τιμής και υπολήψεως

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Σύρμος

ROYAL CONFEDERATE OF
GREECE.

30η Ιανουαρίου 1958

Προς
Την Ένωσιν Βορειοηπειρωτών Αυστραλίας

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Μετ' ευχαριστήσεως έλαβον την από 27ης τρέχοντος μηνός επιστολήν σας και επιθυμώ να σας ευχαριστήσω θερμώς δια τα πατριωτικά σας λόγια συνάμα δε να σας διαβεβαιώσω ότι η επιθυμία μου προς συνεργασίαν μετά της υμετέρας Ενώσεως είναι εξ ίσου ζωηρά.

Δυστυχώς λυπούμαι διάτι λόγω ανειλημμένης υποχρεώσεως δεν θα δυνηθώ να συμμετάσχω εις την εκδρομήν σας.

Σας παρακαλώ να ευχαρεστηθήτε να διαβιβάσετε εις τα μέλη της Ενώσεως τους πατριωτικούς χαιρετισμούς μου και διατελώ.

Μετά πλείστης τιμής

Ο Πρόξενος

N. Δ. Κούμπος

Αθήνα 22 Νοεμβρίου 1978.

Αγαπητέ μου ανιψιέ Νίκο σε γλικοχαιρετώ εκ βάθος της καρδιάς μου. Εύχωμε τον Θεόν να σε διαφιλάει από κάθε κακό και δυσάρεστο, Εγώ δια τις ώρες καλά είμαι.

Νίκο επήγα στο χωριό στις 16 Οκτωβρίου και τους βρήκα όλους καλά, την φώναξα την Νίκοβα στο σπίτι όπου έμεινα το βράδυ για να μην την έβλεπε κανένας και της έδωσα τα χρήματα που μου έδωσες. Το μόνο που μου κακοφάνηκε όπου το δολάριο από 10 και 20 λεπτά έχει φέρει 7 και 50 λεπτά, αντίς όπως ελογάριζα να τους έδινα 100 και 10 χιλιάδες, τους έδωσα 77 χιλιάδες λέκια. Τα εξαργύρωσα και τα δικά μου μαζί και εχάσαμε 60 χιλιάδες λέκια, αντίς να τα φάνε τα σπίτια μας τα 'φαγε η Κυβέρνηση. Εάν ήξερα δε θα πήγαινα τώρα, θα πήγαινα το καλοκαίρι, μου κακοφάνηκε πολύ. Από υγείαν καλά είναι όλοι μόνον τους χρειάζονται λεπτά, μεγάλωσαν οι κοπέλες τους. Μου δώσανε μια μαξιλαροθήκη και ολίγο τσάι για να σου το στείλω. Δεν αξίζει ο κόπος, εάν έρθεις καμιά φορά τα παίρνεις, ή αν θέλεις σου τα στέλλω γιατί μου δώσανε και ένα γράμμα, στο στέλλω να το διαβάσεις το τι σου γράφουν και ουδέν έτερο.

Στο Χωριό Νίκο είναι γεμάτο χαφιέδες. Δεν μπορείς να συναντηθείς με κανέναν όποιος έχει φύγει κρυφά τότε τον προδίδουν και τον διώχνουν αμέσως και δεν του δίνουν άλλη φορά να πάει πίσω. Αυτά είναι τα νέα· θα ήθελα να έκανα και ένα ταξίδι να ιδώ τον τόπο αλλά πού να πάω, όλοι οι χωριανοί είναι χαφιέδες και πορνείο έχει γίνει μου έλεγε ο δικηγόρος της πρεσβείας. Τους έγγραψα να τους έδινα να έφτιαχναν την Άγια Παρασκευή 7-8 χιλιάδες δολάρια και να παίρνανε μια νεκροφόρα και δεν θέλουν, είναι αχάριστοι. Στην Άγια Παρασκευή έχουν τα μουσκάρια μέσα. Τούτοι έχουν γίνει χειρότεροι από όλον τον κόσμο, ανιψιέ μου Νίκο!

Έχεις πολλά χαιρετίσματα από την οικογένειάν μου.
Μάνθα, Χαράλαμπος και Ελένη, σας χερετούν.

Εγώ ο θείος σου.
Αθανάσιος Σπάκας, γράφω.

MELBOURNE - AUSTRALIA 1963

Μελβούρνη 10 Ιανουαρίου 1981

Αγαπητά μας παιδιά και μικρά μου εγγονάκια, σας φιλώ όλους σας. Έλαβα το γράμμα της 16-12-80 μαζί και την οικογενειακήν φωτογραφίαν. Μου δώσατε και άλλη μια φορά λίγη χαρά, σας ευχαριστώ· τας είχα μπροστά μου στο τραπέζι την ημέρα των Χριστουγέννων διότι εδώ στην Αυστραλία έχομε αυτήν την γιορτή και βλέποντάς σας, ομιλούσα νοερώς μαζί σας και έκλαιγα όλη την ημέρα αφού είμαι μόνος σαν ασκητής του παλαιού καιρού...

Εκπληρώνοντας κι εγώ τον πόθο σας σάς στέλνω μια παλιά φωτογραφία γύρω στα 55-60 χρονών τότε, διότι τώρα έχω εξαντληθεί σωματικώς, μόνον ψυχικώς και πνευματικώς δεν έχω χάσει σαν πολλοί άλλοι συνομιλικοί μου. Έτσι τα έφερε η φορά των πραγμάτων και οι καταστάσεις.

Το μόνο που ζητώ από σας είναι να είσθε αγαπημένοι για να μου δίνεται λίγη χαρά από καιρού εις καιρόν εφ' όσον θα ζω, αρκεί να έχω περιθώριο ζωής.

Κάνω κουράγιο όσο μπορώ και βαστώ το μυαλό μου κρύο και καθαρό για να σκέπτετε ορθά και σωστά.

Θα φροντίσω να σου απαντήσω σε ορισμένα σημεία που θίγεις. Απαντώντας λοιπόν η ζωή ήταν σκληρή είναι σκληρή και θα είναι πάντα σκληρή, οι χαρές είναι στιγμιαίες, οι πίκρες και οι αναποδιές παντοτεινές, γι' αυτό ο άνθρωπος ωφείλει ν' αγωνισθεί για να την κερδίσει. Οι άλλες θεωρίες είναι ψέμματα όλες. Δεν είναι δυνατόν να σταθεί η αγάπη σ' ένα ανδρόγυνο ή σ' αδελφό χωρίς να υπάρξει μια κάποια ανοχή παραβλέποντας και συγχωρώντας ο ένας τα ελαττώματα του άλλου, δίνοντας τόπο στην οργή που λέει και η λαϊκή παροιμία· εφ' όσον συγκατοικείται τρεις οικογένειες στο ίδιο σπίτι είναι επόμενο να υπάρχουν και παρεξηγήσεις. Αυτό συμβαίνει σ' όλο τον κόσμο.

Γι' αυτό οι Εγγλέζοι και ένα μόνον παιδί να έχουν πρέπει να

φύγει από το πατρικό σπίτι για να κάνει δικό του αλλού, για να έχουν την αγάπη άθικτη.

Εμείς τους θεωρούμαι ότι δεν πονούν αλλά έχομε λάθος, αυτοί ξέρουν καλύτερα από μας την ζωή.

Το μεγάλο κακό είναι οι κοινωνικές αναστατώσεις τας οποίας σκοπίμως δημιουργούν οι Μεγάλοι για την μεγάλη πνευματική κατάπτωσης του Κόσμου.

Έχει μπει μια μεγάλη μανία αλληλοπροδοσίας σε όλον τον κόσμο, ο ένας καταδίδει και συκοφαντεί τον άλλον. Έτσι τα 'φερε η φορά των πραγμάτων.

Ακόμη και στην ίδια την οικογένεια δεν υπάρχει εμπιστοσύνη πουθενά ούτε σε συγγενή ούτε σε φίλο, ούτε σε γνωστόν. Σε τέτοια χάλια έχει φθάσει η σημερινή κοινωνία, γι' αυτό δεν βρίσκεις πουθενά δίκιο.

Το μόνο που σας λέω εγώ θα κάνω ότι ημπορώ και όσον είναι δυνατόν να γίνει.

Αγαπώ την οικογένειά μου παραπάνω από όσον πρέπει, διότι είναι πολύ ταλαιπωρημένη και αυτό το αίσθημα το έχω δείξει εμπράκτως εις όλην μου τη ζωή, αναλόγως των περιστάσεων και των καταστάσεών των. Τα έχω δώσει όλα και τα δίνω όλα και την ζωή μου ακόμη και δεν ζητώ τίποτε εις αντάλλαγμα μόνον δύο λόγια καλά σεβασμού ένεκεν.

Αντιλαμβάνεσθε ότι δεν θέλω να γίνω βάρος κανενός, έχετε αυτού μια γριά Μητέρα άδεια ταλαιπωρημένη και άρρωστη δώστε της όλην την αγάπην σας για να τονωθεί το ηθικόν της, θα αισθανθώ ότι το κάνετε και για μένα. Της έχω γράψει πριν να μην σκύβει το κεφάλι της και ότι εγώ έχω αναλάβει την διατροφή της, γι' αυτό σε παρακαλώ να της απαλύνεις τον ψυχικό της τραυματισμό χαϊδεύοντάς την εσύ τώρα, διότι έχει την ανάγκη σας όπως έχουν ανάγκη και τα παιδιά σου από σένα.

Δεν πρέπει να ξεχνάτε όντας η Μητέρα φυλακή μου έγγραψες επωλήσαμε και την αγελάδα και επήραμε ολίγο καλαμπόκι. Τώρα

τι να πουλήσουμε; Δεν έχουμε τίποτα άλλο... Εβγήκε η μητέρα από την φυλακή μου 'γραψε εβγήκα ζωντανή, άφησα τα παιδιά μωρά και τα βρήκα άνδρες, αλλά δεν έχουμε ούτε μία κλωστή. Στείλε γρήγορα να μας προκάνεις.

Φαίνεται πως εγώ σας άφησα μεγάλη περιουσία κ' όμως απ' ότι ξέρω σας άφησα δυστυχία και φτώχεια μεγάλη το φάσμα της πείνας έχει απλώσει τα μαύρα του φτερά επάνω στα κεφάλια σας.

Και από τότε ετέθη το πρόγραμμα εις εφαρμογήν και ήρθαν όλα με την σειρά: Παντρεύτηκε η Φρόσω, αρχίσατε να κτίζετε σπίτι, παντρεύτηκε ο Λάμπης, παντρεύτηκε η Πόλυ, κ' όλες οι οικονομίες μου εξανεμίσθηκαν.

Μου ζητάς να σου γράψω περισσότερα για να με γνωρίσετε καλύτερα. Έχετε δίκιο γιατί δεν γνωρίσατε ποτέρα, να 'χετε καθημερινή επαφή, να σας δοθεί ο χρόνος να μελετήσετε τον χαρακτήρα μου, τον ψυχικό και πνευματικό κόσμο μου, τα ελαττώματα και τα προτερήματά μου.

Η μητέρα σας και εγώ έχουμε πάθει πολλά και γι' αυτό υποφέρουμε (πολλαπλώς) ψυχικά, σωματικά, αισθηματικά, έτσι ήταν της μοίρας μας...

Μου αρέσει να συνομιλώ με τα γράμματα μαζί σας ως ότου αναπνεύσω μην στεναχωρήσθε που σας γράφω τέτοια λόγια. Πάρε τα φιλοσοφικά τα πράγματα. Εγώ εάν θα ζω με οποιονδήποτε τρόπον θα κάνω το ύστατο χρέος μου απέναντι όλων σας.

Ίσως καμιά φορά ν' ανταμώσετε κανέναν φίλον μου που με ξέρει καλά για να μάθετε για το άτομό μου.

Σε επόμενο γράμμα κάτι θα γράψω.

Σας φιλώ πατρικώς όλους.

Με αγάπη

Ο Πατέρας και Παπούς σας Ν. Σύρμος

*Απρίλιος 1957 Χαράλαμπος, Ευφροσύνη, Φώτιος,
Ευάγγελος, Κωνσάντω, Πολυξένη.*

Εν Δεσβητσίανη στις 2-12-1985

Σεβαστέ μας και πολύ Αγαπημένε Πατέρα μας,
Σου γράφουμε όλοι μαζί τον πόνο μας, τον οικογενειακόν μας πόνο, τον πόνο της Αγαπητής μας Μάνας μας, που δεν έφτασε να σε ιδεί.

Αυτή η ακαταδίοχτη καρδιακή ασθένεια δεν την άφησε ήσυχη· ζούσε με την ελπίδα ότι θα σας ιδεί, αφού εσείς τώρα πήρατε την πρωτοβουλία να κάνετε αίτηση επαναπατρισμού. Μας έλεγε συνέχεια όλων μας: Τι λέτε εσείς παιδιά; Γράψτε του για να έρθει εφόσον έρχονται πολλοί στο χωριό· το διαβάσατε το γράμμα τι λέει;...

Με αυτήν την ελπίδα τονώθηκε αρκετά έως την θλιβερήν αυτή βραδιά της Παρασκευής τις 22 Νοεμβρίου 1985 στις 18.30' η ώρα που μας έφυγε απ' τα χέρια μας. Βαριά πληρωμή είναι ο θάνατος, Πατέρα μας!

Δεν έχεις γράμμα που να μας συνιστάς, δεν έχεις γράμμα που να μην πονάς για όλους μας και ιδιαίτερα για αυτήν την αγαπητή Μητέρα μας. Σήκωσε το ηθικόν σου, γύρνα τον πόνο σε δύναμη γιατί έτσι ήταν γραμμένο...

Την κλάψαμε όλοι μας κοπελιές και παιδιά, συγγενείς και φίλοι. Το σπίτι γιέμησε σαν όχι άλλη φορά. Όλη οι γειτονιά, όλοι οι συγγενείς, όλοι οι συχωριανοί και σαν να ήσουνα και εσύ, (στον τόπο σου) ο Πάππος Σπύρος Γκούτζος, που σας άφησε αυτού μακριά στην ξενητιά. Κλάψαμε όλοι μας, έκλαψε μαζί μας και η φύσης που εσυνόδεψε ομαλά την κηδείαν της με μια λεπτόβροχη.

Είναι χειμώνας και η Μάνα μας κρύωσε για πάντα, αλλά έως την τελευταία ώρα ήταν ζεστή, περισσότερη ζεστή από κάθε άλλη φορά. Κάτι ένιωθε στην ψυχή της... σηκώθηκε πήγε στο μέρος και γύρισε εις την πόρτα του δωματίου της· και μόνον τόσο - μόνον τόσο. Σε δύο λεπτά βρεθήκαμε όλοι μας τριγύρω της, φωνάξαμε και της Πολυξένης και της Φρόσως και τον γιατρό του χωριού και

ΚΩΣΤΑΝΤΩ ΣΥΡΜΟΥ (1908-1985)

την νοσοκόμα που είναι γειτόνισσά μας και μέσα σε δέκα λεπτά βρεθήκανε όλοι στο κεφάλι της. Με όλες τις επεμβάσεις ο παλμός έπεσε, άρχισε να κρυνώνει και δεν έβγαλε μιλιά. Μας έβλεπε και την φωτογραφία των ματιών της την πείρε μαζί της για να μας βλέπει όταν μας έχει ανάγκη.

Πατέρα κάνε κουράγιο, γιατί έχεις πολλά παιδιά που σε περιμένουν. Εδώ η γωνιά μας είναι ανοιχτή για τους «αρρώστους γιερόντους» (όπως μας έγραφες), όμως η μια τώρα είναι καινή μα τι να κάνομα... τι να κάνομε;

Μόνος σου μας έμαθες στα γράμματά σου, πως ο θάνατος είναι ένα πλήρωμα που δεν έχει όρους, δεν έχει χρόνο. Και τώρα μένομε ξανά μοναχοί από γονείς, με τόσα παιδιά και εγγονάκια τριγύρω μας.

Αχ! να μας έβλεπες για να χαιρόσουνα λίγο.

Κάνε υπομονή αγαπητέ Πατέρα. Κάνε μεγάλη υπομονή!

Τα παιδιά σου:

1) Χαράλαμπος Νικ. Σύρμος 2) Φρόσω Γ. Ρόγκο 3) Φώτιος Νικ. Σύρμος 4) Βαγγέλης Νικ. Σύρμος 5) Πολυξένη Μ. Μάσιο

Δεσβητσάνη 4 Δεκεμβρίου 1985

Αδελφή μου Όλγα!

Σας φυλώ όλους στα μάτια με πόνο και αγάπη. Η παρούσα επιστολή είναι συμπλήρωμα της χρονιάς για να αρχίσουμε την έλευση της νέας, το νέο ιμάρι.

Η νύφη σας Πολυξένη Μάσσιου είναι πολύ πικραμένη. Στο πατρικό της σπίτι (απέναντι στο λάκκο) συνέβη θάνατος. Στις 22 Νοέμβρη απεβίωσε από συγκοπή καρδιάς η μητέρα της, Κωστάντο. Νύχτα, με την επιστροφή από την έξοδό της σωριάστηκε στην πόρτα, στην πόρτα του δωματίου χωρίς να βγάλει φωνή. Ο Χάρος την άρπαξε και έφυγε. Την άλλη μέρα Σάββατο το απόγευμα έγινε η Κηδεία της. Ημέρα βροχερή και τα καθούρια πήγαιναν και έρχονταν. Από την Καριοπούλα έως τις μογγίλιες, όλη αυτή η περιοχή ήταν σαν μια λίμνη. Παρ' όλα αυτά η αυλή του σπιτιού της, οι δρόμοι και όλη η περιοχή γέμισε από παλικάρια φορεμένα, άλλα με ομπρέλες, μουσαμάδες και με μπότες, με τιμή, σε βαθμό αγάπη και συμπόνια όλοι προθυμοί συνόδεψαν το λείψανό της στο τελευταίο της ταξίδι και ήταν περισσότεροι από εκατό. Είμαι μάρτυρας για την πενήμιμη αυτή συνοδεία. Και τα δύο μου παιδιά γύρισαν μουσκεμένα αλλά με ψυχική ικανοποίηση για το κοινωνικό ιερό αυτό καθήκον. Το μάτι μου τα 'βλεπε όλα αυτά από επάνω που βρισκόμουν στα ψηλά μου παραθύρια, καθημένος αφού διαύω το 78(όγδοο) έτος της ηλικίας μου.

Κλάψανε όλα τα παιδιά και κλαίνε, ιδιαίτερα οι δύο στενόκαρδες κόρες της. Δεν έχουν κουράγιο, κιότψαν, ξημέρωσαν μουρμουρίζοντας στο κεφάλι της μητέρας του. Της τα είπανε όλα, απ' όλη την ζωή της.

Η Κωστάντο Όλγα πέθανε και άφησε πίσω της σtάνη από φαμίλια (παιδιά, κοπέλια, νυφάδες, αγγόνια, εγγόνες, έναν μαχαλά). Ένοιωσαν πολύ την απώλειά της. Πήγε η Κωστάντο να ανταμώσει την Μένη μου. Θα τα πούνε ένα χέρι εάν κουβεντιάσουν οι πεθαμένοι.

Κάποιος όμως θα στενοχωρηθεί περισσότερο.

Σεις προετοιμάστε το έδαφος αυτού στη ξενητεία. Τέτοια επεισόδια χτυπούν βαριά στην ψυχήν σας.

Θα στενοχωρηθεί ο λιούμης, θα βρέξει τα μάτια του και δεν θα του φανείτε όμορφοι. Ίσως να μην το περίμενε και ποιος ξέρει τι θα λογάριαζε. Η Κωστάντο έκλεισε τα μάτια της με τα χέρια γεμάτα. Αυτό να το πάρει σοβαρά υπόψη και να μετριάσει την ταραχήν.

Έχετε Όλγα γερά εφόδια· πλέξτε λοιπόν έξυπνο δίχτυ και τυλίξτε τον. Δηλώσατε και την συμμετοχήν μου.

Ο αδελφός σου
Κίτσιος Λιάκος.
«Ο Κάπα»

Μελβούρνη 6 Ιανουαρίου 1986

Αγαπημένα μου παιδιά, σας φιλώ τα μάτια σας τα δακρυσμένα, ενώνοντας και τα δικά μου δάκρυα μαζί με τα δικά σας, για να ελαφρύνει ο πόνος και να πλυθεί το χρέος προς την Μάννα, που σας γέννησε και σας εθήλασε με το γάλα της απ' την σάρκα και το αίμα της.

Ας είναι αιωνία η μνήμη της,

Με μια δική μου παράκληση, όπως ενώσετε τα δάκρυά σας, έτσι θέλω να μείνετε ενωμένοι και αγαπημένοι σε όλη σας την ζωή. Όσο για μένα το καρφί μένει, διότι δεν την είδα, ούτε με είδε, έφυγε με το παράπονο και τον καϋμό της πονεμένης της καρδιάς κι εγώ με τον ίδιο καϋμό θα φύγω. Πάντως δεν σας έφερε βάρος, απέθανε παληκαρίσσια, και όρθια έτσι όπως της άξιζε.

Τον τελευταίο καιρό την έβλεπα συχνά στον ύπνο μου κατά τα τέλη Οκτωβρίου ξανά με πλησίασε και κάτι ήθελε να μου πει. Πλησίασε πιο κοντά, θέλησε να με φιλήσει, πετάχτηκα όρθιος, κατάλαβα αμέσως ότι χάθηκε πια. Και πράγματι, δεν άργησε να γίνει πραγματικότητας το όνειρο.

Με μεγάλο πόνο την περασμένη Κυριακή 29 Δεκεμβρίου 1985 έκανα το ύστατο χρέος μου, της έκανα ένα μνημόσυνο που της άξιζε. Από την εκκλησία ήλθαν στο σπίτι πολλοί συγγενείς φίλοι και πατριώτες να με συλλυπηθούν. Δυο τρεις γυναίκες φίλων μου, ανέλαβαν αμέσως την εξυπηρέτηση των προσελθόντων οι οποίοι έμειναν ευχαριστημένοι, τους υποδέχθηκα αξιοπρεπώς όπως το καλεί η περίπτωση.

Και έτσι έκλεισε το βιβλίο της ζωής της Μητέρας σας και εγώ αισθάνομαι κάπως πιο ήσυχη την συνείδησή μου απέναντί της, έκανα το χρέος μου.

Και τώρα, με την σειρά μου, δεχθείτε τα θερμά συλλυπητήρια του πατέρα σας για τον χαμό της αγαπημένης Μάννας σας και συζύγου μου.

Προς τον Χαράλαμπον,

Σε συλλυπούμαι και σου εύχομαι να μου ζήσετε κ' εσύ και η οικογένειά σου. Αναγνωρίζω τας υπηρεσίες που προσέφερες όλα αυτά τα χρόνια, προς την Μητέρα σου και σε ευχαριστώ. Έκανες το καθήκον σου. Καιρός είναι πλέον να επανέλθω εις το θέμα μου. Σου είχα γράψει και σου ξαναγράψω την επιθυμία μου, να προσπαθήσεις να κάνεις μια αίτηση να σου δώσουν την άδεια διαβατηρίου, δι' Αυστραλίαν ως τουρίστας για δύο τρεις μήνες. Πρόβαλε δικαιολογητικά ότι έχεις γέρο πατέρα 83 χρονών και άρρωστον, η καλύτερη θεραπεία του στομάχου και των ποδιών σου και εάν την απορρίψουν κάνε ξανά ώστε μέχρι το μήνα Μάρτιον ή Απρίλιον, να έχω μίαν απάντηση από εσάς.

Προς τον Φώτιον,

Τα θερμά συλλυπητήριά μου. Να μου ζήσεις εσύ και η οικογένειά σου. Την 31 Δεκεμβρίου 1985 έλαβα συστημένη επιστολήν γραμμένη από τα χέρια σου, στα συλλυπητήριά σου εκφράζεις όλον τον πόνο που κατέχει τα αισθήματά σου, για την πονεμένη Μάννα σου και τόσο παρήγορα για μένα δίνοντάς μου κουράγιο και υπομονή, αλλά δύο φράσεις είναι τόσο φιλοσοφημένες και ποιητικές σαν να ήταν δύο μαχαιριές στην καρδιά μου.

«...Μας έβλεπε και την φωτογραφία των ματιών της την πείρε μαζί της για να μας βλέπει όταν έχει ανάγκη...»

Πάντως σε ευχαριστώ πολύ και χαίρομαι για τα τρυφερά και πονετικά σου αισθήματα. Ό,τι γράφω στον Χαράλαμπον παραπάνω το ίδιο ισχύει και για τους τρεις σας· σκεφθείτε και ενεργείστε όπως νομίζετε καλύτερα. Όποιος κατορθώσει και πετύχει άδεια εξόδου για μένα είναι το ίδιο, στο πρόσωπό του θα ιδώ όλους σας και θα μείνω ευχαριστημένος αρκεί να επιτύχει η προσπάθεια, για τα περαιτέρω είναι δική μου δουλειά, τόσον για το άνοιγμα της πόρτας της Αυστραλίας, όσον και για τα εισιτήρια ταξιδιού μετ' επιστροφής αεροπορικώς.

Προς τον Βαγγέλην,

Κι εγώ με την σειράν μου σε συλλυπούμαι για τον θάνατο της αγαπημένης και βασανισμένης μητέρας σου.

Να μου ζήσεις εσύ με την οικογένειά σου. Να έχετε υγείαν και μακροζωίαν και να ακούω πάντα το καλόν σας και την αγάπη μεταξύ σας αυτό είναι το γιατρικό για μένα. Ότι γράφω στους παραπάνω ισχύει και για σένα όποιος μπορέσει και κατορθώσει να πάρει άδεια εξόδου θα είναι ευχής έργον και βάλαμο για μένα.

Προς Φρόσω και Πολυξένη,

Δεχθείτε την αγάπη και τον πόνο του πατέρα σας για τον ξαφνικό χαμό της Μητέρας σας, Ζωή σε σας στα παιδιά σας και στους άνδρες σας. Ότι δεν μπορούσατε να κάνετε εσείς, το έκανα εγώ εδώ με το παραπάνω, ένα ωραίο τραπέζι της το χρωστούσα και της το έκανα για να μην έχει παράπονο. και τελειώνοντας σας εύχομαι να περάσετε καλά, όλοι σας, χρόνια με υγεία.

Ο Πατέρας σας
Νίκος Σύρμος

Μελβούρνη 9.1.86

Αγαπητέ Γιώργο και Αφροδίτη σας χαιρετώ.

Εύχομαι να είστε καλά στην υγεία σας. Έλαβα το γράμμα σας στις 22 Νοεμβρίου με τις ευχές σας για την ονομαστική μου εορτή και για τις Χριστουγεννιάτικες εορτές, σας ευχαριστώ.

Άργησα να σας απαντήσω, διότι συνέπεσε την ίδια την ημέρα που έλαβα το γράμμα σας έλαβα και τηλεγράφημα για ένα θλιβερό συμβάν στην οικογένειά μου... απεβίωσεν η σύζυγός μου από καρδιακή προσβολή και ασχολήθηκα με την υπόθεση αυτή κλείνοντας το βιβλίο της ζωής της – με ένα τεσσαρονθήμερον Μνημόσυνο – την Κυριακή 29-12-1985.

Τώρα έχουμε Νέον Έτος 1986, ας ευχηθούμε να περάσουμε καλά. Αν και δεν βγαίνει τίποτε με τας ευχάς ούτε έχει βγει ποτέ τίποτε ούτε θα βγει.

Έχει μείνει πλέον μια απλή συνήθεια. Μου γράφεις πως έχουν έρθει εκεί μερικές γυναίκες από το χωριό μας καθώς και από άλλα χωριά όπως μαθαίνουμε φυσικά έρχονται κατόπιν επιλογής και των μέσων που έχουν με άτομα που πρόσκεινται προς το Κομμουνιστικό Κόμμα, θα έρθουν μερικοί όχι όμως οποιοσδήποτε. Αυτός θα περιμένει τις ελπίδες μέχρι ποτέ, ίσως πολύ περισσότερο.

Αυτή τη στιγμή σε διαβάζω στην εφημερίδα ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ της 22-12-1985, στο τελευταίο άρθρο αναφερόμενο στις ένοπλες δυνάμεις της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας των τριών Ταγμάτων. Αυτό ήταν έργο καθαρώς κομμουνιστικό του ελληνικού και Αλβανικού ΕΑΜ, διότι ούτε ο οργανωτής ήτο πρόσωπο γνωστό, ούτε οι διοικηταί και τα λοιπά στελέχη ήταν κατάλληλα, ούτε είχαν στρατιωτικές γνώσεις παρά απλοί κομμουνιστές διορισμένοι παρ' αγνώστων αρχηγών και με δόλο παραπλάνησαν μικρά παιδαρέλια και κοριτσάκια, μάλλον για παιχνίδια.

Κανείς ώριμος ή έχων έστω και ελάχιστη εθνική συνείδηση

δεν κατετάχθη σ' αυτά. Όσοι είχαμε εθνική συνείδηση επήγαμε εις την Οργάνωση ΕΔΕΣ-ZEPBA.

Ως προς το σήμα πηλικίου, ελληνική σημαία, δεν είδα σε κανέναν διότι δεν είχαν πηλίκια, δεν γνωρίζω εάν είχαν οι αρχηγοί των ταγμάτων πράγμα το οποίον πολύ αμφιβάλλω, διότι εάν είχαν σήμα ελληνικόν θα συνετάσσονταν με το ελληνικό ΕΑΜ-ΕΛΑΣ.

Γι' αυτό το λόγο δεν συμφωνώ μ' αυτά που γράφεις. Ως προς την σύσκεψη Επισκοπής που αναφέρεις δεν το γνωρίζω εάν έχει προηγηθεί άλλη ή μεθέπειτα έγινε.

Αυτό που γνωρίζω είναι ότι έγινε μια τέτοια σύσκεψη στην Κάτω Επισκοπή (δηλαδή Τσιφλίκι λεγόμενο). Ήμουν παρών μαζί με τον μακαρίτη Λάκη Γ. Μάσσιο ως διορισμένοι αντιπρόσωποι από την Δερβιτσιάνη. Παρόντες βρήκαμε (5) αλβανούς μεταξύ των και τον Καραγκιόζη - Καπετάν Τσελνίκου τον μικρότερο γιο του Αλίμ Καραγκιόζη.

Ως προς τη σύσκεψη εις Μεμόραχη και Κονίσπολη δεν έχω ιδέαν τι απέγινε και τι αποφάσεις πάρθηκαν. Εάν ενδιαφέρεσαι ο Λευτέρης Γκουβέλης θα σε κατατοπίσει πλήρως διότι ήταν εκεί.

Εν καταλήξει όλα τα κακά και για μας και για την ελληνική επικράτεια προήλθαν από τους έλληνες Διεθμιστές, διότι με το αρρωστημένο πνεύμα τους πήγαν να τα διαλύσουν όλα βαυκαλιζόμενοι, σε Βαλκανική Ομοσπονδία, κατάργηση συνόρων και λοιπά παραμύθια. Ενώ όλα τα κομμουνιστικά κόμματα στον κόσμο είναι εθνικιστικά, Κινέζικο, Ρωσικό, Πολωνικό, Γιουγκοσλάβικο, Βουλγάρικο, Αλβανικό, είναι όλα για να αρπάξουν εδάφη μόνον οι Έλληνες δίνουν αρκεί να πάρουν την αρχή λες και έχουν μεγάλες εδαφικές εκτάσεις με ξένους λαούς. Η τρέλλα τους δεν περιγράφεται. Τελειώνοντας, με αγάπη και πολύ εκτίμηση ο συγχωριανός σας.

Με αγάπη
Ν. Σύρμος

ΤΑ ΠΙΣΤΕΥΩ ΜΟΥ

Οφείλω να δηλώσω τι πιστεύω πολιτικώς και κοινωνικο-οικονομικώς.

1. – Ανήκω στον Εθνικό Αστικό χώρο δηλαδή στον πολιτισμένο χώρο της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας.

2. – Οι πολιτικές και κοινωνικές μου θέσεις είναι:

α. – Είμαι κατά της μεγάλης φορολογίας, η οποία εγονάτισε τον έλληνα φορολογούμενο.

β. – Είμαι κατά του κύματος της εξαχρειώσεως και της διαφθοράς, καταστάσεις που προκαλούνται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ιδίως.

γ. – Είμαι κατά της κοινωνικής αδικίας, αλλά δηλώνω ότι δεν αίρεται αυτή με τον αστερισμό, αλλά μόνο με γενναία κοινωνικά μέτρα του Αστικού καθεστώτος όταν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι ο σοσιαλισμός ή αριστερισμός ισούται με τη φτώχεια.

δ. – Είμαι υπέρ της ιδιοκτησίας διότι αυτή είναι το στήριγμα και η ασφάλεια του μοχθούντος ανθρώπου, η οποία στην Ελλάδα τώρα τελευταία πλήττεται βαρέως με ένα λευκό κομμουνισμό.

ε. – Είμαι υπέρ της Ιεράς Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία αποτελεί το θεμέλιο του Ελληνισμού και την άλλη όψη του Ελληνικού Έθνους και κατά του πολιτικού γάμου, ο οποίος υπονομεύει το μεγαλείο της Εκκλησίας.

3. – Είμαι κατά του Κομμουνισμού διότι είναι εξ ορισμού εχθρός της Δημοκρατίας και της Ελευθερίας, είναι δικτατορικό σύστημα διοικήσεως.

4. – Είμαι κατά της ληστρικής εκμεταλλεύσεως του λαού από

τις κλίκες των εκμεταλλευτών και κατά της Κρατικοποίησης της οικονομικής ζωής του τόπου.

Οι κομπίνες στην Ελλάδα οργιάζουν. Οι παρανομίες έχουν γίνει συνήθεια, οι καταφερτζήδες ως τυχάρπαστοι, οι σαλτιμπάγκοι, οι αετονύχηδες και οι τυχοδιώκτες έχουν πάρει στα χέρια τους ότι βγάζει λεφτά, ότι βρωμάει κομπίνα, όπου υπάρχουν (λούφες) έχουν πέσει και τρώνε με 30.000.000 μασέλες.

Καημένε Ελληνικές λαέ ...σε δουλεύουν όλοι, σε εξαπατούν όλοι, σου πίνουν το αίμα... Ξύπνα Ελληνικέ λαέ. Ξύπνα!!!

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Εν Μελβούρνη τη 20 Μαρτίου 1986

Αγαπητέ γιε Φώτη σε φιλώ και σας εύχομαι υγεία και χαράν. Έλαβα το συστημένο γράμμα σου της 12/2/1986. Μαζί με ορισμένες Formulare. Έχετε απόλυτο δίκαιο, με το να με ζητάτε νά 'ρθω, για πάντα αυτού. Καταλαβαίνω πολύ καλά τη θέση σας, τον πόνο σας, την αγάπη σας και την εκτίμησιν όλων σας για μένα. Σας ευχαριστώ.

Το διάβασα πολύ, λόγω του ότι ήταν πολύ αισθηματικό, μ' έκανε να κλάψω πολύ. Αναφέρεσαι σε πολλές αισθηματικές πλευρές της ζωής· όλες είναι σωστές και αποτελούν τις πραγματικές έννοιες της ζωής. Δυστυχώς στην διάρκεια της ζωής περνάνε περιστάσεις και καταστάσεις κακές που κάνουν τη ζωή μαύρη και πικρή τόσο σε πολεμικές εποχές όσον και ειρηνικές.

Αποχωρίζεται κανείς από την ρίζα του από τις οικογένειες του, αυτό το ξέρεις, η ζωή είναι σκληρή δεν ξέρει από αισθηματισμούς έχει απαιτήσεις βιοτικές και βιολογικές, δεν είναι παίξε γέλασε η ζωή, είναι αδυσώπητη.

Οι αισθηματισμοί είναι τα πιο ντελικάτα νοήματα αλλά τις περισσότερες φορές δεν ικανοποιούνται.

Μπαίνοντας στο κυριο θέμα που μας απασχολεί τώρα όπως έγραψα και του Μιχάλη, έχω κάνει αίτηση στις 7 Ιανουαρίου 1986 προς την Αλβανική Πρεσβεία Αθηνών, να μου εγκρίνουν την είσοδο στην Αλβανία ως τουρίστας, για να 'ρθω στο χωριό μου, μόνο στο χωριό μου, στο σπίτι μου, στην οικογένειά μου. Εάν θα εγκριθεί καλά θα είναι, εάν απορριφθεί θα ξανακάνω αρκεί να έχω περιθώριο ζωής. Από τον Λάμπη έχω πάρει γράμμα και μου 'γραφε ότι ερώτησε κάποιον που ανακατεύεται με τέτοιες υποθέσεις και του είπε ότι είναι δύσκολο να πάρει διαβατήριο... γι' αυτό να γράψεις στον Πατέρα σου να 'ρθει αυτός εδώ, όχι να πας εσύ στην Αυστραλία, τα ίδια δηλαδή πράγματα όπως μου 'γραφες και εσύ και ο Μιχάλης. Προς το παρόν αδυνατώ να απαντήσω για τις φόρμουλες. Θα σου εξηγήσω μερικά πράγματα:

Πρώτον, ο γιατρός δεν μου επιτρέπει ταξίδι υπερπόντιο διότι ευρίσκομαι υπό ιατρική επιτήρηση, δηλαδή ζω με φάρμακα, τα οποία αλλάζουν κάθε έξι μήνες και αυτού η ζωή είναι διαφορετική. Αι συνθήκες που ζείτε εσείς αυτού είναι άλλες, επιπλέον δεν καλύπτομαι ιατρικώς, φαρμακευτικώς και νοσοκομειακώς. Έχετε βέβαια κι εσείς αλλά είναι... Δεύτερον αι φόρμουλες αυτές είναι για κακούργους και εγώ δεν είμαι ούτε μπαλίστας, ούτε κουμουνίστας, εγώ είμαι ξένος μειονοτικός και έφυγα τον καιρό που δεν υπήρχε Κράτος, δεν υπήρχε Κυβέρνηση αλλά Γερμανική Κατοχή και αλώνιζαν όλα τα κακοποιά στοιχεία. Ούτε τάξης υπήρχε ούτε δουλειά υπήρχε μόνο αναρχία υπήρχε· και αυτοί που κυβερνούν σήμερα ήταν στην Σιέπερη που δεν υπήρχε δρόμος να τους κυνηγήσουν οι Γερμανοί.

Μετά από 8 (οκτώ) μήνες της απομακρύνσεώς μου από το χωριό, που τότε έφυγαν οι Γερμανοί, τότες κατέβηκαν στις πολιτείες και επέβαλαν μία τάξη. Οι φόρμουλες αυτές λοιπόν, δεν κάνουν για μένα, γι' αυτό δεν έχω τι να σου απαντήσω. Εσείς λοιπόν, νομίζω δικαιούσθε να πάρετε διαβατήριο. Γιατί να δώσουν μόνον στον Κώτσιο Λίτη και σε μερικές γυναίκες και όχι σε σας;!!!

Πουθενά δεν είναι όλος ο λαός μέλη του Κόμματος αρκεί που είστε τακτικοί πολίτες.

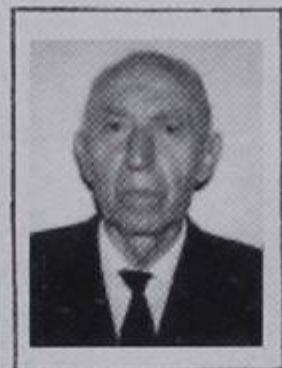
Σε άλλο γράμμα θα σου γράψω αν έχω καμία είδηση από την Πρεσβεία. Ίσως να έφυγα λίγο από το θέμα αλλά πρέπει να ξέρουμε και τι λέμε και τι κάνουμε. Για την ώρα σταματώ μέχρις εδώ τη γραφή μου.

Σας φιλώ όλους πέρα-πέρα ευχόμενος καλλίτερες ημέρες και ευνοϊκότερες. Να μου ζήσετε όλοι και να σας ακούω το καλό σας. Σας ξαναφιλώ πολλές φορές.

Ο πατέρας σας
Νικόλαος Σύρμος

FORMULARË PËR RIATDHESIM

(të plotësohet në gjuhën shqip me shkrim të lexueshëm
ose me makinë shkrimi)25-3-1987

- 1) Emri Nikola Mbiemri SIRMOS
- 2) Emri i babës Haralambi Emri i nënës Frosini
- 3) Datëlindje 27 dita — muaji 4 vjeti 1902
- 4) Vënd-lindja kalundi Derviqani Qyteti Gjinokastër Rrethi Gjinokastër
- 5) Kombësia Greke.
- 6) Shtetësia :
a) e më parshme Shqipëtar
b) e sotme Australian kur e keni marrë këtë shtetësi 1962
Nr. _____ data _____ e dokumentit të huaz që dispononi _____
- 7) Profesionin në Shqipëri para mërgimit Puntor ku e keni ushtruar (Katundi, qyteti, rrethi) _____
- 8) Data e largimit nga Shqipëria 1944 arsyeja e largimit Te gjej një fat më të mirë.
- 9) Sa herë jeni kthyer në Shqipëri dhe kur? Asnjë.
- 10) Arsimi (cilën shkollë keni mbaruar, dhe kur? Shkollën fillore në Derviqan.
- 11) Gjuhët që flisni Shqip, anglisht, greqisht, Spanjisht.
- 12) Vënd-banimit (sotëm) jashtë shtetit 3/2 THIRD AVENUE, BRUNSWICK, MELBOURNE, 3056, AUSTRALIA.
- 13) A keni kryer shërbimin ushtarak (kur, ku, grada, përçjegjësia) jo
- 14) A jeni dënuar ndonjë herë nga gjyqet: kur, përse, ç'dënim keni marrë? jo
- 15) Ku jeni regjistruar për herë të fundit si shtetas Shqiptar a) Zyra e gjendjes civile.
e Lokalitetit Derviqan e qytetit Gjinokastër b) Logota ose ambasada e R.P.
të Shqipërisë _____
- 16) Gjendja civile (beqar, i martuar) martuar.

17) Pjatatari e familjes qe kemi me vohite dhe ata ne R.P. te Shqiptarit jo

Emri e mbiemri	Lidhja e gjinis (baba, nene, gruaje, djem, vajza, eij).	Data lindja Vendi lindja	Shkencime (ne se ndonjere riutdhenshet loretke me ju)
jo			

18) Adresa ku do te banoje ne R. P. te Shqiptarit Dervicani, Gjinokaste

prane cilit person Djemt e mij me q'pusht mendoni te merret
Pensioner shtroni ne se kemi ndonje specialiteti.

NENSHKRIMI I KERKUESIT

N. Sima

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

(Μετάφρασης)

ΕΝΤΥΠΟ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΥ

(Να συμπληρωθεί στην Αλβανική γλώσσα με διαβαζόμενη γραφή ή με γραφομηχανή)

25.3.1987

- 1) ΟΝΟΜΑ : Νικόλαος ΕΠΩΝΥΜΟ : Σύρμος
 2) ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ : Χαράλαμπος ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ : Ευφροσύνη
 3) ΓΕΝΝΗΘΕΙΣ : 27 ΜΗΝΑ : 4 ΕΤΟΣ 1902
 4) ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ : ΧΩΡΙΟ : Δερβητσιάνη ΠΟΛΗΣ : Αργυρόκαστρο
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ : Αργυρόκαστρο
 5) ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ : Ελληνική
 6) ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ : α) η προηγούμενη.....
 β) σημερινή : Αυστραλέζικη
 πότε σας δόθηκε η υπηκοότητα αυτή : 1962
 ..... No..... Ημερομηνία Ξένης ταυτότητας που διαθέτετε.....
 7) ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΠΡΟ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ : Εργάτης Που το ασκήσατε (χωριό- Πόλη - περιφέρεια.....)
 8) ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ. 1944 Τα αίτια αναχώρησης : αναζητούσα μια καλή τύχη
 9) ΠΟΣΕΣ ΦΟΡΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΤΕ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΕ : Καμιά
 10) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (πi σχολείο εχετε βγάλει και πότε) : δημοτικό Δερβητσιάνης
 11) ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΟΥ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ : Αλβανικά, Εγγλέζικα, Ελληνικά, Ισπανικά
 12) ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ : 3/2 TUIBO AVENUE BRUNSWICK, MELBOURNE 3056
 13) ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ (πότε, που, βαθμός, υπευθυνότητα) : ΟΧΙ
 14) ΕΑΝ ΤΙΜΩΡΗΘΗΚΑΤΕ ΑΠΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ : (πότε, τί ποινή, τα αίτια) : ΟΧΙ
 15) ΠΟΤΕ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΚΑΤΕ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΥΠΗΚΟΟΣ ΑΛΒΑΝΟΣ ;
 α) Ληξιαρχείο κομόπολης : Δερβητσιάνη Πόλις : Αργυρόκαστρο
 β) Προξενείο ή Πρεσβεία της Λ.Δ. Αλβανίας .....

16) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ : Έγαμος

17) ΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΜΑΖΙ ΣΑΣ ΚΙ ΑΥΤΑ ΣΤΗ Λ.Δ. ΑΛΒΑΝΙΑΣ : ΟΧΙ

Όνομα & Επώνυμο (γένους (πατέρα, μητέρα, αϊμός, αλλά κορίτσι κλπ)	Ημερ γενήσεως	Αν κάποιος είναι υπήκοος τα μαζί σας
<u>ΟΧΙ</u>		

18) ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ : στη Λ.Δ. Αλβανίας : Δερβητσιάνη - Αργυρόκαστρο
 Κοντά σε ποιό άτομο : Στα παιδιά μου Με τί δουλειά θ' ασχοληθείτε :
Συνταξιούχος Ο ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

Αθήνα Μαρτίου 23-1987

Αγαπητέ μου Νίκο, σε χαιρετούμε όλοι μας και σου ευχόμαστε να είσαι καλά.

Έλαβα το γράμμα σου και χάρηκα, είδα να μου γράφεις κάπως διαφορετικά, κάτι πιο ευχάριστο και που από καιρό ήθελα να σου γράψω και να σου προτείνω κι εγώ αλλά δεν τολμούσα, φοβούμενος μην με παρεξηγήσεις.

Είδα ότι σκέπτεσαι να πας κάτω για οριστική εγκατάσταση, εφ' όσον δεν σου επιτρέπουν απλή επίσκεψη. Αυτό πρέπει να το κάνεις. Δεν θα σου συνιστούσα κάτι τέτοιο πριν 15 χρόνια, όμως τώρα επιβάλλεται, θα προσφέρεις την ύστατη στιγμή λίγη χαρά στον εαυτό σου και στους εναπομείναντες δικούς σου.

Δεν είναι προδοσία του αγώνα μας και των ιδανικών μας, δεν είναι λιποταξία, δεν είναι εγκατάλειψη. Άλλοι εγκατέλειψαν το μετερίζιό μας, άλλοι λιποτάκτησαν, άλλοι μας προδώσανε. Εμείς είμαστε τα μεγάλα θύματα. Να πω εύχομαι ο Θεός να τους την πληρώσει, είναι μεγάλη κουβέντα και δεν την λέγω. Φοβάμαι την μήνη των Θεών και δεν είναι μόνο αυτό, δεν μας προδώσανε μόνο αυτοί. Προδώσαμε και εμείς τους εαυτούς μας, εμείς τ' αδέρφια μας.

Ξέρεις πόσοι Βορειοηπειρώτες είναι προδότες; Ξέρεις πόσοι ανώνυμοι και επώνυμοι για μια Visa λίγων εβδομάδων προδίδουν ιερά και όσια; Θα τρομάξεις αν σου πω ονόματα!! Όχι από την πέρα μεριά που θα υπήρχε και κάποια δικαιολογία αλλά από τούτη την πλευρά. Τέτοιος ξεπεσμός, τέτοια παλιανθρωπιά. Θεέ μου, ντρέπομαι που είμαι άνθρωπος με κάτι τέτοιους Πήλιο Γκούσηδες και Θανάση Βάγηδες!!

Γι' αυτό σου λέγω: Έδωσες πολλά, τα 'δωσες σχεδόν όλα, τουλάχιστον τούτα τα λίγα που σου μένουν κράτησέ τα για τον εαυτό σου. Σου ανήκουν. Φτάνει πια η προσφορά και η θυσία, υπάρχουν νεώτεροι. Ας παραλάβουν την σκυτάλη και ας συνεχίσουν

τον αγώνα αν νομίζουν ότι αξίζει να ζήσουν ελεύθεροι, αν δεν το αξίζουν, τότε δεν αξίζει και η από μέρους μας θυσία.

Νίκο, είσαι σε τιμητική αποστρατεία. Είσαι ένα επίλεκτο μέλος μιας σωστής κοινωνίας. Είσαι όμως παράλληλα έξω από το στίβο τον αγωνιστικό, γι' αυτό Σου συνιστώ με όλη μου την καρδιά να πας κάτω και να κλείσει ο επίλογος της ζωής σου στη Δερβιτσιάνη, στα παιδιά σου και στα εγγόνια σου, στον τόπο που γεννήθηκες.

Είναι όμως πολύ καλύτερα να τερματίσει κανείς τη ζωή του στον τόπο που γεννήθηκε, εκεί που τερμάτισαν και όλοι οι δικοί του έστω και χωρίς παπά και ψάλτη.

Να είσαι βέβαιος ότι τα ίδια ακριβώς λόγια θα 'λεγα και στον πατέρα μου, τις ίδιες παροτρύνσεις θα του έκανα.

Υ.Σ. Χαιρετισμούς στον κ. Πέτρολη, Βασίλη Μουντζούρη και Γρηγόρη οικογενειακώς.

Πάντα με αγάπη κι εκτίμηση
Βασίλειος Ν. Μάσσιος

Μεμβούρη

Τῆ 25 Μαρ. 1987

Ἀγαπητά μου παιδιά Φώτη καὶ ἔλλη
 σας φιλώ μαζί με τὰ παιδιά σας τὰ ἐγκυο-
 νάμα μου. Σοὺ βτέρω συλλιμένο γράμμα
 μέ τās αἰτήσεις καὶ με τρεῖς φωτογραφείας
 νά τās υαοβάης εἰς τὸ υαουρχεῖον
 πρὸς ἐνχυρίσιν ὅσως μού γράφο.
 Ἐνήργυσε ὅσως νομίση σωστά καὶ μάνης.
 ἐγὼ ἔχω κρατήση (φωτοπόση) γὰ καὶ ἐνδεχο-
 μένο, ἴσως χαδούν, ἔχω καὶ τὰ ἐτήχη
 εἶν Ἀθωνική πρεσβεία ἐν ἀνάγκη.
 Μόνον τὰ μού γράμματα εἰν τὰ ἔλαβες καὶ εἰν
 τὰ υαέ βαρες εἰς υαουρχεῖο. ταυτὰ γιὰ τὴν ἔρα.
 ὅσον ἀσπρά τὴν δεινὴν μου κατὰ βλαστη-
 νὴς υγείας, ὅτε ὡσὶν καὶ τόσο κατὰ
 γιὰ τὰ μὴν ἐδουραζάθω τὰ ἴδια, δὰ διαβάς
 βία γράμματα τὸν ἔγνων, δέν ἔχω τίποτε
 ὅλα καὶ σοὺ αὐ, ἐγὼ μάνε τὸ κατὰ μου σου.
 εἶη τὴν αἰτησίαν μου εἰς υαουρχεῖο καὶ
 αὐ καὶ αἶρα εἶναι δουχέρὰ τὴς Κυβερνίσεως
 παραμαχὸ ὅσε τὰ γράμματα εἰν κατέναν.
 καὶ εὐχόμενος καρδούν ὅλα βαλινά.
 Σε φιλώ οἰνογενεταίως

ὁ Πατέρας σας

Ν. Φύλης

Εν Μελβούρνη 25 Μαρτίου 1987

Καλή μου Πόλυ,

Στο δικό σας γράμμα στις 11 Ιανουαρίου 1987 που το έλαβα σήμερα 25 Μαρτίου 1987, βλέπω ότι είσθε καλύτερα από κάθε άλλη φορά όπως γράφεις. Βεβαίως δεν προσφέρεις άλλη οικονομική βοήθεια, αλλά και του σπιτιού οι δουλειές είναι κι αυτές μία μεγάλη προσφορά γιατί δεν γίνονται μόνες τους.

Μου γράφεις να κάνω τους τρόπους για να έρθω αυτού για πάντα. Λογικό και σωστό είναι, όλοι σας αυτό μου γράφετε, δίκιο έχετε όλοι σας.

Αφού δεν έλαβα απάντηση απ' την Πρεσβεία για την αίτηση που έχω στείλει εδώ και 15 (δεκαπέντε) μήνες τώρα για να μου δοθεί άδεια ως Τουρίστας, νά 'ρθω να σας ειδώ μόνος μου, ούτε πρόκειται να εγκριθεί ποτέ!!

Θα κάνω αίτηση να έρθω για πάντα αυτού στο Χωριό. Εάν εγκριθεί καλώς. Θα ειδούμε, μόνο μη βιάζεστε να χαρείς, πάρτο ψύχραιμα το ζήτημα γιατί υπάρχουν μερικές προϋποθέσεις: πρώτον εάν εγκριθεί, δεύτερον ότι χρειάζεται καιρός, το τρίτον και το σπουδαιότερον εάν βρίσκομαι εν τη ζωή, τέταρτον εάν είμαι σε θέση να ταξιδέψω και αν μεταβιβάσει τη σύνταξη.

Ας το ριξουμε στην τύχη με την ευχή νά 'ρθουν όλα ευνοϊκά, γι' αυτό να κάνουμε υπομονή κι εσείς, κι εγώ.

Χωρίς να πανικοβληθείτε εγώ με την υγείαν μου δεν πάω και τόσο καλά, όλο σκοτάφτω και μπαινοβγαίνω στα Νοσοκομεία. Κάνω κουράγιο όσο ημπορώ όμως λίγο οι αρρώστιες, λίγο τα γεράματα γίνονται πολλά και ο οργανισμός δεν αντέχει, γέρασε, εξαντλήθηκε, κουράστηκε, γι' αυτό κρατήσου γερά, σφίξε την καρδιά σου και ό,τι θέλει ας γίνει...

Αγαπητά μου παιδιά Βαγγέλη και Ευδοξία,

Σας φιλώ μαζί με τα παιδιά, τα εγγονάκια μου και σας εύχομαι υγείαν και κάθε άλλον. Έλαβα το γράμμα σου της 11 Φεβρουαρίου 1987 και χάρηκα που είσθε καλά. Το ξαναδιάβασα πολλές φορές και σε ευχαριστώ που μου τα γράφεις αναλυτικά και ορθά. Μπορώ να σου ειπώ ότι κακώς κάνει το Κράτος που στηρίζεται σε συκοφαντίες διότι όταν έφυγα εγώ τον Φεβρουάριο του 1944, αυτού ήταν Γερμανική Κατοχή.

Επομένως τότε δεν υπήρχε Κράτος γι' αυτό κι αυτά είναι προσωπικές εμπάθειες, από άτομα. Αυτό είναι το λάθος...

Όσον αφορά το ζήτημα που μου γράφεις για να 'ρθω αυτού για πάντα, θα κάνω αίτηση δηλαδή θα γεμίσω τα χαρτιά που μου έστειλε ο Φώτιος και θα σας τα στείλω, κουράστηκα πια. Η τακτική είναι να τα στείλω στην Πρεσβεία, έτσι είναι η διαδικασία, εσείς μου γράφετε να σας τα στείλω εσάς!!

Θα φροντίσω να στείλω και στην Πρεσβεία και σ' εσάς, εάν μπορεί να γίνει αυτό.

Καλή μου Φρόσω σε φιλώ μαζί με τα παιδιά σου, τον Γιώργο χαιρετώ και σας εύχομαι υγείαν και κάθε καλόν. Επειδή ξέρω ότι δεν θα με παρεξηγήσει που σου γράφω σε μικρό σημείωμα διότι τα ίδια θα σου γράψω κι εσένα.

Ξέρω που θα διαβάσεις στα άλλα γράμματα των αδελφών σου, γι' αυτό το θεωρώ περιττόν να επαναλαμβάνω τα ίδια.

Αυτή τη στιγμή που σου γράφω, είμαι πνιγμένος στο παράπονο και δεν ημπορώ να γράψω τίποτα άλλο, μόνον κακίζω τη μοίρα μου την κακή μου τύχη σε όλη μου τη ζωή. Σε φιλώ, σε φιλώ.

Αγαπητέ μου Χαράλαμπε και Βέφα σας ασπάζομαι πατρικώς. Έλαβα το γράμμα σου στις 26-1-87 και άργησα λίγο να σας γράψω διότι δεν ήμουν και τόσο καλά στην ουσία. Από τον περασμένο Σεπτέμβρη, που σας έστειλα τα Cheque και μέχρι τώρα δεν τα πήγα καλά με την υγείαν μου. Μα τι μπορώ να κάνω... τα χρόνια πέρασαν, ο οργανισμός ξεχαρβαλώθηκε και φυσικά αυτά είναι τα επακόλουθα των γηρατειών. Δεν υπάρχουν γεράματα χωρίς πονίδια... Φυσικά θα διαβάσεις τα γράμματα των αδελφών σου και θα ενημερωθείς για ότι σας γράφω, γι' αυτό σας τα στέλνω όλα μαζί.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

2^{ου}

Ἐπιδύμων

Διά τὴν οἰνογένεσίν μου.

ὄχα τόχασα, κρῖμα οἱ αγώνες
 τὸ εὖν διό τῃν οἰνογένεσιν ὅσα
 καὶ διό τῇν Πατρίδα.

ἀγωνίσθηκα ἀπὸ τὸ 1939-1949
 Πατριωτικά, ἐπιποθέτερα ἔργα γιὰ
 τὴν Πατρίδα ἐκονδίσθηκα ἀπολαύ-
 σονται. ὄχα χαμένον τόσάντα.
 ἔστέρησα τὴν ψυχή μου ἀπὸ πο-
 μινῆς ἀπολαύσεως διὰ τὰ δύστυ-
 χὰ συνδέσθη τὴν οἰνογένεσιν.
 εἰς μάλα Πατέρας, καὶ εἰς ἀνδρῶν
 σοιὸ ἀναγνωριστὴν τίσοις
 καὶ οἱ νοσοί μου ἔδω' ἴθ' ἴσαστε
 χαμένοι κρῖμα βέβηλα.
 συνέρομαι, συνέρομαι, ὁ ροῦς
 μου σπριγοχυρῆς πωπιναὶ διὰ
 ἴδρια, ἄνη δὲν βρίσσω μᾶλλον
 ἄνη δὲν ἵπάρχη.

Ἐπιποθέτας

N. Συρμῆς

Η Π Ε Ι Ρ Ο Σ

Ε Π Ι Ρ Ο Σ

ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ - ΕΤΟΣ 6ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 51
ΜΑΪΟΣ 1987 - ΜΑΥ 2977

Reg. by Aust. Post Publication No. VBF5785

184 BELLAIR ST. KEESINGTON, VIC 3031, AUSTRALIA
TELEPHONE 376 2861

Βορειοηπειρωτικά πένθη
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

Στις 14-4-1987 το αδυσώπητο δρέπανον του θανάτου απέκοψε το νήμα της ζωής του παλαίμαχου ενθουσιώδη πατριώτη και ακαταμάχητου αγωνιστή ΝΙΚΟΥ ΣΥΡΜΟΥ.

Ο αείμνηστος εξεμέτρησε το ζειν, χωρίς οχι μόνον να ιδή το μεγάλο όνειρο της ζωής του πραγματοποιούμενον, Την Βόρειο Ήπειρο ελεύθερη, αλλά ούτε καν ακόμη να καταξιωθή να αντικρύση και να σφίξη στην αγκαλιά του τα πέντε παιδιά του, που άφησε ανήλικα πίσω του, όταν προ 43 ετών έφυγε από την ιδιαίτερα πατρίδα για να συνεχίσει τον αγώνα εναντίον του κατακτητού στα βουνά της ελεύθερης Ηπείρου.

Την χαρά και τον καημό αυτόν, του τα εστέρησαν μόλις προσφάτως οι δυνάσται του Βορειοηπειρωτικού λαού, Αλβανοί, δια της απορρίψεως αιτήσεώς του με το αιτιολογικό

του ανεπιθύμητου να επισκεφθεί τους οικείους του.

Αυτά προς αίσχος και των κατασχύνην ινστρουκτόρων της εξωτερικής πολιτικής της αυτής Ελλάδας που λιβανίζουν και ξεσκονίζουν τους αιωνίως «μπαμπέσηδες» μισοτσάροχους Αρβανίτες, που πισώπλατα συνεχίζουν να καταπατούν βάνουσα και απάνθρωπα τα πλέον στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα των Ελλήνων της Βορείου Ηπείρου.

Ο εκλιπών εγεννήθη το 1902 στο ηρωικό Δερβιτιάνη, το μεγαλύτερο χωριό της όμορφης και χλιοτραγουδισμένης Δρόπολης, τον κυματοθραύστη όλων των Αλβανικών επιδρομών και αγριοτήτων εναντίον της Βορείας Ηπείρου. Απεφοίτησε το Δημοτικό Σχολείο του χωριού του και σαν φιλοπαθής και επιμελής edιάβαζε πολύ εφημερίδες, ιστορικά και λογοτεχνικά βιβλία, αποκτήσας ούτω ζηλευτή εγκυκλοπαιδική μόρφωση. Υπήρξε δε ευχάριστος και ακαταμάχητος συζητητής.

Ορφανόπαιδο επιδίωξε να κάνει πολλές και διάφορες δουλειές, περιπλανήθηκε και εξαναγκάσθηκε να μεταναστεύσει στην Αργεντινή το έτος 1930 για να επιστρέψει πάλι το έτος 1932 και να εγκατασταθεί πλέον μόνιμως στην γενέτειρά του. Διακρινόμενος για την φιλοπατρία και προοδευτικότητα ανεμίχθη εις την διοίκηση του χωριού του.

Η σχολική απεργία των Ελληνοπαίδων της Βόρειας Ηπείρου εξαιτίας της απαγορεύσεως της διδασκαλίας της μητρικής των γλώσσης το 1933 βρίσκει το εκλιπόντα σε πενετικήν θέσιν της περισυλλογής απολύτως μυστικώς των χιλιάδων υπογραφών των Βορειοηπειρωτών που εστάλησαν δια του υπομνήματος στην Κοινωνία των Εθνών και καταγγέλουν την Αλβανία στο Διαρκές Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Υποχρεωμένη η Αλβανική Κυβέρνηση άλλαξε πολιτικήν, έστειλε αμέσως προς την Μειονότητα τον Υπουργόν Δικαιοσύνης Ικμέτ Δελβίνα προς συμβιβασμόν.

Ούτως ελθών, εκάλεσε αμέσως δια του Νομάρχου συγκέντρω-

σιν των απομεινάντων προκρίτων των κοινοταρχών όλης της Δρόπολης εις το χωρίον Σωφράτικα. Ο εκλιπών ηγήθη της αντιπροσωπείας της Δερβιτσιάνης. Σημειωτέον ότι όλων των αντιπροσώπων τα μάτια εστρέφοντο προς την Δερβιτσιάνην.

Εις την ιστορικήν αυτήν συγκέντρωσιν ο κ. Υπουργός ΔΕΛΒΙΝΑΣ ήταν συνοδευόμενος από τους δύο βουλευτάς της μειονότητας τον κ. Ιωάννην Μέλλιον και τον κ. Σωκράτην Κάσσον ωμίλησε ευφραδέστατα εις την Ελληνικήν γλώσσαν και κατάληξε με την παράκλησιν να ανοιχθούν τα σχολεία, υποσχεθείς την απρόσκοπτον διδασκαλίαν της Ελληνικής γλώσσης από προσοντούχους διδασκάλους, για τον διορισμόν των οποίων και την μισθοδοσίαν θα εφρόντιζεν η Αλβανική Κυβέρνησις.

Εις τον κ. Υπουργόν με τας δελεαστικάς υποσχέσεις απήντησε ο εκλιπών, μέλος της αντιπροσωπείας εκ Δερβιτσιάνης, όστις αφού ευχαρίστησε τον προλαλήσαντα και δι' αυτόν την Κυβέρνηση, αιτών σε ότι ο μειονοτικός κόσμος δεν επιθυμεί να επιβαρύνει το κράτος, ζητά μονάχα από αυτό τον σεβασμό των μειονοτικών δικαιωμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται εις την δήλωσιν της Αλβανίας το 1921 προς την Κ.Τ.Ε. εν συνέχεια ανέλυε το περιεχόμενον των δηλώσεων.

Η ομιλία του ομιλητού εκ Δερβιτσιάνης κατεχειροκροτήθηκε από τους αντιπροσώπους και ο κ. Υπουργός ανεχώρησε, κάθε άλλο από ικανοποιημένος. Κατόπιν τούτου τα Ελληνικά Σχολεία ξαν' άνοιξαν και εδιδάσκετο η μητρική γλώσσα από διδασκάλους διοριζομένους και μισθονομένους από τις Κοινότητες.

Το 1940 που οι Ιταλοί και οι Αλβανοί βέβαια εκήρυξαν τον πόλεμο κατά της Ελλάδος και που έπαθαν αμφότεροι γνωστή πανωλεθρία, ο αείμνηστός μας Νίκο Σύρμος εθελοντικά παρουσιασθείς εχρησιμοποιήθη καλός οδηγός των προελαυνόντων μονάδων του Ελληνικού Στρατού.

Το 1941, όταν ο ελληνικός στρατός εγκατέλειπε την Βόρειο Ήπειρο, ο εκλιπών όχι μόνον δεν έφυγε όπως έκαμαν πολλοί

άλλοι, αλλά έμεινε στο χωριό και με αστέρευτη αυτοπεποίθηση εν συνεργασία με άλλους ίδρυσαν την οργάνωσιν Μέτωπον Αρμύνης Βορείου Ηπείρου, η οποία εφοδιασθείσα με οπλισμόν από τον υποχωρούντα ελληνικόν στρατόν, έγινε αμέσως μετά ταύτα ο φόβος και τρόμος των Αλβανών επιδρομέων. Έδρα της Μ.Α.Β.Η. υπήρξε το Αργυρόκαστρον με Αρχηγόν τον αείμνηστον Βασίλη Σαχίνην και συμπεριλαβούσα εις τους κόλπους τα ικανά κι αποφασιστικά στελέχη εξαπλωθείσα δε εις όλα τας πόλεις της Αλβανίας.

Στα τέλη του 1942 ο Βορειοηπειρώτης προσέφερε ανεκτιμήτους υπηρεσίας εις τους Συμμάχους δια της συλλογής και διαβιβάσεως πολιτιμων πληροφοριών.

Την περίοδο αυτή αρχίζει η εξαίρετος εθνική και η επαναστατική δράσις του Νίκου Σύρμου, του άνδρα τον οποίον Αποχαιρετούμε σήμερα, υπήρξε ασυγκρίτως μεγάλη δια της αναλήψεως παρατόλμων και επικινδύνων αποστολών.

Κατά τας αρχάς του 1943 δύο φορές πηγαίνει στα Τίρανα προς παραλαβήν πληροφοριών για την δύναμη, την κίνησιν και τον οπλισμόν των Ιταλικών στρατευμάτων στα Βαλκάνια. Πληροφοριοδότης ο εκ Κορυτσάς Ελληνικής καταγωγής Δημήτρης Δεσπότης, απόφοιτος της Σχολής των Ευελπίδων επί Παγκάλλου, ο οποίος με τον βαθμόν του Ταγματάρχου υπηρετούσε στον Αλβανικό Στρατό αποσπασμένος στο Υπουργείον Στρατιωτικών.

Το εν λόγω είχε μυήσει εις την οργάνωσιν της Μ.Α.Β.Η. ο αδελφός του Κωστάκης Δεσπότης εκλεγείς μέλος της Κεντρικής Επιτροπής αυτής και ο οποίος ήταν Πρωτοδίκης στο Αργυρόκαστρο.

Οι δύο αυτοί αδελφοί είχαν τραγικό θάνατο· ο μεν Δημήτρης εξετελέσθη με την επικράτηση του κομμουνισμού στην Αλβανία, ο δε Κωστάκης μόλις έμαθε τον θάνατο του αδελφού του, έπαθε νευρική κρίση και λέγεται ότι αυτοκτόνησε αργότερα.

Την ίδια περίοδο ο Νίκος μετέβην δύο φορές πολύ σημα-

ντικές εις τα βουνά της Ηπείρου ως σύνδεσμος της οργανώσεως δια να μεταφέρει τας συγκεντρωθείσας πληροφορίες εις το Αρχηγείον της ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ υπό τον Ναπολέοντα Ζέρβαν, όπου και την Αγγλικήν αποστολή.

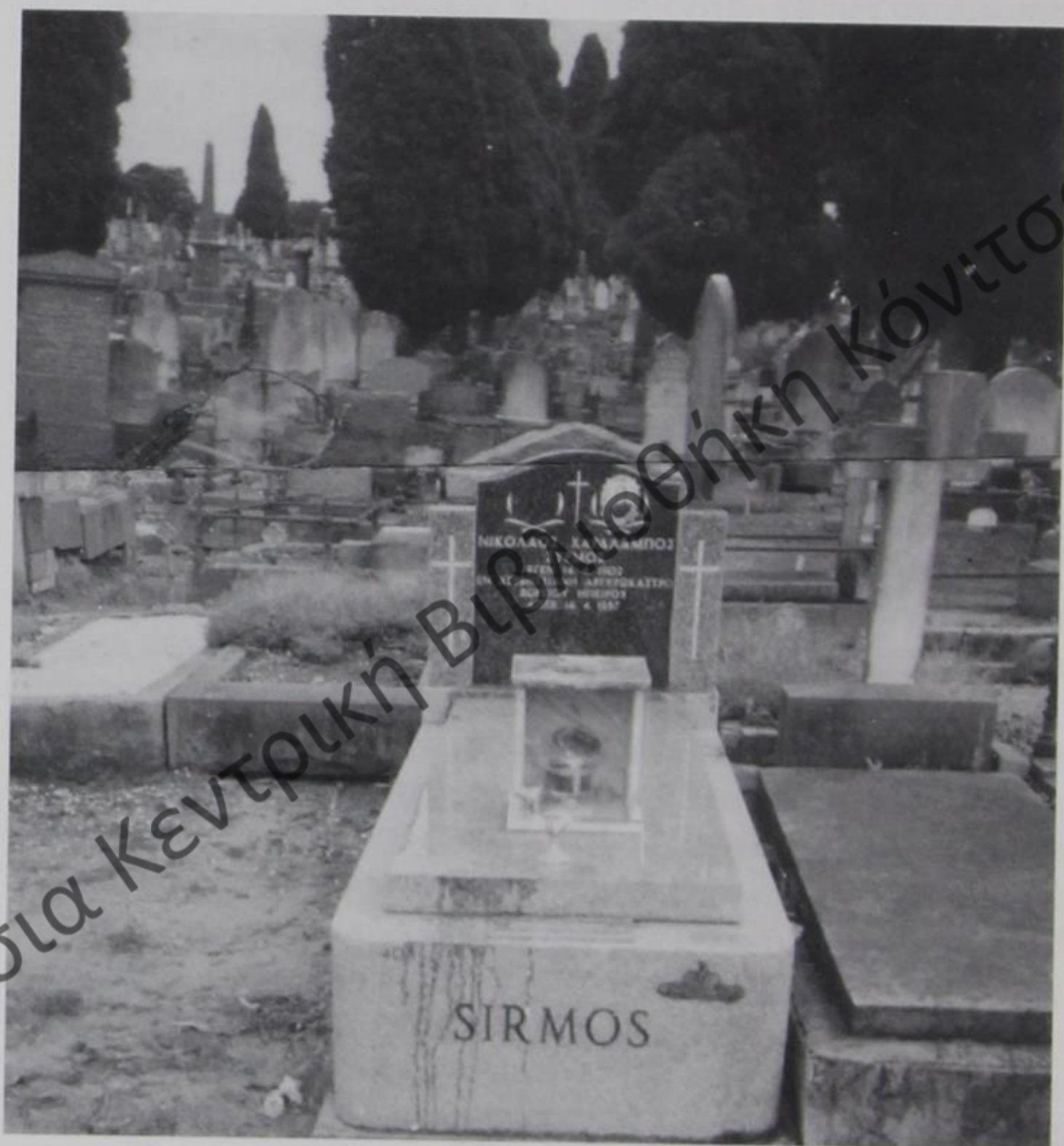
Τον Φεβρουάριο του 1944, όταν το όψιμον απελευθερωτικόν κίνημα των Αλβανών με τας ευχάς και ευλογίας του προδοτικού Ε.Α.Μ. έπνιγε στο αίμα την μειονότητα δια της δολοφονίας και εκτελέσεως ανωτέρων στελεχών της Μ.Α.Β.Η. ο αείμνηστος μαζί με άλλα 35 μόνον χωριανά του παιδιά, φεύγουν οπλισμένοι για τα Ηπειρωτικά βουνά και όπου ενταχθέντες εις τας μονάδας των ανταρτών των ΕΟΕΑ, επολέμησαν κατά του κατακτητού μέχρι της απελευθερώσεως της Ελλάδος.

Το 1947 συλλαμβάνεται και φυλακίζεται στην Βορειο Ήπειρο για οκτώ χρόνια η σύζυγός του, έτσι έμειναν απροστάτευτα τα πέντε ανήλικα παιδιά τους. Το γεγονός αυτό τον αναγκάζει να μεταναστεύσει το 1949 στην Αυστραλία ούτως ώστε εργαζόμενος να βοηθήσει τα παιδιά του. Και προς μέγαλον του έπαινον το έπραξε με το παραπάνω. Εργάσθηκε σκληρά, ήτο ανυποχώρητος και τα βοηθούσε με κάθε είδους τρόπο μέχρι προχθές που άφησε την τελευταία του πνοή.

Και εδώ στην Αυστραλία δεν έπαυσε ούτε στιγμή να ενδιαφέρεται και εργάζεται για τον ιερό σκοπό μας. Υπήρξεν επίλεκτον μέλος της Ενώσεως Βορειοηπειρωτών Αυστραλίας και ταύτην της Πανηπειρωτικής Ομοσπονδίας.

Αποχαιρετούμε σήμερα τον υπέροχο αγωνιστή του οποίου η ζωή αναλώθηκε στον αγώνα. Αισθανόμαστε την βαρειά κληρονομιά που μας αφήνει. Κατανοούμε την ανάγκη να τον ανακουφίσουμε και να Του καταστήσωμε ελαφρότερο το χόμα της φιλόξενης αυτής Χώρας που τον εσκέπασε. Γι' αυτό και Του υποσχόμεθα πως θα συνεχίσουμε τον ευγενή αγώνα μας δια την κατάκτησιν του ιερωτέρου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της Ελευθερίας.

Φίλε, συμπατριώτη και συμμαχητή Νίκο Σύρμο!
 Κοιμήσου τον ύπνο του δικαίου. Στη ζωή εξετέλεσες με το
 παραπάνω το καθήκον σου. Ο Ιερός Αγώνας μας παρ' όλες τις

αντιξοότητες θα αχθεί σε Αισίον πέρας γιατί είναι δίκαιος και γιατί
 θέλουμε όλοι εμείς οι Βορειοηπειρώτες που το ετάξαμε αυτό ως
 σκοπό της ζωής μας, την Απελευθέρωση της Βορείου Ηπείρου.

Και αν ακόμη και εμείς δεν προλάβουμε, θα μεταλαμπαδεύσουμε την πατριωτική φλόγα όπως ήδη το έχουμε πράξει και θα παραδώσουμε την αγωνιστική σκυτάλη στα παιδιά και τα εγγόνια μας ακόμη, για να συνεχίσουν αυτοί τον αγώνα μέχρι της δικαίωσής του.

Και τότε Σου υποσχόμεθα ότι τα κόκκαλά σου θα αναπαυθούν στη Δερβιτσιάνη κοντά στους τάφους των γονέων σου και δίπλα στην αγαπημένη και πολυβασανισμένη σύζυγό σου, που μόλις περίσου έφυγε κι αυτή απ' την ζωή, σύμφωνα με την επιθυμία σου και ως επιστέγασμα δικαίωσης των αγώνων σου. Αιωνία σου η μνήμη. Αιωνία σου η μνήμη αξέχαστε και αγαπητέ μας ΝΙΚΟ.

ΘΩΜΑΣ ΛΙΛΛΗΣ

Μελβούρνη Απρίλιος 1987

Είπαν:

Ήταν αξιοπρεπής

Με τον αείμνηστον Νικόλαον Σύρμον εγνωρίστηκα το έτος 1956 σε μίαν εκδρομή αναψυχής των Ελλήνων Ηπειρωτών της Μεμβούρνης που εγινόταν σε ειδικά δασώδη προάστεια αναψυχής της πόλεως αυτής.

Ήταν αγαπητός με όλους, σοβαρός και επίμονος στις όποιες συζητήσεις, αυτοδίδακτος και με πολλές εγκυκλοπαιδικές γνώσεις, ικανός να πείθει τον καθένα μας για όποιο ζήτημα προέκυπτε.

Τον θαυμάζαμε και τον σεβόμασταν για τις ποικίλες συμβουλές του, συμβουλές ενός αγαπητού Πατέρα.

Ζούσε ολομόναχος στην ολοκάθαρη κατοικία του που λόγω της καρδιακής προσβολής του για πάσα τυχόν βοήθεια την επέλεγε κοντά σε Νοσοκομείο και σε συγκοινωνιακούς κόμβους.

Εργαζόταν πολύ. Και πολύ σκληρά μάλιστα μέχρι τα 70-71 χρόνια στο «General Motors» σαν ελεγκτής. Προτιμούσε τις νυκτερινές βάρδιες για να κερδίζει κάτι επιπλέον για την ταλαίπωρη οικογένειά του, που όταν ακούγαμε τον πολύ βασανισμένο βίο του από τα συγκινημένα χείλη του ήταν κάτι το εξαιρετικό και λυπητερό.

Στο ελληνικό καφενείο «Akropolis» στο Lonsdale Street που πλημμύριζε από Έλληνες της Αυστραλίας και ιδίως από Έλληνες Ηπειρώτες και Βορειοηπειρώτες ο πάππο Νικόλας (έτσι τον φωνάζαμε) ήταν από τους καλύτερους συζητητές. Όταν έφτανε σ' αυτό το κέντρο ανακούφισης, έλεγε με το λεπτό του χαμόγελο: «Ποιος θέλει να συζητήσει μαζί μου σήμερα παιδιά;» Ήταν δε σε θέση να αποστομώσει τους πάντες και για κάθε ζήτημα που προέκυπτε...

N. Σύρομος, A. Μοκογιάννης, Θ. Μάνος, Γ. Σύρομος, 1979.

Ο οικογενειακός του πόνος ήταν γι' αυτόν αγιάτρευτη πληγή. Σε μία επιστολή που μου έστειλε στα μέσα τις δεκαετίας του '70 μου έγραφε:

Απόστολε! Κάνε μου τη χάρη (τα έξοδα δικά μου) και πήγαινε μέχρι το χωριό μου σαν επισκέπτης για να ιδείς την οικογένειά μου και να μου πεις τα νέα, τι κάνουν. Δεν ημπορώ να επικοινωνήσω μαζί τους... Είσαι Έλληνας πολίτης και ίσως σε αφήσουν να τους επισκεφτείς. Δεν ξέρω όμως μήπως γίνω αιτία και σε φυλακίσουν;!...

Τον φιλοξένησα στο Φαληράκι της Ρόδου που ήρθε το 1972 για διακοπές με τα έξοδα της Αγαθοεργούς Ηπειρωτικής Αδελφότητας της Μελβούρνης. Πήγε τότε στα Ιωάννινα και είδε με πολύ πόνο μακριά απ' την μεθόριο το αγαπητό του Δερβητσάνη... Το 1977 ήταν πολύ χαρούμενος. Ήρθε τότε για δεύτερη και τελευταία φορά στην Ελλάδα σαν επισκέπτης στο σπίτι μου...

Έτρεξε στην κουζίνα όπου ήταν η γυναίκα μου Στέλλα και της είπε: «Παιδάκι μου, παιδάκι μου. Θα σου ειπώ ένα χαρμόσυνο: ένας άγγελος ήρθε και περιμένω να μου φέρει νέα απ' την οικογένειά μου... Τον είδα στην Ασφάλεια που τον πήγαιναν για ανάκριση. Μόλο που είναι από το σόι μου, δεν γνωριζόμαστε, είναι νέο παλικάρι, ένας “φυγάς” όπως μας αποκαλούνε. Ονομάζεται Γρηγόρης, γιος του εξαδέλφου μου Χρήστου. Περιμένω με ανυπομονησία να τον ιδώ, ίσως αύριο...»

Όταν ξαναπήγα στην Αυστραλία το 1979, τον επισκέφτηκα τότε στο νέο σπιτάκι του, στο Brunswick, κοντά στο «Victoria Hospital». Όπως πάντοτε ολοκάθαρος, με την άσπρη πετσέτα στον ώμο του, σαν ένας καλός σερβιτόρος, μας προσέφερε το ωραίο μαγείρεμά του. Μαζί μου ήταν ο θείος, (ο Θεόδωρος Μάνος) και ο Γρηγόρης, που μόλις είχε πάει στη Μελβούρνη.

Στο χωλ του σπιτιού μία ωραία βιβλιοθήκη γεμάτη από εκλεκτά βιβλία που αγαπούσε πιο πολύ, ιστορικά, πολιτικο-οικονομικά και στρατιωτικού περιεχομένου.

Από τότε δεν τον ξαναείδα!

Αιωνία του η μνήμη.

Αθήνα, Μάιος 1991

Απόστολος Μπακογιάννης
Νικολάου Φραγκούλη 24
Πειραιάς.

Ο Πάπο - Νίκος Σύρμος

Ήταν καλοκαίρι του 1977 όταν γνώρισα τον Παπο-Νίκο. Είχε έρθει από την Αυστραλία στην Αθήνα γεμάτος λαχτάρα να δει την Ελλάδα που τόσο πολύ την αγαπούσε, να πάει όσο πιο κοντά μπορούσε στη Βόρεια Ήπειρο και κυρίως στην αγαπημένη του Δερβιτσιάνη, να αναπνεύσει έστω κι από πολλά χιλιόμετρα μακριά τον αέρα που ανέπνεαν όλα τα αγαπημένα πρόσωπα που είχε αθέλητα αφήσει εκεί.

Όλος του ο πόνος, η λαχτάρα και η αγωνία από τον χωρισμό και την τύχη των δικών του ήταν ζωγραφισμένα στο πρόσωπό του. Ούτε στιγμή δεν περνούσε όχι μόνο να τους σκέφτεται (γιατί αυτό ήταν ένα μόνιμο αναμμένο καρφί στην καρδιά του) αλλά να μην μιλάει γι' αυτούς. Μιλούσε κι έλεγε όλη του την Οδύσσεια από την ημέρα που κλείσανε τα σύνορα της Αλβανίας μέχρι την ημέρα που τον γνώρισα.

Θυμόταν πόσες φορές πέρασε λαθραία μέσα από τα σύνορα για να τους πάρει. Την προδοσία που του έγινε, τον κίνδυνο που διέτρεξε κάνοντας αυτό το εγχείρημα και μετά ο πόνος, η θλίψη, η νοσταλγία για το χωρισμό του από τη σύντροφό του και τα παιδιά του.

Κράταγε σαν ιερά κειμήλια, τις φωτογραφίες και αυτά τα λιγοστά λογοκρινόμενα γράμματα που κατάφερναν να φτάσουν σ' αυτόν. «Αυτή είναι η γυναίκα μου που ήταν χρόνια στη φυλακή κι εδώ αυτά είναι τα παιδιά μου. Άραγε θα με αξιώσει ο Θεός να τους δω καμιά φορά;» Μόνο γι' αυτό το σκοπό ζούσε και προσπαθούσε να κρατήσει την άρρωστη και ταλαιπωρημένη καρδιά του μόνο και μόνο για να σφίξει στην αγκαλιά του όλα αυτά τα λατρεμένα δικά του πρόσωπα.

Ο χαμός της γυναίκας του ήταν γι' αυτόν ένα μεγάλο πλήγμα που δεν μπόρεσε να το ξεπεράσει· μαζί μ' αυτήν λες και χάθηκε ο μισός κόσμος. Τον έπνιγε η αδικία τον εξόργιζε η αναλγησία...

Έγραφε πολλές αναμνήσεις από την Κατοχή και μετέπειτα. Ζούσε μια μοναχική ζωή και μόνο οι αναμνήσεις και η ελπίδα της αντάμωσης τον κρατούσαν στη ζωή.

ΚΟΥΛΑ ΖΑΧΟΥ (ΠΗΤΑ) 1977.

Τον γνώρισα αξιοσέβαστο παλπού – συνετό, λογικό, προσκόλλημένο με πάθος στα παλιά – ιερά του Έθνους μας, πατρίδα, οικογένεια, πίστη.

Δεν αξιώθηκε να δει το άνοιγμα των συνόρων, να δει τα παιδιά του, τα εγγόνια του και να χαρεί! Άφησε εκεί στην ξενιτιά την τελευταία του πνοή, χωρίς ένα χέρι αγαπημένο να του βρέξει τα χείλη, να του χαϊδέψει το μέτωπό του, να του ανακουφίσει τον πόνο στις τελευταίες του στιγμές...

Άγριοι που είναι οι άνθρωποι, χειρότεροι κι απ' αυτά τα σαρκόβόρα θηρία, γιατί εκτός από σάρκες... κατατρώνε τις ψυχές και τις ελπίδες.

Αθήνα 1992

Βασιλική Ζάχου (Πήτα)
Βασιλέως Αλεξάνδρου 12 Άγιοι Ανάργυροι

Έφυγε για το αιώνιο ταξίδι του

Ο εκδότης της εφημερίδας «Ήπειρος» Πέτρος Πετράνης που εκτύπωσε τον επικήδειον του αείμνηστου Νικολάου Σύρμου και του αείμνηστου Θωμά Λίλλη, παλαιμάχου και τελευταίου φρουρού της παλαιάς ηπειρωτικής πατρίδας της παροικίας Μελβούρνης της Αυστραλίας, ένας άξιος συμπολεμιστής των, ανάμεσα στ' άλλα γράφει:

«...Μονάχα όταν είσαι γονατιστός μπροστά σε μεγάλα ιδανικά είσαι ψηλός και μεγάλος...»

Η πολύπλευρη πατριωτική βιογραφία του Νικολάου Σύρμου είναι γεμάτη δράση και αγώνες για τα ιερά χώματα της ιδιαίτερας μας πατρίδας, την Βόρεια Ήπειρο.

Από τον ερχομό του εδώ στην Αυστραλία μπορώ να πω ότι πρωτοστάτησε σε κάθε οργανωμένη ενέργεια των εδώ Ηπειρωτών και ιδιαίτερα των ΒόρειοΗπειρωτών στην Ένωση των οποίων ήταν βασικό μέλος.

Διετέλεσε Πρόεδρος της Αγαθοεργούς Ηπειρωτικής Αδελφότητας και αντιπροσώπευσε την εδώ Αδελφότητα της Αυστραλίας στο Συνέδριο της Πανηπειρωτικής Ομοσπονδίας Αμερικής - Αυστραλίας και Καναδά που έγινε στα Ιωάννινα το καλοκαίρι του 1972, αν θυμάμαι καλά.

Δεν αξιώθηκε ο αείμνηστος Νικόλαος Σύρμος να επισκεφθεί το αγαπητό του χωριό το Δερβητσάνη, όπως αξιώθηκε ο αείμνηστος Θωμάς Λίλλης, με την γυναίκα του Όλγα για να ιδεί την πολυαγαπημένη οικογένειά του, που άθελα είχε αφήσει εκεί, αλλά όχι όμως εγκατελειμμένη, γιατί με όλες τις αδικίες που του προ-

σέφερε η πικρή ζωή του και που τις αντιμετώπισε γενναία, έκανε το ύστατο χρέος του προς αυτήν, στέλνοντας τον μόχθο του, τον ιδρώτα του και τα κόπια του με κάθε είδους τρόπο.

Ήταν πολύ εργατικός και πολύ ευαίσθητος. Δεν ήθελε να πληγώσει κανέναν γιατί τον πόνο της πληγής τον ε γνώριζε καλύτερα από κάθε άλλον.

Στα 1930, ορφανόπαιδο τότε σε ηλικία 28 ετών επήγα στην Αργεντινή γιατί εκεί ήταν παλαιά κι ο Πατέρας μου μας έλεγε. Έλπιζα να αξιωθώ...

Μας ανεβάσανε σε ένα τρένο και μας κατέβασαν σε κάτι απέραντα δάση πολύ μακριά. Κόβαμε κορμούς και τους μεταφέραμε κάπου κοντά στον σιδηρόδρομο για να τους φορτώνανε κάποιοι άλλοι σκλάβοι σαν και εμάς.

Για κρέας (αδέσποτα γελάδια), άφθονο, για ψωμί και ιδίως για νερό, σε αυτήν την τρομαχτική ζέστη, τα παίρναμε σε μπιτόνια που μας τα άφηνε το τρένο κάτω στις γραμμές όταν περνούσε.

Κάναμε το σταυρό μας ποτέ θα μας έπαιρνε το τρένο αλλά πού; Αυτό περνούσε πολύ αραιά και τις περισσότερες φορές δεν σταματούσε. Όταν άφηνε τα μπιτόνια σφύριζε να κατεβαίναμε να τα παίρναμε. Ήταν απέραντη ερημιά...

Ύστερα από δύο χρόνια επέστρεψα, έκανα οικογένεια, άνοιξα και ένα φούρνο στο χωριό μου και το ψωμί το έδινα στους αγοραστές μου συχωριανούς γράφοντάς τους σε ένα τετράδιο χρεώσεων που ποτές δεν πήρα ούτε τα μισά χρήματα γιατί ο κόσμος πείναγε, ο κάμπος ήταν ξηρός και καιγότανε με το φως του φεγγαριού, γι' αυτό ταξιδεύαμε.

Στη ζωή μου εξετέλεσα πολλές δουλειές μέχρι που άθελα μου αποκόπηκα από την οικογένειά μου, με την ελπίδα της επιστροφής μου που δεν έγινε ποτέ. Κρίμα για μένα, κρίμα...

Αυτά και πολλά άλλα μας έλεγε με πόνο και πολλές φορές δάκρυζε. Δάκρυζε ένας πεπειραμένος άνδρας για την μοιραία τύχη του. Στα 1964 αγόρασε και έβαλε μπρος να χτίσει ένα σπίτι. Εγώ

Πέτρος Πετράνης, Φώτιος Ν. Σύρμος, Ιούλιος 1997 Μελβούρνη.

φυλάγω το σχεδιάγραμμα για κειμήλιο, όπως είχα φυλάξει και σου παραδίνω αυτό το μικρό γράμμα που ο Πατέρας σας είχε γράψει λίγο καιρό πριν πεθάνει. «Το ενθύμιο για την οικογένειά μου». Έχω επίσης την έκθεση - επιστολή που έστειλε στον Λυκειάρχη Νίκο Παπαδόπουλο που γράφει για τους αγώνες του κατά την διάρκεια της Κατοχής και μέχρι της αφίξεώς του εδώ στην Αυστραλία.

Ήταν σπάνιος χαρακτήρας, μελετούσε πολύ και τραγουδούσε με καημό τα πολυφωνικά Ηπειρώτικα μαζί με τον Θωμά και την Όλγα Λίλλη, στις ονομαστικές εορτές, στις εκδρομές και σε διάφορα γλέντια. Ο θάνατός του ήταν μεγάλη απώλεια για την πολύ ταλαιπωρημένη οικογένειά του.

Εύχομαι σε σένα και στα αδέλφια σου να είστε πάντα καλά να συνεχίσετε το παράδειγμα του πατέρα σας και όλων εμάς των παλιών συμπατριωτών.

Μελβούρνη, Ιούλιο 1997.

Με αγάπη

Πέτρος Πετρούνης

1 Wight Street Kensington Vic.

34076

24-12-70

72964

ΔΗΛΩΣΙΣ "Η ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ

Άρθρον 1 Ν.Δ. 105/69 « περί ατομικής εϋθύνης του δηλοϋντος η βεβαιϋντος ».

Προς (1) Α.Ε.Δ / Δ.Ε.Π.Α.Θ.Α.
Ο υπογεγραμμένος (ονομα) Νικιόζαος
(επώνυμον) Σιρμος

του (ονομα πατρός η συζυγου) Παραζαζιμόυ και της (ονομα μητρός) Εϋφροσύνης
το γένος (μητρός) Εϋφροσύνης Σπαΐα γεννηθείς εν Αιερβικισιάνη Ρ. Ηπειρου
το έτος 1913 κάτοικος 44 BARKLEY STREET, CARLTON-MELBOURNE
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

επαγγέλματος έργατου κάτοχος του δεκτέου
ταυτότητος εκδοθέντος την 25/4/1945 υπό της Απολυτηρίων ΕΟΕΑ
Εθν. Ομάδων Ελληνικων Ηλικιω

δηλώ-~~ββαίω~~ (2) δια της παρούσης επί ατομική μου ευθύνη και εν γνώσει των κυρώσεων των οριζομένων υπό των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 και 4 του Ν.Δ. 105/1969 « περί ατομικής ευθύνης του δηλοϋντος η βεβαιϋντος », καθ' ός: « 1. Με φυλάκισιν τουλάχιστον ενός έτους και εν ύπαρξη με φυλάκισιν τουλάχιστον δύο έτων τιμωρείται όστις εν γνώσει δηλοΐ η βεβαίωσις ψευδή γεγονότα η αρνεΐται η αποκρύπτει τ' αληθή δι' έγγραφου δηλώσεως η βεβαιώσεως προωρισμένης νά παράσχη πίστιν προς π΄σαν Αρχήν η Υπηρεσίαν η Νομικόν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου η Όργανισμόν η Επιχείρησιν δημοσίου χαρακτήρος ». « 4. Τά κατά τάς προηγουμένας παραγράφους έγκλήματα εισάγονται δι' απ' ευθείας κλήσεως και εκδικάζονται υπό των κατά τάς γενικάς διατάξεις αρμοδίων δικαστηρίων. Η δ' επιβαλλομένη δια την διάπραξιν του εν παραγράφω 1 του παρόντος άρθρου οδίκηματος στερητική της ελευθερίας ποινή, δέν μετατρέπεται εις χρηματικήν », ότι:

Κατελάγη τον Μαρίον μου το 1944. Εγώ ε'ββαίω
Ταγμα τον Στρατηγόν, με' Οπομικόν τον Ν. Καζηνοδάτην.
Έξατον μέσον εις τα' κα' κα' τον μαχας'.

-Μαχων Νικιοζι' τον εναντιον των Γερμανων 24-25 Μαΐου. (3)

Εν Μυτιλήναι τη 13 Δεκεμβριον 1970

Ο δηλων η βεβαιων
Νικιόζαος

(1) Αναγράφεται υπό του δηλοϋντος η Αρχη η Υπηρεσία η τό Νομικόν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου η Όργανισμός η Επιχείρησις δημοσίου χαρακτήρος προς ην απευθύνεται η δήλωσις.
(2) Διαγράφεται κατά περίπτωση η έτέρα των λέξεων « δηλώ » - « βεβαιώ ».
(3) Έν ανεπαρκεί του χώρου η δήλωσις συνεχίζεται εις την οπισθίαν όψιν και υπογράφεται υπό του δηλοϋντος.

- #
 - Μαχών Λαζάρου, εναντίον των Γερμανών, 27^η Ιουνίου 1944.
 - Μαχών από 5 μέχρι 10 Ιουλίου, πρώτον εναντίον των Σερβοκομμουνιστών και εν συνεχεία εναντίον των Γερμανών εις την Κασσοίμωι-Πρεβέζης

Μετα ταύτα υπερέβη εν συνεχεία εις την δεξιάν των Υφανίων ενό των Σφειών, μέχρι της Αργυροφράξου εις πόρην ενό των Σερβικών στρατών και εν συνεχεία εις την φρουράν της πόρην, μέχρι της τομαλίδου εις Κερκεράν ενθα έγραβον το αντοχέριον των Σερβικών στρατών και πλείονος της Εδροφραξίας.

Επανάστασις και γυμνασία, εις Αργυροφράξιν

Ο δαμάσκος

Ν. ΣΥΡΜΟΣ

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κωνσταντινούπολης

ΠΡΟΣ : Σύρμος Φάτιο
Ελιώνος 47 Καμίνια
Τ.Κ. 18540 Πειραιάς

ΣΧΕΤ : Η από 27-10-97 Αίτηση σας

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡ/ΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Τμήμα 2ο

Αρ. Πρωτ. 71532

Αρ. Σκ. 895

Τηλ. 7484885.

Βεβαίωση

1. Βεβαιώνεται, ότι ύστερα από έρευνα που έγινε στα επίσημα αρχεία του 200 ΤΕ βρέθηκε στα μητρώα σώματος οπλιτών και στις ημερησίες διαταγές ταγματος ο Σύρμος Νικόλαος του Χαλαμπους με τις ακόλουθες μεταβολές :

Μητρώα Σώματος Υπexων

1. ....

5. Επλξίας Σύρμος Νικόλαος του Χαλαμπους κλ. 1934
Χρονολ. εισόδου εις ΒΟΕΑ 3-3-44 Χρονολογία εις Εθνοφρουρά 2-12-45
Βαθμός μεχρι 2-4-41 λοχίας

Ημερησίες διαταγές Ταγματος (στρατολογίας)

α. ΗΔΤ 13-2-45 : Κατόπιν της υπ' αριθ. 55082/15-1-45 ΔΥΣ Κατατάσσω απο σημερον και εγγραφω εις την δύναμιν του Ταγματος τους κατωθι αξιους και οπλιτας της ΕΔΕΑ κριθηεντας παρα του ειδικου Στρατολογικου Συμβουλιου ως εξης :

2ος Λοχος

1. ....

45. Επλξίας Σύρμος Νικόλαος του Χαλαμ. κλ. 1934.

β. ΗΔΤ 24-2-45 : Τους κατωθι οπλιτας μετατεθεντας εκ του Ταγματος εις λοχον Στρατηγίου ΧΙ Ταξιαρχίας διαγραφω της δυναμειωσ απο σημερον τοποθετηθεντας με την 20-2-45 ως ακολουθως

Εκ του 2ου Λοχου

1. ....

4. Σύρμος Νικόλαος του Χαλαμ. κλ. 1934.

2. Αρχεία της Ιης Ταξιαρχίας για το χρονικο διαστημα 1944 δεν τηρουνται στην ΥΣΑ/ΓΕΣ.

Η βεβαίωση αυτή είναι για καθε νομιμη χρηση.

Έξαρχος Βασιλειος
'ανχης (ΕΓ)

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 1997
Το 2ο Τμήμα

Ελ. Καραγεωργιάδου
Μ.Υ.

ΠΡΟΣ. NICHOLAOS SIRMOS
44 BARKLY-STREET, CARLTON
MELBOURNE AVSTRALIA

ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
ΔΕΛΦΑ/Γρ. Έθν. Αντιστάσεως
Άρ.Φ. 421/71/34076/73964/70
Άρ.Σ. 13805

ΚΟΙΝ. ΔΕΛΦΑ/Γρ. Έθν. Αντιστάσεως

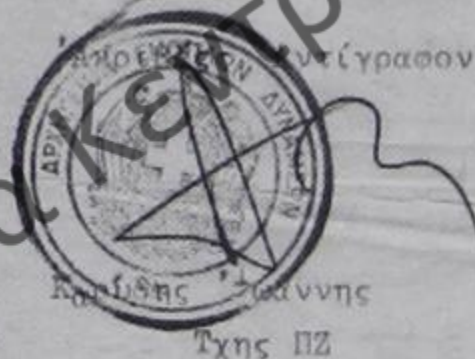
Αθήναι, 16 Μαρ. 73
Συν. τῷ ἔγγρ. Ι σὺν δήλωσιν κατὰ
" τῷ κοιν. 4

ΘΕΜΑ. Ἀνάγνωρισις χρόνου στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας

ΣΧΕΤ, 73964/70 ἀλληλογραφία ταχυδρομικῆς ἀποσταλέυσα ἡμῖν.

1. Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν συνημμένην δῆλωσιν σας ἵνα, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ τοῦ Ν.Δ. 179/69, συμπληρωθῇ αὕτη κατὰ τὰς ἐν τῷ συνημμένῳ ἐντύπῳ ὁδηγίας καὶ ἀναταχυδρομηθῇ ἡμῖν διὰ περαιτέρω κρίσιν ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς διὰ ἀναγνωρίσιν σας.

2. Ἐπίσης ἐν τῇ δαλώσει σας νὰ συμπληρωθῇ ἡ μόνιμος διεύθυνσας σας ἐν Ἑλλάδι πρὸ ἀνεχωρήσεώς σας ἐν τῷ ἔσωτερικῷ.

Ἀναστασίας Παπασταματίου
Τχης ΠΖ

Δ/ε

ΑΕΔ/ΔΕΠΑΘΑ/Γραφ. Έθνικης Αντιστάσεως

Διά την αναγνώρισιν αγωνιστών και άρωγών του άγώνος Έθνικης Αντιστάσεως ή την έκδοσιν ή κύρωσιν πιστοποιητικού κατά τας διατάξεις του ΝΔ 179/69 ή την αναγνώρισιν ως χρόνου πραγματικής Στρατιωτικής Υπηρεσίας του διανυθέντος τοιούτου εν τῇ Έθνικῇ Αντιστάσει,

ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΚΑΤΩΘΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ :

1. Αίτησις χαρτοσεσημασμένη διά πενταδράχμου κινητοῦ χαρτοσήμου ὑπέρ Δημοσίου καί Τριδράχμου ὑπέρ ΜΤΣ.

2. Πιστοποιητικόν Τύπου Α' του οικείου Στρατολογικου Γραφείου εκδιδόμενον ειδικῶς διά την εφαρμογήν του Ν Δ 179/69, ή ΑΦΜ δεόντως κεκρωμένον. Διά τούς μη έγγεγραμμένους δι' ολονδήποτε λόγον εις τὰ Στρατολογικά Μητρώα, απαιτείται πιστοποιητικόν γεννήσεως ως καί Βεβαίωσις του οικείου Στρατολ. Γραφείου περί τῆς αίτησις μη έγγραφῆς εις αὐτά.

Ειδικῶς διά τας γυναίκας, ὑποβάλλεται πιστοποιητικόν γεννήσεως ή αντίγραφον του δελτίου ταυτότητος αὐτῶν κατά τας διατάξεις του ΝΔ 127/69.

3. Υπεύθυνος δήλωσις συντεταγμένη επί ειδικου σφραγιστου χαρτου κατά τας διατάξεις του ΝΔ 105/69 «περί άτομικῆς ευθύνης του δηλούντος ή βεβαιούντος» εν ή περιλαμβάνεται ή ήμερομηνία κατατάξεως του εις την όργάνωσιν εις την υπηρετίαν, άπασαι αι μεταβολαι ως ὑπέστη, εξιστορεΐται δε λεπτομερῶς ή αναπτυχθεΐσα αντιστασιακή δράσις αὐτου εν τόπω καί χρόνω, αναφερομένων καί των κατά διαστήματα προϊσταμένων του αναλυτικῶς. (Σχετική ή ὑπ' αριθ. 113/69 ΕΔΥΕΘΑ κοινοποιηθεΐσα προς άπασας τας Στρατιωτικάς, Αστυνομικάς, Δημοτικάς καί Κοινοτικάς Αρχάς).

Έν τέλει τῆς άνωτέρω ὑπευθύνου δηλώσεως δεόν να γίνεται μνεία ότι :

α) Μετά την εν τῇ Έθνικῇ Αντιστάσει υπηρεσίαν του δεν μετέσχε μεταγενεστέρως θελουσίως Όργανώσεων ή Τμημάτων δρασαντων καθ' ολονδήποτε τρόπον αντεθνικῶς ή ανέπτυξε μεμονωμένως αντεθνικην θράσιν (ΝΔ 179/69 άρθρον 10 παρ. βα ήτοι ότι δεν μετέσχε των όργανώσεων ΚΚΕ,ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΕΛΑΝ, ΟΠΛΑ, ΕΠΟΝ, ΕΤΑ κλπ ή μεταγενεστέρως μέλος τῆς ΕΔΑ ή των παραφυάδων αὐτῆς).

β) Δεν έχει καταδικασθῆ άμετακλήτως εις στέρησιν των πολιτικῶν του δικαιωμάτων άνω των δυο ενών (άρθρον 16 παρ. 2 έδ. Δ ΝΔ 179/69) καί

γ. Έάν ὑπῆρξεν άξιωματικός, ότι δεν εξέπεσεν άμετακλήτως εκ του βαθμου του συντάξι καταδικῆς ή άποφάσεως Ανακριτικού Συμβουλίου (άρθρ. 16 παρ. 1ε ΝΔ 179/69).

4. Άπαντα τὰ εις χείρας του επίσημα άπαδεικτικά στοιχεία, διά την επιβεβαίωσιν τῆς εν τῇ ὑπευθύνω δηλώσει αναφερομένης δράσεως.

Τό Γραφ. Έθνικης Αντιστάσεως/ΔΕΠΑΘΑ

Δ.Ι.Σ. / Γ.Ε.Σ.

Χρονολογία Εισόδου 14-5-96

Αριθ. Πρωτοκόλλου 225794

• Συνηρμένον

• Φάκ. Θέματος

Προς ενέργεια

ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ ΤΗΝ

ΠΡΟΣ : Κύριο Φώτιο Σύρμιο,
Μηχανολόγο
Ελικώνος 47
Καμίνια Πειραιώς
185 40

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

5ο Γραφείο

II Τμήμα

Τηλέφ. 3221528

ΚΟΙΝ : ΓΕΣ/ΔΙΣ/5ο Γραφ.-ΦΕΝ

Φ. 205.37/5/225794

Σ. 209

Αθήνα, 20 Μαΐου 1996

ΘΕΜΑ : Ιστορικά Στοιχεία Περίοδου 1941-1949

ΣΧΕΤ : Η υπ'αρ.Πρωτ. 225794/14-5-96 Αίτηση του κ. Φ. Σύρμιου

Σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής αιτήσεως, σας πληροφορούμε, ότι, παρά την διεξαχθείσα ευρεία έρευνα στο Αρχείο μας, δεν ανευρέθησαν στοιχεία αναφερόμενα στον πατέρα σας Νικόλαο Χ. Σύρμιο.

Αντίοχος Ιωάννης Ζωζωνάκης
Διευθυντής

Ακριβές αντίγραφο
Νικόλαος Σόλ. Δεκάσιος
Υπάρχων ΔΙΣ-Τμήμα 5/II

(ΕΤ)

ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

ΑΕΑ:

ΑΑΑ:

ΠΡΟΣ: κ. Σύρρο Φώτιο
του Νικολάου (Μοικέωστα)
οδός Ελμκίνας 47 Καμίνα
185 40 Περύρας

ΚΟΙΝ.: Σ.Γ. Κέρυρας

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΥΡΑΣ

ΤΜΗΜΑ 2^ο

Τηλέφ. (Βασική) 30663

Αρ. Πρωτ. 7565

Κέρυρα 7 Ιαν 97

Αθήνα

Συνημμένα - 4 -

ΘΕΜΑ: Έκδοση Πιστοποιητικού Τύπου Α'

ΣΧΕΤΙΚΑ: Η από 18-12-97 Αίτηση ενδιαφερομένου

Γιας επιστρέφουμε την συγκεκριμένη αίτηση και σας γνωρίζουμε ότι από Αίτημα που κάναμε στην Υπόψη που αναφέρεται και σε Παρατηρήσεις δεν ανευρέθη γραμμένος σε κανένα δέμα ή κοινότυπο του Νομού Κέρυρας ο πατέρας σας με τα δοθέντα στοιχεία και ως εκ τούτου είναι αδύνατη η έκδοση πιστοποιητικού Τύπου Α' που μας ζητάτε με το σχετικό.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΡΟΣ: κ. Σίγρο Φώτιο
Ελικώνος 47 Τ.Κ. 18540
Πειραιάς.

Α' ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ.

ΤΜΗΜΑ II

Τηλέφ. 3425060

Φ.420/5979/98

Ξ

Αθήνα 26 Μαρ. 98.

Συνημμένα ένδεκα (11)

ΚΟΙΝ.: Α' Σ.Γ. ΑΘΗΝΩΝ.

ΘΕΜΑ: Πιστοποιητικά

ΣΧΕΤΙΚΑ: Η από 23 Μαρ. 98 λίση των ενδιαφερομένων.

1. Σας επιστρέφουμε την ουσιώδη πληροφορία και σας χυριζουμε ότι δεν βρέθηκε εσχρακτενος για στρατολογικά μητρώα βορειου-πειραιωτων 2 πατερας σας Σιγρος Νικολαος τω Χα-ραλαμπος

2. Σας χυριζουμε επίσης ότι μπορείτε να κλει-νυθετε στην Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού.

Σχης (Σ) Νικόλαος Κ. Κουρκουμέλης
Διευθυντής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ Δ/ΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΘΝ.ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Πειραιάς 11-9-1998
Αριθμ. Πρωτ ΟΙΚ 1097

Ταχ.Διεύθυνση: Πλ. Ιπποδαμείας
Ταχ.Κώδικας : 185.91
ΤΕΛΕΦΑΞ: 4116 625
Πληροφορίες: Λικ. Ηλιάκη
Τηλέφωνο: 4112 844

ΠΡΟΣ:

ΚΟΙΝ:

ΘΕΜΑ:
ΣΧΕΤ:

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ

Πειραιάς σήμερα στις 14 Οκτωβρίου του έτους 1997, συνήλθε σε συνεδρίαση η Επιτροπή Κρίσεως του άρθρου 9 του Π.Δ.379/83, προκειμένου να συζητήσει αιτήσεις αναγνώρισης αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης αποτελούμενη από τους:

1. Χων/νο Πεϊόγλου, ως Πρόεδρο (Πρωτοδίκης)
2. Χαράλαμπος Μαργετουσάκης, Δ/ντή Διοίκησης Νομαρχίας Πειραιά
3. Βασίλειο Ζαφειρίου, μέλος, Εκπρ. Π.Ε.Α.Ε.Α.
4. Λουκάς Λέκκας, μέλος, Εκπρ. Π.Ο.Α.Ε.Α

Παρουσία και της Γραμματέως της Επιτροπής Λικατερίνης Ηλιάκη.

Αφού διαπιστώθηκε κατά νόμου απαρτία άρχισε η Συνεδρίαση.

ΘΕΜΑ: Περί αναγνώρισης ή μη ως αγωνιστού Εθνικής Αντίστασης του Νικολάου Σύρμου του Χαράλαμπος

Η Επιτροπή έκανε δεκτή Ομόφωνα την Εισήγηση του κ. Λέκκα, εκπροσώπου Π.Ο.Α.Ε.Α. περί απορρίψεως της αιτήσεως του ΠΑΤΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σύρμου, για την αναγνώριση ως αγωνιστή Εθνικής Αντίστασης του πατρός του Νικολάου Σύρμου του Χαράλαμπος, καθ' ότι δεν προσεκόμισε Πιστοποιητικό Στρατολογίας Τύπου Α', που προβλέπεται από τον Νόμο. (αν και του ζητήθηκε να το προσκομίσει)

Αντίγραφο
Γραμματέως

Λικατερίνη Ηλιάκη

1980. Σταυρούλα Κότα, Νικόλας Σύμος, Γρηγόριος Σύμος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την έκδοση αυτού του μικρού βιβλίου, αισθάνομαι την ανάγκη να αποσαφηνίσω ένα μεγάλο έργο πατριωτικής δράσης ενός Αγωνιστή Βορειοηπειρώτη τον οποίο μέχρι και σήμερα αδιαφορεί να τον αναγνωρίσει η Ελληνική Πολιτεία.

Όταν το κύμα της εξόδου από το «σιδηρούν παραπέτασμα» της κομμουνιστικής λαίλαπας της Αλβανίας το 1991 μας παρέσυρε και μας, πάνω στα μισοπεσμένα ηλεκτροφόρα συρματοπλέγματα του «Αλβανικού Παραδείσου» ήταν πολύ αργά να βρούμε τα ίχνη του νήματος του ηρωικού έργου του Νικόλαου Σύρμου και όχι μόνον, γιατί το πέρασμα των 50 χρόνων σκέπασε και έκλεισε στα βάθη της Ιστορίας όλους τους αγωνιστές και τα ιδανικά των Βορειοηπειρωτών Αγωνιστών, γιατί ήρθαν «νέοι καιροί, νέες ιδέες» και η ψυροκόπταινα των ηρωικών μύθων πλέει αναμφίβολα σε αντιελληνικά πελάγη.

Λέγω μας παρέσυρε, γιατί ο πόθος μας να περάσουμε στην Μάνα μας Ελλάδα ήταν εγκλωβισμένος βαθιά στις ψυχές μας, πιεζόμενος από τον φόβο και τον τρόμο που βίωνε μαζί μας... από την παιδική μας ηλικία.

Η ταξική πάλη στην κομμουνιστική ιδεολογία είναι ο κυρίαρχος δεσμός για την ύπαρξη αυτού του δικτατορικού καθεστώτος. Εδώ ισχύει η σκέψη «ο θάνατος σου η ζωή μου».

Αντικείμενα αυτής της απάνθρωπης κοινωνίας ήμασταν οπωσδήποτε εμείς τα ορφανόπαιδα και δυστυχισμένα πλάσματα των «πολιτικών φυγάδων», των «αντιδραστικών», των «κουλάκων» και

όλων των πρώην πλουσίων, όπως τους αποκαλούσαν οι ανυφίστατοι προλετάριοι της Φεουδαρχικής Αλβανίας...

Δεν θα αναφερθώ για την πικρία και την δυστυχία που περάσαμε σχεδόν μισό αιώνα στη δικτατορία του Ε. Χότζα, γιατί χρειάζονται πολλοί τόμοι βιβλίου, ούτε θα επισημάνω την αμυδρή υποδοχή της Μάνας Ελλάδας, για τα αλύτρωτα παιδιά της, τους Έλληνες Βορειοηπειρώτες.

Σκοπός μου είναι ο αναγνώστης, που όταν διαβάσει και θα κλείσει αυτό το βιβλιαράκι, να βγάλει τα προσωπικά του συμπεράσματα και θα είναι αυτός ο πιο σπουδαίος κριτής. Γι' αυτό προσπάθησα, όχι να σωριάσω τα πραγματικά γεγονότα που εξελίχθηκαν κατά καιρούς, αλλά να τα κατατάξω, όσο το δυνατό χρονολογικά, βασισμένος στα χειρόγραφα του, στα ολιγοστά ντοκουμέντα που μπόρεσα να συγκεντρώσω με μεγάλο κόπο, μέσα σε αυτά τα οκτώ χρόνια, σε αναμνήσεις επιζώντων συναγωνιστών και φίλων, του παλαίμαχου αυτού αγωνιστή, τα ιδανικά του οποίου ήταν η Πατρίδα Ελλάδα μας, η Ελεύθερη Ελλάδα, η Πατρίδα του Έθνους μας.

Ο ήρωας αυτού του βιβλίου, όπως αποδεικνύεται από τα ντοκουμέντα, (υπάρχουν και πολλά άλλα, που δεν τα γνωρίσαμε για διαφορετικούς λόγους), είναι ένας απλός πολίτης με μεγάλη Ελληνική καρδιά, ένας άκαμπτος αγωνιστής που αψήφησε την ζωή του ακόμα, για την Πατρίδα, όπως και μόνος του γράφει:

«...Αγωνίστηκα πατριωτικά τελείως αφιλοκερδώς και απερίσπαστος, έχοντας την συνείδησή μου αναπαυμένη...»

Δυστυχώς πολλά αναγνωριζόμενα επεισόδια δεν δημοσιεύθηκαν, όχι μόνο για την απόρρητη δράση, αλλά για την ατυχία μας, που δεν μπορέσαμε να προλάβουμε αρκετούς συμπολεμιστές - συνομήλικούς του και λόγω της αγνοίας μας και όχι μόνο.

Ο αναγνώστης θα προσέξει την απλή δημοτική γλώσσα του ήρωα, του αγωνιστή που δεν αναγνωρίστηκε ποτέ Νικολάου Σύρμου, τον μεγάλο πόθο για τη λευτεριά της Ιδιαίτερης Πατρίδας

του, την Βόρειο Ήπειρο. Αν και δεν είναι ο μοναδικός, είναι όμως σπάνιοι τέτοιοι άνθρωποι, που θυσιάζουν όλη τους τη ζωή, για τα ιερά ιδανικά, απ' τα οποία πηγάζει ο ηρωισμός, η πίστη, η αυταπάρνηση.

«...Το Ενθύμιο για την Οικογένειάν μου» είναι το πιο σπουδαίο χειρόγραφο που τα λέει όλα... Η πίκρα που του πότισε τόσο άπονα τη ζωή του, ο μοναδικός του καημός να νοιώθει τα παιδιά του, τα μοναδικά πλάσματά του και την πολύ ταλαιπωρημένη γυναίκα του στον κλοιό και στην καθημερινή απάνθρωπη δικτατορική πίεση, ήταν το πιο μοιραίο καθημερινό χτύπημα της ζωής του.

Στα ολιγοστά γράμματά του που παίρναμε, διότι όχι μόνο ήταν αυστηρά ελεγχόμενα, (πάνω στο φάκελο διακρίνονταν ένας μεγάλος κόκκινος σταυρός), αλλά δεν μπορούσαμε να πούμε και δύο λόγια. Μόνο τη δεκαετία του '80, μπορούσαμε να γράψουμε κάπως ελάχιστα πράγματα περί της καθημερινής ζωής. Όπως μας έλεγε: «...Θέλω να επικοινωνώ μαζί σας και ο μόνος τρόπος είναι τα γράμματα, για να λέμε τα υπέρ και τα κατά. Όταν λαμβάνω επιστολές σας, τρελαίνομαι για νέα, αλλά τι νέα μπορούμε να γράψουμε αφού τα τρώνε οι ποντικοί σας;...»

Και σαν να μην έφθαναν όλα αυτά, ένα άλλο πλήγμα τον χτύπησε. Τα λεφτά που έστελνε για να επιζήσουμε στην κόλαση, τώρα τα έπαιρνε το Κράτος και μας έδινε το 27% μόνον. (Ναι, το 27 τοις εκατό) γιατί ήταν «δολάρια» και τα δολάρια έχουν σταγόνες αίματος του προλεταριάτου! Μη σας φανεί περίεργο γιατί έχει και πιο τρομαχτικά, αγαπητέ αναγνώστη. Και ερωτώ: ποια ανθρώπινη ψυχή μπορεί να αντέξει; και πόσο μπορεί να αντέξει;

Βεβαίως εάν θα μπορούσαμε να αναφερόμασταν στο άλλο ανθρώπινο κεφάλαιο των στερήσεων από τις κοσμικές απολαύσεις (όπως ο ίδιος γράφει) τότε ο πραγματικός αυτός ήρωας βγαίνει πολύ πιο λαμπρός.

Οποσδήποτε βαρόμετρο της πνευματικής κρίσεώς του είναι «ΤΑ ΠΙΣΤΕΥΩ ΜΟΥ», μία αξιολόγηση της Ελλάδος του πλήθους

των αγωνιστών!!! Όπως αναφέρεται στην μηνιαία εφημερίδα «Νέα Εθνική Φλόγα» Νοέμβριος 1997, οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης 1942-44 θ' ανέρχονταν σε 500.000 αγωνιστές (πεντακόσιες χιλιάδες)!!!...

Δημ. Γ. Παππάς

Ο αρθρογράφος Δημήτριος Γ. Παππάς, ένας από τους τελευταίους απομένοντες συνειδητούς μαχητές της ιδέας και του αγώνα των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ, ανάμεσα σε άλλα γράφει: «...Την παραμονή της απελευθέρωσης της Ελλάδος, οι 30.000 (τριάντα χιλιάδες) αγωνιστές αντάρτες του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, είχαν στον έλεγχό τους το σύνολο σχεδόν του Ελληνικού Εδάφους».

...Αν σε αυτή τη δύναμη προσθέσουμε και 15.000 (δεκαπέντε χιλιάδες) αντάρτες των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ του ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΖΕΡΒΑ και άλλες το πολύ 10.000 (δέκα χιλιάδες), των υπολοίπων Αντιστασιακών Οργανώσεων, θα έχουμε την συνολική πραγματική δύναμη των Αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης, ανερχομένης στους κατ' ανώτατο όριο σε 60.000 (εξήντα χιλιάδες) περίπου μονίμως αντάρτες. Επισημαίνω το αναμφισβήτητο γεγονός ότι, η δύναμη αυτή υπήρξε προ 50 ετών. Σήμερα δεν βρίσκονται στη ζωή περισσότεροι από 20.000 (είκοσι χιλιάδες) αγωνιστές όλων των Αντιστασιακών Οργανώσεων, στους οποίους, η **Πολιτεία**, θα μπορούσε να χορηγήσει κάτι «τιμής ένεκεν», για την **εθελοθυσία** τους.

Ας σημειωθεί επίσης ότι οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ που βάσει του ισχύοντος νόμου δικαιούνται ως αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης... θα ανελθούν άνω των 100.000 (εκατό χιλιάδων)!»

Τελειώνοντας ο αρθρογράφος λέει:

«...Ας είστε όμως βέβαιοι ότι ο Ελληνικός Λαός, δεν θα απο-

δεχθεί την φυγάδευση της Ιστορικής Αλήθειας και την παραχάραξη της ζωής του».

Ανέφερα αυτό το γεγονός για να ξαναρωτήσω:

Μέχρι πότε θα μείνει χωρίς αναγνώριση ένας πραγματικός αγωνιστής; Μέχρι πότε θα μπλέκονται κομματικά σενάρια στον **ηρωικό ιστό** της Ελλάδας μας;

Μέχρι πότε οι κομματικοί νόμοι υπεράνω της Πατρίδας;

Δεν πειράζει, ας είναι η ψυχούλα του αναπαυμένη σε αυτήν την φιλόξενη μακρινή χώρα που τον σκεπάζει.

Όμως... η αποκατάσταση της Εθνικής ομοψυχίας γίνεται μόνο με την αποκατάσταση της Ιστορικής Αλήθειας.

Ο Έλληνας Βορειοηπειρώτης αγωνιστής, Νικόλαος Σύρμος, έκανε μία προσπάθεια στις 13 Δεκέμβρη 1970 για αναγνώριση του αγώνα του από την Πολιτεία· και τον Αύγουστο 1995 άλλη μία προσπάθεια από τον γιο του αλλά, δυστυχώς, τίποτα...

Γιατί;...

Γιατί Ζητείτε Πιστοποιητικό Στρατολογίας Τύπου Α!!!!!

Ας ελπίσουμε ότι το Α-λφα αυτό, δεν θα είναι το αφανές βέλο, που σκεπάζει τους *Εθελοντές, αντάρτες, αγωνιστές*, αλλά το Α-λφα της Ελληνικής Εθνικής Αναγέννησης.

Φόρος τιμής στον Τάφο του μία ανθοδέσμη, ένα τρισάγιο και μία παρηγοριά:

Πατέρα!

Κι αν πικραμένος έφυγες...

Βαθειά στην μνήμη μας θα ζεις.

Παιδιά, εγγόνια Σου ήρθαμε,

Μία ανθοδέσμη φέραμε,

Μακριά απ' την Βόρειο Ήπειρό μας, Γη.

Φώτιος Ν. Σύρμος
Μελβούρνη Ιούνιος 1997

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.....	9
ΕΚΘΕΣΗ	13
ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΚΑ ΜΟΥ	41
ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΑΠ. ΖΕΡΒΑ	47
Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΔΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΚΕ ...	64
ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ	72
ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ	74
ΤΑ ΠΙΣΤΕΥΩ ΜΟΥ	101
ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ	115
ΗΤΑΝ ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ.....	122
Ο ΠΑΠΟ-ΝΙΚΟΣ ΣΥΡΜΟΣ	125
ΕΦΥΓΕ ΓΙΑ ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ	127
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	141

Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΦΩΤΗ Ν. ΣΥΡΜΟΥ
«Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΕ»
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Γ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗ, ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ 40 - ΑΘΗΝΑ
ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟ
«CORFU», ΣΜΟΛΕΝΣΚΗ & ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ 15,
ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1998
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
«ΔΩΔΩΝΗ»

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ISBN 960-248-955-3